

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Diplomová práce

Užití autorských děl v prostředí Internetu

Plzeň, 2013

Radek Hlaváček

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra občanského práva

Diplomová práce

Užití autorských děl v prostředí Internetu

Plzeň, 2013

Vypracoval: Radek Hlaváček

Studijní obor: právo a právní věda

Vedoucí práce: JUDr. Petra Žikovská

Katedra občanského práva

Originál zadání

Místo tohoto listu bude vloženo originální zadání

Čestné prohlášení:

*„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil
prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“*

Praha, březen, 2013

.....

Radek Hlaváček

Poděkování:

Chtěl bych tímto poděkovat JUDr. Petře Žikovské za odborné vedení mé práce, její cenné rady a velmi ochotný přístup při jejím zpracování.

OBSAH

1. Úvod.....	1
2. Obecně o autorských právech, autorských dílech a Internetu.....	3
2.1. Historie autorských práv na území České republiky.....	3
2.2. Autorská práva.....	4
2.2.1. Pojem autorského práva.....	4
2.2.2. Obsah autorského práva.....	5
2.2.3. Začlenění autorského práva do právního řádu.....	5
2.2.4. Věcná a místní působnost autorského práva.....	6
2.2.5. Prameny autorského práva.....	6
2.3. Autorská díla.....	7
2.3.1. Základní rozdělení děl.....	10
2.3.2. Jednotlivé kategorie děl.....	10
2.3.3. Počítačové programy: jejich historie a právní vymezení.....	15
2.4. Internet.....	19
2.4.1. Historie Internetu.....	19
2.4.2. Obecně o Internetu.....	20
2.4.3. Platnost a působnost práva na Internetu.....	22
2.4.4. Úvaha de lege ferenda.....	25
3. Užívání autorských děl v prostředí Internetu.....	27
3.1. Obecně.....	27
3.2. Revoluční užívání autorských děl na Internetu.....	27
3.2.1. iTunes.....	27
3.2.2. Google Books.....	28
4. Problémy s užíváním autorských děl v prostředí Internetu.....	32
5. Odpovědnost jednotlivých účastníků sítě Internet za nelegální užití.....	34
5.1. Druhy možné odpovědnosti za porušení autorských práv.....	34
5.2. Jednotliví účastníci sítě Internet a jejich odpovědnost.....	37
5.2.1. Poskytovatel připojení.....	38
5.2.2. Poskytovatel volného prostoru.....	39
5.2.3. Poskytovatel obsahu.....	42
5.2.4. Poskytovatel odkazu.....	45

5.2.5. Koncový uživatel.....	48
6. Kauzy: ACTA, Megaupload, Rapidshare, Anonymous.....	53
6.1. ACTA.....	53
6.2. Megaupload.....	56
6.3. GEMA vs Rapidshare/Youtube.....	61
6.4. Anonymous.....	65
7. Zhodnocení situace užívání autorských děl na Internetu a výběr možných návrhů řešení.....	66
7.1. Obecně.....	66
7.2. Graduated response.....	66
7.3. HADOPI.....	67
7.4. Úvaha de lege ferenda.....	70
8. Seznam použité literatury.....	72
9. Resumé v českém jazyce.....	86
10. Resumé v anglickém jazyce.....	88

1. Úvod

Jako téma diplomové práce jsem si zvolil: „*užití autorských děl v prostředí Internetu*“. Jde o téma úmyslně vybrané, protože mě Internet a možnosti podnikání s ním spojené zajímaly již delší čas. Už dávno před tím, než jsem se rozhodl studovat práva, jsem se zanícením sledoval vývoj podnikání na Internetu. Po nastudování vhodných témat na diplomovou práci mě pak oslovila právě problematika užívání autorských děl v prostředí Internetu, které jsou pro kreativní průmysl zdrojem obrovských finančních příjmů. Ty však z důvodu porušování autorských práv nedosahují takových čísel, jakých by dosahovat mohly a tím i stát a potažmo jeho občané přicházejí o miliardové příjmy z daní. Právě omezení nelegálního užívání autorských děl na Internetu pomocí lepší vnitrostátní a mezinárodní legislativní úpravy, by mohlo vést k tvorbě nových pracovních míst a větší monetizaci zdrojů. Internet je tak v souvislosti s užíváním autorských děl víc než kdy jindy fenoménem 21. století, který se stal nezbytnou součástí životů většiny obyvatel vyspělého světa. S rozvojem Internetu však jde ruku v ruce i stále masivnější porušování autorských práv, před kterým se vyspělé státy snaží na úrovni vnitrostátní, ale i mezinárodní, držitele autorských práv chránit. Nic však není dokonalé a autorskoprávní ochrana není výjimkou. Je to zejména zapříčiněno dlouhou vyjednávací dobou u multilaterálních smluv, které jsou nezbytné pro širší úpravu kolektivních standardů ochrany autorských práv ve světě. Internet se totiž mění každý den doslova před očima a dříve, než nějaká dohoda projde legislativním a schvalovacím procesem v jednotlivých zemích, často již nereflktuje aktuální problematiku. Proto je, dle mého názoru, nutné vytvářet ochranu na všech úrovních. Světové multilaterální smlouvy by měly především vytvářet potřebný právní rámec založený na uznávaných principech autorského práva a prostřednictvím vnitrostátní úpravy pak řešit lokální, často se měnící problémy v daných zemích. Diplomovou práci jsem se snažil pojmut jako materiál, z kterého budou na jednu stranu patrné základy autorského práva a na stranu druhou také vysvětlena na konkrétních příkladech složitost uplatňování autorskoprávní ochrany. Je totiž nepochybné, že svět Internetu a autorských práv není černobílý, ale spíše má tisíce odstínů šedi a najít v tomto spektru právo a spravedlnost, mnohdy bývá téměř nemožné. Často se tak rozcházejí názory akademiků, laiků, ale i jednotlivých soudů. Což ostatně dokazují společenské, parlamentní nebo mezivládní debaty, které jen velmi

komplikovaně hledají shodu nad řešením novodobé autorskoprávní ochrany v kontextu nenarušení základních lidských a občanských práv.

Diplomovou práci jsem pomyslně rozdělil do 3 větších celků. První část této diplomové práce bude zaměřena na historii a obecné vysvětlení autorskoprávních institutů, jejichž uvedení je nezbytné pro komplexnější pochopení tohoto tématu. Jedná se o rozvětvenou kapitolu 2. Druhou část věnuji užití autorských děl v prostředí Internetu a jednotlivým účastníkům sítě Internet. Tou jsou kapitoly 3, 4, 5. A v části třetí, kapitolách 6 a 7, se zaměřím na nejdůležitější zahraniční kauzy, které zásadním způsobem ovlivnily nebo ovlivňují svět Internetu a autorských práv.

2. Obecně o autorských právech, autorských dílech a Internetu

2.1. Historie autorských práv na území České republiky

Českou republiku lze považovat za zemi s poměrně dlouholetou autorskoprávní tradicí, o které máme zmínky již od počátku 19. století. Již z roku 1806 pochází knihovní nařízení, které stanovilo, že „*žádné dílo vydané v dědičných zemích habsburského domu nemůže být znovu vydáno bez svolení autora a vydavatele*“. Zásadním dokumentem pro vznik autorských práv pak byl rakouský císařský patent z 19. října 1846, který jako první oficiální dokument vytvořil zásady ochrany děl literárních, hudebních a výtvarných umění. Ochrana byla zaměřena zejména na oprávněné zájmy autora. Měla ho bránit u hudebních a výtvarných umění před mechanickým rozmnožováním a u děl dramatických a hudebních před neoprávněným veřejným provozováním. Císařský patent vydržel v platnosti poměrně dlouhou dobu a během ní byl několikrát novelizován. Dalším důležitým předpisem je zákon o právu původcovském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým z roku 1895, který platil v historických zemích, v podobě rakouského a uherského práva. Zmíněné rakouské a uherské právo bylo převzato v roce 1918 Českou republikou. V roce 1923 byl pak vydán zvláštní zákon o nakladatelské smlouvě, k unifikaci autorského práva na území tehdejšího Československa pak došlo zákonem o právu původcovském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým z roku 1926, který zavedl registraci děl, u nichž nebylo uvedeno pravé jméno autora. Od obou posledně zmiňovaných zákonů bylo upuštěno v roce 1953, kdy byl přijat zákon o právu autorském, na kterém se projevila reflexe politických i hospodářských podmínek poloviny 20. století i občanský zákoník, který byl přijat o 3 roky dříve.¹ V roce 1965 byl vydán další autorský zákon, který znovu reflektoval politickohospodářské podmínky, zejména Ústavu ČSSR z roku 1960 a československý obchodní zákoník. Tento zákon byl mezi léty 1990 a 1996 několikrát novelizován a byla k němu vydána celá řada prováděcích předpisů, které byly vesměs v průběhu času zrušeny. V platnosti zůstalo jen několik vyhlášek, například tzv. vyhláška o zpoplatnění prázdných karet, o odměnách autorům děl, která lze vzhledem k jejich povaze rozmnožovat pro osobní potřebu na podkladě tiskovin nebo jejich rozmnožením přenesením pomocí technického zařízení na jiný hmotný podklad. Výše zmíněné vyhlášky měly sloužit jako kompenzace autorům za ušlé příjmy vznikající

¹TELEC, Ivo. *Autorský zákon a předpisy související*. 2. doplněné vydání: C. H. Beck, 1996. s. XII.

v důsledku pořizování kopií pro osobní potřebu uživatelů.² Poslední, v pořadí 5. novela přijatá v roce 1996, reagovala na právně politické důvody sblížení právních řádů České republiky s právními řády členských zemí Evropské unie a mezinárodně právní závazky vyplývající z evropské asociační dohody o přidruženém členství České republiky k EU, obchodní dohody s USA a Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS).³ Jako poslední a stále platný autorský zákon na území České republiky byl v roce 2000 vydán zákon č. 121 / 2000 o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů.

2.2. Autorská práva

2.2.1 Pojem autorského práva

Za právní základ autorského práva lze považovat čl. 34 LZPS, v kterém je stanoveno, že práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem. *„Autorské právo je jednou ze specifických oblastí širšího komplexu právních disciplín označených souhrnně jako práva k duševnímu vlastnictví. Tato svébytná disciplína rovněž úzce souvisí s oblastí občanskoprávních vztahů a ve vztahu k občanskému zákoníku je třeba autorský zákon chápat jako lex specialis, tedy jako zákon zvláštní, speciální. Obecně je pojem autorského práva chápán a vykládán ve dvojím smyslu, a to objektivním a subjektivním. Ve smyslu objektivním jej chápeme jako soubor právních norem upravujících společenské vztahy vznikající z tvorby a společenského uplatňování literárních, vědeckých a uměleckých děl souhrnně označovaných jako díla autorská. Z širšího hlediska se nejedná pouze o právní normy obsažené v autorském zákoně, ale můžeme sem zahrnovat i řadu dalších norem obsažených v jiných právních předpisech, které rovněž regulují výše uvedenou kategorii právních vztahů. Pokud hovoříme o kategorii autorského práva v subjektivním smyslu, pak pod tímto pojmem rozumíme oprávnění, která autorovi vznikají a která může realizovat ve vztahu k jím vytvořenému dílu“.*⁴ Na autorské právo lze tedy nahlížet ze dvou hledisek a to z hlediska subjektivního, kde jde o konkrétní práva autora k dílu vytvořenému duševní činností.⁵ A

² ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. s. 15 a násl.

³ TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon a předpisy související. 2. doplněné vydání*. Praha: C. H. Beck, 1996. s. XXII

⁴ KNAP, Karel a kol. *Autorský zákon a předpisy související: komentář. 5. podstatně přeprac. a dopl. vyd.* Praha: Linde, 1996. s. 15.

⁵ KNAPPOVÁ, Marta; ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan. *Občanské právo hmotné 3. 4. aktualizované a doplněné vydání*. Praha: ASPI Publishing, 2007, s. 181

z hlediska objektivního, kdy je tento pojem chápán jako soubor právních norem soukromoprávní povahy, které jsou uvedeny zejména v autorském zákoně a jsou v nich obsaženy příkazy, zákazy nebo dovození budoucího chování.⁶

2.2.2. Obsah autorského práva

Co je obsahem autorského práva uvádí § 10 AutZ . Jsou to dvě základní skupiny, a to výlučná práva osobnostní, která jsou spojena pouze s osobou autora, jsou nepřevoditelná a trvají do autorovy smrti a výlučná práva majetková, která jsou způsobilá být předmětem dědictví. Mezi osobnostní práva autora patří rozhodnout o zveřejnění, osobovat si autorství či právo na nedotknutelnost díla. Majetková práva pak dávají autorovi právo rozhodovat o užívání jeho díla, jiná osoba ho smí užívat jen na základě autorova svolení či ve výjimečných případech stanovených zákonem, tzv. zákonné omezení autorských práv. Omezení se týká zvláštních případů stanovených autorským zákonem, pokud takové užití není v rozporu s běžným způsobem užití a pokud užitím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora. Bez souhlasu autora lze dílo užit v případě, že autor zemřel před více než 70 lety, v rámci volného užití díla či v rámci tzv. zákonné licence.⁷ Do práva užívat dílo patří: právo na rozmnožování díla, právo na rozšiřování díla či jeho rozmnoženiny, právo na pronájem díla či jeho rozmnoženiny, právo na půjčování díla či jeho rozmnoženiny, právo na vystavování díla či jeho rozmnoženiny, právo na sdělování díla veřejnosti.⁸ Dále lze uvést právo na odměnu při opětném prodeji originálu díla uměleckého a právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu.

2.2.3. Začlenění autorského práva do právního řádu

Autorské právo spadá do širšího komplexu právních disciplín, které souhrnně označujeme jako práva k duševnímu vlastnictví. Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále jen autorský zákon) je předpis soukromoprávní povahy, který úzce souvisí s oblastí občanskoprávních vztahů, kterou upravuje občanský zákoník. Autorský zákon

⁶ TELEČEK, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha : C.H. Beck, 2007. s. 3 a násl.

⁷ DOLEČEK, Marek. *Autorské právo - výjimky a omezení práva autorského*. BusinessInfo.cz [online]. publikováno 1.3.2009. [citováno 2. 11. 2012]. Dostupné z:

<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/autorske-pravo-vyjimky-a-omezeni-opu-4576.html>

⁸ § 12 odst. 4 AutZ

působí ve vztahu k ObčZ jako lex specialis. Jde tedy o zákon zvláštní, který má v použití přednost před zákonem obecným, tedy v tomto případě ObčZ.⁹ Celá legislativní úprava autorského práva pak tvoří jednotný funkční celek a to jak ve vztahu s tvorbou děl, tak i s jejich zpřístupňováním veřejnosti.¹⁰

2.2.4. Věcná a místní působnost autorského práva

Autorské právo je založeno na principu teritoriality, tudíž je autorskoprávní ochrana poskytována autorům či výkonným umělcům, ať byla jejich díla nebo umělecké výkony vytvořeny nebo uveřejněny kdekoliv, v případě, že jsou státními občany České republiky. Nejprve je tedy rozhodující státní příslušnost. Na díla a výkony cizích státních příslušníků se vztahuje v případě, že je Česká republika vázána mezinárodními smlouvami, které tak stanovují nebo je-li mezi státy zaručena vzájemnost. V případě, že není splněna ani jedna z výše uvedených podmínek, bude se AutZ vztahovat na díla nebo výkony cizích státních příslušníků v případě, že na území České republiky své dílo nebo výkon poprvé zveřejnili či zde mají sídlo firmy nebo trvalý pobyt.¹¹

2.2.5. Prameny autorského práva

Komplexní výčet všech pramenů včetně jejich popisu by byl velmi široký a vzhledem k tomu, že pro tuto práci tento výčet není nikterak zásadním tématem, zmíním jen okrajově nejdůležitější prameny autorského práva, které lze rozdělit do 3 skupin a to na prameny národní, mezinárodní a unijní.

Nejdůležitější národní prameny:

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů,

Mezinárodní prameny:

⁹ ŠEBELOVÁ, Marie; *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. s. 9

¹⁰ TELEČEK, Ivo; *Autorský zákon a předpisy související. 2. doplněné vydání*. Praha: C. H. Beck, 1996. s. XIII.

¹¹ POPELKOVÁ, Věra; ŠTROS, David; VOBORNÍK, Martin. *Prosazování práv z duševního vlastnictví- učební texty*. 2. Díl, Dusevni vlastnictvi.cz [online]. 2007. [citováno 31. 10. 2012]. [dokument ve formátu PDF]. dostupné z: <http://www.dusevni vlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/ppr11.pdf>

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z 9. 10. 1886, Všeobecná úmluva o právu autorském z 6. 9.1952, Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců a rozhlasových a televizních organizací z 26. 10. 1961, Římská úmluva o ochraně výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému rozmnožování jejich zvukových záznamů, Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví TRIPS z 15. 4. 1994, Úmluva o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl ze dne 18. 4. 1989, Smlouva světové organizace duševního vlastnictví o autorském právu z 20. 12. 1996, Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a zvukových záznamech z 20. 12. 1996

Unijní prameny:

Směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14. 5. 1991 o právní ochraně počítačových programů, Směrnice Rady 92/100/EHS ze dne 19. 11. 1992 o právu na pronájem a půjčování, jakož i o některých právech příbuzných právu autorskému v oblasti duševního vlastnictví, Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. 9. 1993 o koordinaci některých pravidel z oboru práva autorského a práv příbuzných právu autorskému vztahujících se na satelitní vysílání a na kabelový přenos, Směrnice Rady 93/98/EHS ze dne 29. 10. 1993 o harmonizaci ochranné doby práva autorského a některých práv příbuzných, Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/EHS z 11. 3. 1996 o právní ochraně databáze, Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES o harmonizaci některých aspektů práva autorského a práv s ním souvisejících v informační společnosti ze dne 22. 5. 2001, Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES o právu autora na odměnu z opětovného prodeje originálu uměleckého díla ze dne 27. 9. 2001, Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o prosaditelnosti práv k duševnímu vlastnictví ze dne 29. 4. 2004¹²

2.3. Autorská díla

K pojmu autorské dílo se vztahuje § 2 autorského zákona, který tento pojem vymezuje jako předmět autorského práva. Odstavec 1 tohoto paragrafu ve své první větě obsahuje tzv. generální klauzuli, jejímuž kogentnímu ustanovení musí vyhovět všechna

¹² HRABÁNEK, Jiří; *Film z hlediska autorského práva – otázky a odpovědi*. Epravo.cz [online]. publikováno 20.3.2009. [citováno 2. 11. 2012]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/film-z-hlediska-autorskeho-prava-otazky-a-odpovedi-55613.html>

díla, pokud mají být předmětem práva autorského.¹³ Definice autorského díla vychází z čl. 2 odst. 1 Bernské úmluvy o ochranně literárních a uměleckých děl. Samotný pojem je v právní teorii definován pojmovými znaky, které musí být přítomny vždy, aby konkrétní výsledek duševní činnosti autora mohl být považován za autorské dílo. Ačkoliv vycházíme přímo z generální klauzule a mělo by tedy být jasné, kolik pojmových znaků autorské dílo definuje, není tomu tak. Šebelová uvádí dva pojmové znaky, Kříž, Holcová, Kordač a Křest'ánová tři a Telec s Tůmou čtyři. Nejde přitom o to, že některý z autorů by na nějaký pojmový znak zapomněl, nýbrž je například slučují dohromady nebo je naopak rozdělují. Tyto legální pojmové znaky dle AutZ tedy jsou:

1. jedná se o dílo literární, jiné dílo umělecké nebo dílo vědecké

To znamená, že jde o povahovou, objektivně vnímanou skutečnost, že to či ono dílo má vlastnost duševního výtvaru být literaturou, jiným uměním nebo vědou.

2. jde o jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora

- a) Jedinečnost: v tomto smyslu je ji třeba chápat jako podmínku, že neexistuje totožné nebo zaměnitelné dílo. Pokud by takové existovalo, bylo by buď plagiátem, nebo by tyto výtvary nesplňovaly kritéria pro přiznání autorskoprávní ochrany a nemohly by tedy být ani považovány za autorská díla. Sama jedinečnost však v současné době například u počítačových programů, fotografií nebo databází, nehraje stěžejní roli pro přiznání autorskoprávní ochrany. Tou je u těchto děl původnost, jak je níže uvedeno.¹⁴
- b) Tvůrčí činnost: je základním předpokladem vzniku autorského díla, dle povahy ji lze vždy označit za činnost duševní, ta však může být doplněna činností mechanickou, automatickou či třeba samotnou psychickou nebo fyzickou zručností a dovedností autora. Kombinace duševní činnosti a ryzích osobnostních vlastností autora pak vede ke vzniku díla a to jak po stránce provozní, řemeslné či technické.¹⁵ Sama tvůrčí činnost není v autorském zákoně

¹³ ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. s. 25

¹⁴ TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 19 a násl.

¹⁵ Tamtéž. s. 18.

výslovně definována, ale lze vycházet z argumentace soudů, zejména judikatury Nejvyššího soudu.¹⁶

3. poslední pojmovým znakem je vyjádření v objektivně vnímatelné podobě

Tedy, aby bylo vnímatelné smysly, a pro určitou skupinu subjektů seznatelné. Nemusí ho umět přečíst či poslechnout všichni, postačí i malý okruh osob, například nevidomí lidé. Dílo tak může být například vyjádřeno Braillovým slepeckým písmem, skladbou vnímatelnou sluchem či v podobě malby, kterou vnímáme zrakem. Zachycení díla může být jak trvalé, tak dočasné. AutZ pouze stanoví, že dílo musí být vyjádřeno, tudíž dílo nemusí mít trvalý hmotný substrát, nýbrž postačuje pouze pomíjivé zhmotnění. Například přečtení básně či zahrání skladby.¹⁷

Tyto základní pojmové znaky autorského díla vyplývají, jak bylo již výše uvedeno, z generální klauzule a jsou tedy předpokladem vzniku díla a tak i autorskoprávní ochrany, kterou zákon poskytuje autorovi, coby fyzické osobě. Výsledkem tvůrčí duševní činnosti autora je pak vytvoření díla, v kterém se odráží autorova osobnost. Jedině fyzická osoba tak může být nadána touto schopností.

AutZ za dílo výslovně nepovažuje „zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.“¹⁸

A to z důvodu, že u těchto jednotlivých položek nedochází k objektivnímu vyjádření, ale zůstávají pouze v mysli autora. Pokud by tedy tyto jednotlivé myšlenky měly být vyjádřeny výrazovými prostředky dle jednotlivých kategorií děl. Například pohybem, hudbou, slovem atd.¹⁹

¹⁶ Rozsudek NS ze dne 10.11.2009. sp.zn. 30 Cdo 4924/2007. "tvůrčí činnost" lze charakterizovat jako činnost spočívající ve "vytvoření" něčeho nehmotného s tím, že dosažení tohoto cíleného i necíleného výsledku závisí v osobních vlastnostech tvůrce, bez nichž by tento výtvar (duševní plod tvůrčí povahy literární, jiné umělecké nebo vědecké) nebyl vůbec dosažen. (Srov. § 643 odst. 1 věta první o.z. Podobně ust. citelně chybí přímo v autorském zákoně). "Zvláštními osobními vlastnostmi" autora díla je zejména schopnost tvořit, což je schopnost jeho ducha, a to in concreto tvořit literárně, jinak umělecky nebo vědecky. S touto schopností bývá spojeno i nadání (talent), fantazie aj.

¹⁷ ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. s. 27

¹⁸ § 2 odst. 6 AutZ

¹⁹ KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy související*. Praha: Linde, 2005. s. 43.

2.3.1. Základní rozdělení děl

V § 2 uvádí Autorský zákon základní druhy autorských děl, a to:

“dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké ”

Po gramatické stránce jde o trojí rozdělení děl, jejichž označení vychází z historických pramenů. Samotná gramatická stránka se pak oproti předchozímu autorskému zákonu liší, ten používal výraz díla literárního na jedné straně a díla uměleckého na straně druhé.²⁰

Tato nepřesnost byla odstraněna a dílo literární se nyní vymezuje gramaticky a logicky jako druh díla uměleckého. Původně však bylo navrženo vymezení pouze děl uměleckých a vědeckých, ovšem v rámci historické spojitosti a snah o harmonizaci ve vztahu k ochraně počítačových programů, jako děl literárních, došlo k jeho výslovnému uvedení. Celá definice pak plně odpovídá pojmu uvedenému v Bernské úmluvě, z které pochází.²¹ Po stránce druhové však rozlišujeme pouze dvojí rozřídění děl, která jsou předmětem autorského práva. Jde o díla umělecká (včetně děl literárně uměleckých) a o díla vědecká. Historicky mladší kategorií děl jsou díla vědecká, která pochází z děl literárních. Pro vědecká díla je charakteristické, z hlediska obsahu a formy, vědecké ztvárnění určitých myšlenek projevující se vědeckým stylem, argumentací i metodami poznání. Vytvořením vědeckého díla jsou pak prokázány autorovi vědomosti a schopnosti takové dílo vytvořit. Vědecké dílo je zpravidla dílem literárním, což ho pomáhá odlišit od jiných výtvorů z oblasti vědy, jako jsou zejména vynálezy. K dvojí druhové klasifikaci děl dochází i samotná nauka autorského práva a úředně projevována vzdělávací praxe Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO, OMPI).²²

2.3.2 Jednotlivé kategorie děl

Ve své druhé větě uvádí AutZ demonstrativní výčet jednotlivých kategorií děl:

§ 2 odst. 1 AutZ je za dílo považováno zejména: „dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii,

²⁰ TELEEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 15

²¹ KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy související*. Praha: Linde, 2005. s. 40.

²² TELEEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 15

dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.“

V návaznosti na základní druhy děl lze tyto jednotlivé kategorie děl systematicky rozdělit tímto způsobem:

a) *díla literární* (tj. literárně umělecká), pod která můžeme podřadit, pokud nejsou podle své povahy zahrnuta v kategorii děl vědeckých, díla slovesná.

aa) *díla slovesná*

Jsou vyjádřena slovní formou a to buď řečí, nebo písmem. Podstatné je, že výrazový prostředek je pokaždé slovo. Mezi díla slovesná lze řadit, jak díla literární, tak díla umělecká i vědecká. Dílo slovesné je z historických i logických důvodů uvedeno na prvním místě, ač přitom nejde o zvláštní samostatnou kategorii díla autorského, jakož spíše o kritérium způsobu vyjádření některých dále uvedených kategorií.²³

Telec a Tůma pod díla literární dále řadí dvě kategorie děl, která AutZ výslovně neuvádí. Jsou to:

ab) *díla odborná*

Tato díla mohou být někdy těžko odlišitelná od děl vědeckých. Jde zejména o uživatelské návody k počítačovým programům, příručky k různým zařízením, odborné rozborů, znalecké posudky, odbornou literaturu a další.

ac) *ostatní jiná díla literární*

Většinou je nejde podřadit pod jiný druh děl, jsou někdy nazývána též díla žurnalistická.²⁴

b) *díla umělecká (tj. jiná umělecká než literární)*

ba) *díla hudební*

Jde o díla, u kterých je výrazovým prostředkem spojení a sled tónů. Ten je určován pravidly hudebního umění, zejména melodií, harmonií a rytmem, ale i dynamikou či barvou zvuku. Hudební díla jsou často spojována s pojmem plagiátorství. Kdy jde o napodobeninu, která kopíruje původní dílo či například využívá i jiného notového vyjádření, ale míří ke stejnému hudebnímu výsledku. Můžeme rozlišovat buď díla hudební s textem, nejčastěji písně. A hudební díla bez textu, mezi ně budou nejvíce patřit symfonie a klasická hudba.

²³ KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy související.* Praha: Linde, 2005. s. 44.

²⁴ TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář.* Praha: C. H. Beck, 2007. s. 28

bc) dílo dramatické a dílo hudebně dramatické

Dle Telce a Tůmy patří díla dramatická a hudebně dramatická obecně pod díla divadelní, která byla uvedena v předchozí zákonné úpravě z roku 1965. Kříž, Holcová, Kordač a Křest'ánová tuto předchozí kategorii neuvádějí. U těchto děl jde většinou o díla slovesná, potažmo díla hudební, kterými se předvádí děj vnímatelný zrakem i sluchem. Půjde zejména o operu, muzikál či operetu. Telec a Tůma pod díla divadelní dále řadí i tato díla.²⁵

bd) díla choreografická, díla pantomimická (pantomima)

U těchto děl není třeba sluchový vjem. Choreografickými díly budou např. společenské tance nebo balet. U děl pantomimických to pak bude divadelní pantomima.

be) díla fotografická a díla vyjádřená postupem podobným fotografiím

Jsou vytvořena pomocí technických prostředků, které staticky zachycují reálnou skutečnost. Díly fotografickými a díly vyjádřenými postupem podobným fotografiím jsou pouze taková díla, která splňují pojmové znaky podle autorského zákona. Důležitým pojmovým znakem bude zejména jedinečnost, která bude výsledkem zachycení skutečnosti pomocí technických prostředků. V jistých případech budou chráněny i díla, která nesplňují legální pojmové znaky jedinečnosti, nicméně budou autorovým původním vlastním duševním výtvořem.²⁶

bf) díla audiovizuální

Pojmové znaky díla jsou uvedeny v § 62 odst. 1.²⁷ Zákon uvádí demonstrativní výčet děl, která se řadí mezi díla audiovizuální, zejména audiovizuální díla kinematografická, audiovizuální díla televizní a jiná díla vyjádřená způsobem podobným kinematografii. To jsou například díla filmová či videografická.

bg) díla výtvarná

Jde o díla vyjadřující tvůrčí myšlenku prostřednictvím statického zachycení. Převážně je pro ně charakteristické spojení s hmotou, nejde však již dnes o podmínku. Lze sem řadit díla malířská, kdy jde o zachycení přímo na dvourozměrný podklad nebo díla sochařská, u nichž je prostředkem zachycení trojrozměrná hmota. Dále lze zmínit díla grafická, jako jsou rytiny či pohlednice. Mezi výtvarná díla řadíme i díla, která

²⁵ KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy související*. Praha: Linde, 2005. s. 45.

²⁶ TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 28

²⁷ Audiovizuálním dílem je dílo vytvořené uspořádáním děl audiovizuálně užitých, ať již zpracovaných, či nezpracovaných, které sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, vyvolávajících dojem pohybu, ať již doprovázených zvukem, či nikoli, vnímatelných zrakem, a jsou-li doprovázeny zvukem, vnímatelných i sluchem.

vznikají pomocí počítačové techniky a počítačových programů. Výrazovým prostředkem děl výtvarných je zejména tvar nebo barva.

bh) díla architektonická včetně díla urbanistického

Jsou výsledkem výtvarně umělecké tvůrčí fantazie. Ta je individuálně esteticky vyjádřena v prostoru jako součást prostředí. Půjde například o konstrukce, ale i díla vyjádřená architektonickými projekty, jejich plány a náčrty. Za architektonické dílo však nelze považovat ryze technické výkresy a technická řešení, které postrádají již zmiňovaný umělecký projev, který je výsledkem tvůrčí výtvarné fantazie. Bude se tedy jednat pouze o výsledky řemeslné či neumělecké a netvůrčí technické dovednosti. S architektonickými díly se nejčastěji setkáváme v oblasti architektury stavební, interiérové, jevištní či zahradní.

bch) díla užitého umění

Jde o díla, která nepůsobí pouze esteticky, ale mají i užitný charakter a slouží k zabezpečování běžných životních potřeb. Je však důležité, aby šlo o umělecké ztvárnění, jako součást jejich užitné hodnoty a spotřební funkce. Jde například o umělecké sklo, uměleckou bižuterii, uměleckou keramiku, umělecký textil a další. Obecně tato díla řadíme mezi díla výtvarná, mají však zdvojený režim právní ochrany. Díla mohou být chráněna podle předpisů o ochraně průmyslových vzorů (zák. č. 207/2000 Sb.) nebo dle autorského zákona.²⁸

c) díla vědecká, jsou díla, jejichž obsah je ztvárněn vědeckou tvůrčí metodou, řadíme sem zejména:

ca) díla kartografická

Jsou díla vyjádřená výrazovými prostředky kartografie. Z hlediska veřejnoprávního nalezneme jejich definici v § 2 odst. f) zák. č. 200/1994 Sb., o zeměměřičství a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením.²⁹ Jde ale o poměrně nepoužitelné ustanovení ve vztahu k ochraně autorských práv, často tak dochází k problémům díky rozdílnosti terminologie autorskoprávní a veřejnoprávní. Zejména to, že dle AutZ je míněn nehmotný statek, kdežto z pohledu veřejnoprávního jde o hmotný substrát. Proto je nutné ustanovení zákona o zeměměřičství brát pouze orientačně a

²⁸ KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy související*. Praha: Linde, 2005. s. 47.

²⁹ kartografickým dílem výsledek kartografického znázornění zemského povrchu, kosmu, kosmických těles nebo jejich částí, objektů, jevů a jejich prostorových vztahů v grafické nebo digitální formě spolu s textovými a jinými doplňky

chápat rozdíl z pohledu autorskoprávního a veřejnoprávního.³⁰ Mezi díla kartografická patří díla dvourozměrná, to jsou zeměpisné mapy, plány, náčrtky nebo také díla trojrozměrná, plastické mapy, glóby a jiné. Není přitom směrodatné, zda kartografické dílo bylo vytvořeno nebo zpřístupněno veřejnosti v grafické formě vyjádřené v digitální formě. Jde pouze o různé formy vyjádření. Kartografickým dílem však není každá mapa, například velko-měřítková katastrální mapa, která svou povahou vykazuje znaky pouhého obecného faktu, aniž by došlo ke tvůrčímu ztvárnění. U tvorby katastrálních map je autor „omezen“ závaznými hledisky pro její obsah a v případě nerespektování těchto hledisek by se mohl dostat do rozporu s předpisy, které tuto tvorbu upravují. U kartografického díla podle AutZ je proto nezbytné, aby splňovalo legální pojmové znaky díla podle tohoto zákona, tak i zvláštní pojmové znaky kartografického díla. Dochází tak k tomu, že výraz „kartografické dílo“ bývá užíván i v předpisech popřípadě při činnosti státních orgánů, za chybného stavu, kdy nejsou splněny legální pojmové znaky dle autorského zákona. Tím pak dochází k znejasnění principů autorskoprávní ochrany vztahující se na kartografická díla, kterým tato ochrana náleží. Stalo se tak například v důsledku nepřesné výkladové činnosti Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního, který subjektivně považoval určitý nehmotný statek z oboru kartografie za kartografické dílo ve smyslu autorského zákona. Proto je nutné při používání pojmu díla kartografického vždy přihlídnout k tomu, zda se jedná o dílo ve smyslu veřejnoprávním či autorskoprávním a na základě toho i rozlišovat jeho význam a způsob ochrany.

Telec a Tůma dále řadí pod díla vědecká i další dvě kategorie, které nejsou explicitně uvedeny v § 2 odst. 1 AutZ .

cb) díla vědecká slovesná

V případě, že svým charakterem nespádají do kategorie děl literárních. Půjde zejména o disertační nebo habilitační práce, vědecké monografie, přednášky na vědeckých konferencích apod. Dále pak mimo zákonný demonstrativní výčet obsažený v generální klauzuli uvádějí i

cc) jiná díla vědecká

Zde půjde zejména o vědecká díla, která nejsou vyjádřena slovesnými nebo kartografickými prostředky, ale splňují legální pojmové znaky, které na ně autorský zákon klade. Jde například o anatomický atlas apod.³¹

³⁰ KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy související. Praha: Linde, 2005. s. 47-49.*

³¹ TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 31 a násl.*

2.3.3. Počítačové programy: jejich historie a právní vymezení

Za počítačový program se obecně považuje software, který lze definovat několika způsoby. Software (též programové vybavení) je v informatice sada všech počítačových programů používaných v počítači, které provádějí nějakou činnost.

Software můžeme definovat i tak, že to je vše v počítači, co není hardware (tj. vše kromě fyzických součástí počítače).

Za prvního člověka, který vymyslel počítačový program je považována Augusta Ada King, která v roce 1842 rozpracovala myšlenku strojového programování. Detailně popsala fungování Babbageova mechanického počítače. Navrhla způsob, jak tento počítač naprogramovat pomocí děrných štítků.³² K dalšímu posunu pak v roce 1935 přispěl ve svém článku „*On Computable Numbers, with an Application to the Entscheidungsproblem*“ Alan Turing, který zavádí pojem tzv. Turingova stroje, kterým je teoretický model počítače, který se stal jedním ze základů informatiky. Samotný pojem software pak v textu jako první použil v roce 1958 John W. Tukey. K velkému rozmachu softwarového průmyslu dochází v 80. - 90. letech minulého století právě s rozvojem počítačového průmyslu. Za tím stáli především zakladatelé společností Apple a Microsoft, Steve Jobs a Bill Gates, jejichž konkurenční boj pomáhal rychlejší inovaci. K jednomu z klíčových momentů vývoje softwaru pak dochází publikací specifikací k IBM PC od zaměstnance IBM Philipa Dona Estridge. Došlo tak k velkému posunu, protože do té doby byl software svázan s hardwarem od tzv. OEM výrobců (Original Equipment Manufacturer). Navíc v roce 1985 americký soud vytvořil známý precedens proti jednomu z největších OEM výrobců, který do historie vešel pod názvem *Digidyne vs. Data General*. Nejvyšší soud rozhodl tak, že Data General byla donucena licencovat software operačního systému a ne ho pouze omezovat pro DG hardware. Toto rozhodnutí pak umožnilo nakupování softwarových patentů a nárůst ceny softwaru. Otázka ochrany počítačových programů se začala v praxi řešit již na přelomu 60. – 70. let minulého století, kdy Světová organizace duševního vlastnictví a nevládní Mezinárodní sdružení na ochranu průmyslového vlastnictví vypracovaly vzorový zákon na ochranu počítačových programů. S rozvojem počítačového průmyslu v 80. letech došlo ještě k posílení těchto snah, které by vedly

³² Ada Lovelace; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 1.1.2013, [cit. 2013-2-6]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ada_Lovelace

k účinné ochraně těchto autorskoprávních výtvorů.³³ V této době se vyskytovaly snahy po vytvoření nového práva sui generis, které by chránilo počítačové programy. Zejména pak byla diskutována ochranná doba, která měla být dle některých názorů výrazně kratší, než kterou poskytuje autorské právo a to hlavně z důvodu dynamiky tohoto průmyslu. V dnešní době je univerzálním nástrojem právní ochrany autorské právo, které většina zemí považovala za vhodnější díky tomu, že již bylo částečně upraveno v mezinárodních smlouvách a jeho sjednocení tak bylo snazší. Jednotlivé země tak své autorské zákony začaly postupně doplňovat o další předmět ochrany. V 90. letech softwarový průmysl začal více usilovat o ochranu podle patentového práva. Šlo o reakci na americké soudy, které svými rozhodnutími zúžily rozsah poskytované autorskoprávní ochrany, která byla do té doby poskytována i na tzv. „look and feel“ programu. Ochrana počítačových programů podle patentového práva je vykonávána prostřednictvím softwarových patentů, jejichž výhody lze spatřovat především v tom, že vlastníkově patentu poskytují širší a účinnější formu ochrany, které se může na rozdíl od ochrany autorským právem domáhat i vůči těm, kteří k totožnému vynálezu dospěli sice nezávisle, ale později. V porovnání s autorským právem, zejména v souvislosti s licencemi, jsou považovány za silnější zdroj ochrany, protože k tomu, aby mohl vynález požívat patentové ochrany, musí o ni požádat, musí být úředně přezkoumána a v případě oprávněnosti požadavku následně registrována. Kdežto ochrana autorským právem vzniká automaticky a je levnější a delší.³⁴

Autorský zákon uvádí jako dílo též počítačový program, jak vyplývá z § 2 odst. 1, § 2 odst. 2 a § 65 AutZ. Na území České republiky počítačové programy požívají absolutní ochranu autorského práva, jsou chráněna jako díla literární. AutZ stejným způsobem jako více zmiňovaná směrnice neuvádí počítačový program jako dílo literární a není ani tak řazen v odborné literatuře, ale v souvislosti s právem komunitárním a harmonizačními tendencemi, které se snaží o sblížení právních úprav, mu poskytuje stejnou ochranu jako dílu literárnímu. Samotné harmonizační snahy pak vyplývají ze závazků z dohody TRIPS (článek 10 odst. 1), Evropské dohody (článek 69) a Bernské úmluvy, resp. článku 4 WCT, které jsou výsledkem několikaletých snah o přidružení

³³ Software. Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 7.2.2013, [cit. 2013-2-9]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Software>

³⁴ HAVLÍK, Michal. *Patentovatelnost počítačových programů – část právní*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 4.2.2003. [cit. 2013-2-9]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=117187>

mezi Českou republikou, Evropským společenstvím a členskými státy.³⁵ K výslovnému zakotvení autorskoprávní ochrany počítačových programů došlo zák. č. 80/1990 Sb. I přesto, že autorskoprávní ochrana pro počítačové programy však před tím nebyla výslovně zakotvena, byla možnost autorskoprávní ochrany dovozována naukou.³⁶ Vycházelo se přitom z premisy, že počítačovým programům, stejně jako kterýmukoli ideálním statkům, které byly vytvořeny tvůrčí činností fyzických osob a splňují legální pojmové znaky autorského díla, nemůže být tato ochrana odepřena. Z hlediska AutZ je možné rozlišovat:

1. Počítačové programy, které splňují pojmové znaky děl podle AutZ, tedy jsou jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a jsou vyjádřeny v objektivně vnímatelné podobě, objektivní vnímání zde však není důležité. U počítačových programů jde zejména o kritérium jedinečnosti, tedy aby dílo stejné kvality, obsahu a formy v minulosti nevzniklo. Pokud počítačový program splňuje výše uvedené podmínky a nejsou v AutZ stanoveny nějaké zvláštnosti, poskytuje jim autorskoprávní ochranu stejného rozsahu jako dílům literárním a to, aniž by se muselo o díla literární jednat. Může se jednat o díla vědecká nebo o jiná díla literární. Tato díla, která budou splňovat i požadavek jedinečnosti, však budou spíše výjimkou.
2. Další kategorií budou počítačové programy, které zcela nesplňují pojmové znaky děl podle AutZ a nejsou tedy autorskými díly. Je však možné tyto programy označit za původní ve smyslu původního duševního výtvoru autora a na základě fikce jim poskytovat autorskoprávní ochranu.³⁷ Sama původnost tak představuje méně striktní podmínku než jedinečnost. Počítačový program tak sice nesplňuje znaky jedinečného autorského díla, ale postačí zde prvek původnosti, který zajistí počítačovému programu náležitou ochranu. Jde tak o úplnou transpozici předmětné směrnice ES. Do této kategorie tak budou spadat zejména počítačové programy ve formě databází, účetních programů,

³⁵ KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy související*. Praha: Linde, 2005. s. 50 a násl.

³⁶ I když poměrně obtížně, bylo třeba prokázat kritérium tvůrčí individuality, což je u počítačových programů poměrně těžko splnitelné

³⁷ TELEČEK, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 37 a násl.

vyhledávacích programů, kdy výsledek není jedinečný, ale počítačový program je původní duševní výtvar autora.³⁸

3. Do poslední kategorie budou spadat běžné počítačové programy, u kterých není splněna podmínka původnosti (v praxi se původnost počítačového programu odvozuje ze struktury uspořádání programu a způsobu komunikace s uživatelem), ani jiné pojmové znaky autorských děl. Tudíž se na ně nebude vztahovat autorskoprávní ochrana, kterou AutZ těmto dílům poskytuje. To však nevylučuje možnost tyto programy chránit i jinými právy duševního vlastnictví. Zejména půjde o know-how, obchodní tajemství či nekalou soutěž.³⁹

Co se týká definice počítačového programu, tak ji v aktuálním ani ve starém zákoně či v judikatuře soudů nenalezneme. Není ani uvedena ve směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14. 5. 1991 o právní ochraně počítačových programů a to včetně důvodové zprávy.⁴⁰ V nauce i praxi se pak vychází z obecného vymezení pojmů pomocí doktrinálního výkladu, který se charakteristicky k počítačovým programům a jejich funkcím váže a který sice neposkytuje legální definici počítačového programu, avšak je jakýmsi obecným vodítkem. Logicky vzato je funkcí počítačového programu komunikace mezi ním, uživatelem a ostatními prvky počítačového systému. Definice ISO 2382 pod pojmem počítačový program rozumí „posloupnost instrukcí, jejichž vykonávání realizuje algoritmus“. Dle jiné definice je počítačový program považován za soubor instrukcí, které způsobují, že hardware pracuje. A to jak ve vztahu k plnému fungování hardware s uživateli, ale i ve vztahu k dalšímu programovému vybavení počítače. Nebo je též definován jako soubor instrukcí vyjádřených formou textů, kódů schémat nebo jiným způsobem, které mají za účel dosahovat určitých výsledků nebo plnit úkoly požadované uživatelem.⁴¹

³⁸ SÝKORA, Martin. *Definice díla v prostředí internetu*. Právo IT [online]. publikováno 30.4.2008. [citováno 31. 10. 2012]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/definice-dila-v-prostredi-internetu-i>

³⁹ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 38.

⁴⁰ Zde musím podotknout, že v knize: Autorský zákon s komentářem a předpisy související od Kříže, Holcové a Kordače z roku 2005, je na stránce 51 uvedeno, že důvodová zpráva definici tohoto pojmu obsahuje, ale po přečtení důvodové zprávy jsem žádnou definici nenašel a stejně tak o neexistenci definice v důvodové zprávě píše Teleč s Tůmou v Autorském zákoně s komentářem.

⁴¹ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 38 a násl.

2.4. Internet

2.4.1. Historie Internetu

Počátky Internetu sahají do období studené války, kdy v rámci technologického soupeření dvou největších mocností byla americká společnost Rand postavena před nelehký úkol, a to vyřešit komunikaci amerických úřadů v případě, že by došlo na nejhorší a mezi USA a SSSR započala nukleární válka. Pokud by nastala tato nejhorší varianta, bylo nezbytné zajistit řídicí a velitelskou síť mezi jednotlivými vedoucími složkami v USA, které by v případě jaderné války byli schopni vést zemi. Tato síť měla splňovat požadavek nezranitelnosti vůči účinkům jaderných zbraní. Bylo dopředu jasné, že nelze síť obrnit tak, aby fyzicky přežila samotný útok, bylo nutné ji vytvořit tak, aby byla řízena i spravována bez centrálního síťového centra. Hlavními požadavky tak byly: 1. síť musí být decentralizovaná a nesmí tak mít žádné centrální uzly a za 2. Zpráva vypuštěná do této sítě bude rozdělena na balíčky (angl. packets), které budou mít naprogramovaný cíl a budou tak moci putovat různými cestami.

Ze zadání tedy jasně vyplývalo, že bylo nezbytné v případě narušení nebo zničení jednoho uzlu, aby byl tok informací odkloněn na další uzel a bez problémů pokračoval. Celá myšlenka tedy spočívala ve vytvoření rozdrobeného systému, který by byl schopný fungovat i v případě zničení nebo narušení jednoho z komponentů. Firma RAND ve spolupráci s univerzitami MIT a Los Angeles (UCLA) rozpracovala spletitou, koncepčně decentralizovanou síť s technikou přepojování balíčků (angl. packet switching). Vývoj sítě pokračoval v roce 1968, kdy byla ve Velké Británii v Národní fyzikální laboratoři dle těchto principů spuštěna první taková síť, která však neopustila zdi objektu, fungovala pouze tam. Další zásadní krok vpřed udělal projekt Pentagonové agentury ARPA (Advanced Research Projects Agency), která se rozhodla vybudovat vojenskou síť, která nesla název ARPANET. Ten lze považovat za prvního opravdového předchůdce Internetu.⁴² Tato americká agentura ministerstva obrany pro výzkumné projekty požadovala vytvoření sítě, která by efektivněji a snadněji sdílela data pro řešení národních výzkumných a vývojových projektů. Samotný ARPANET nejdříve vznikl na Kalifornské univerzitě v Los Angeles, postupem času se však do něj zapojily kromě armádních složek i další univerzity. Původním protokolem, který sloužil

⁴² STERLING, Bruce; "INTERNET" (aka "A Short History of the Internet". Electronic frontier foundation [online]. publikováno v: THE MAGAZINE OF FANTASY AND SCIENCE FICTION, únor 1993. [citováno 6. 11. 2012]. Dostupné z: http://w2.eff.org/Net_culture/internet_sterling.history.txt

pro komunikaci počítačů byl NCP (Network Control Protocol), který byl později nahrazen protokolem TCP/IP, který se stal základním pilířem masového rozšíření Internetu. V roce 1983 došlo také k oddělení částí, které byly spojeny s armádou a vznikl tak MILNET. Ministerstvo i nadále financovalo ARPANET a během času docházelo ke stále většímu připojování vznikajících sítí. Nejvýznamnější z nich byl NSFNET (sít' fondu pro podporu vědy National Science Foundation), který vlastně převzal roli nosné páteřní sítě.⁴³ Ve stejném roce vyzrává nejvýznamnější přenosová technologie pro sítě LAN – Ethernet a dochází k čím dál většímu narůstání dalších sítí (LAN), které fungují na bázi protokolů TCP/IP, a jejich společnému připojování k ARPANETU. Dochází tak k propojování mnoha sítí a tím vytváření Internetu, jak jej chápeme dnes. Během následujících let (1983-92) dochází k nárůstu počítačů z přibližně 1000 kusů na více než 1 milion. Internet také expanduje z USA a dochází k prudkému technologickému rozvoji. Do České republiky pak Internet přichází v roce 1991 a během několika následujících let se stane fenoménem naší doby.⁴⁴

2.4.2. Obecně o Internetu

Internet je vzhledem ke svému neustálému pokroku velmi těžké nějakým konkrétním způsobem definovat nebo kvantifikovat. A pokud se nám to již podaří, je téměř nemožné tento pojem vystihnout bez uvedení technických pojmů, které jsou pro běžného člověka, který o nich nikdy neslyšel úplně stejně obtížně definovatelné a uchopitelné jako samo slovo Internet. A to je přitom Internet ve vyspělých zemích součástí každodenního života, dalo by se říci každodenní nutnosti. Na celém světě ho používá přes dvě miliardy lidí.⁴⁵ Těžko hledat jiný fenomén, který každý zná, ale téměř nikdo ho nedokáže definovat. Neoficiální definice Internetu najdeme nejspíše opět na internetu. Například česká Wikipedia definuje Internet jako: „*celosvětový systém navzájem propojených počítačových sítí („sít' sítí“), ve kterých mezi sebou počítače komunikují pomocí rodiny protokolů TCP/IP.*“⁴⁶ Anglická verze

⁴³ FALK, Bennett. *Internet roadmap: průvodce světem Internetu*. 2. dopl. vyd. Praha: Computer Press, 1995. s. 8.

⁴⁴ MUSIL, Marek. *Vývoj Internetu*. ihistory.webzdarma.cz [online]. [citováno 6. 11. 2012]. Dostupné z: <http://ihistory.webzdarma.cz/chap/1faze.php>

⁴⁵ *Over two billion people now connected to Internet but digital divide remains wide*. United Nations [online]. Publikováno 6.11.2012. [citováno 8. 11. 2012]. Dostupné z: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=43424&Cr=digital+divide&Cr1=#.UJvtfodPgg4>

⁴⁶ Internet; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byl a naposledy editována 24.10.2012, [citováno 6.11. 2012]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Internet>

Wikipedie tento pojem interpretuje skoro stejně, avšak malinko obširněji a to takto: „*Internet je celosvětový systém navzájem propojených počítačových sítí, které používají standardní řady internetových protokolů (často nazývané TCP / IP, ačkoliv ne všechny aplikace používají protokol TCP) sloužících miliardám uživatelů po celém světě.*“⁴⁷ Výše uvedené definice lze chápat jako obecný pohled na to, co je Internet. Na tento pojem se však můžeme dívat z mnoha dalších pohledů, například technického, kdy Internet definujeme: „*soustavu serverů, komunikací a k nim připojených počítačů, organizačně jsou to provozovatelé jednotlivých sítí a podsítí, směrovačů a páteřních propojek, zprostředkovatelé připojení, uživatelé apod.*“⁴⁸ Nebo dále z pohledu právního, kdy ho Smejkal definuje jako souhrn:

- věcí movitých dle § 119 odst. 1 ObčZ. Jedná se o hmotné objekty, které realizují a zajišťují fungování sítí a Internetu celkově. Lze je chápat jako souhrn technických objektů (jako jsou modemy, hardware, servery, optické kabely apod.), které vytvářejí spojení mezi uživatelem a datovou sítí
- jiných majetkových hodnot nebo práv dle § 118 odst. 1 ObčZ. Do této kategorie lze řadit software (konkrétněji počítačové programy) a data. Půjde tedy oproti předchozí kategorii, o objekty virtuální
- subjektů práva, tedy účastníků právních vztahů, které prostřednictvím Internetu vstupují do právních vztahů. Obecně půjde o fyzické osoby, právní osoby a orgány veřejné moci, které vystupují v jednotlivých právních vztazích v různém postavení, ať již jako běžní uživatelé, podnikatelské subjekty nebo orgány, které zabezpečují prostřednictvím Internetu výkon veřejné správy⁴⁹

Vyskytují se i takové názory, které působí velmi „provokativně“. Například již zmiňovaný Smejkal označuje Internet za fikci, jelikož uvádí, že „*Internet jako takový právně neexistuje. Přesně řečeno, nemůže nabývat práv ani se zavazovat (viz ust. §18, odst. 1 ObčZ). Pokud se na Internet díváme očima práva, musí tedy být náš pohled krajně nedůvěřivý. Existuje TO (nepochybně), funguje TO (jak kdy, ale občas ano), točí*

⁴⁷ Internet. In Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, last modified on 29. 10. 2012, [citováno 6.11. 2012]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Internet>

⁴⁸ SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§*. Praha: Grada Publishing, 2001. s. 16.

⁴⁹ SMEJKAL, Vladimír a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 403 a násl.

*se okolo TOHO obrovské peníze a přitom TO jako celek nikomu nepatří“.*⁵⁰ Z výše uvedeného chápání Internetu lze nepochybně konstatovat, že charakter Internetu se v určitých bodech výrazně liší od reálného světa. Například objekty, které se nacházejí v prostředí Internetu (s výjimkou hardware) jsou objekty, které nejsou věcmi v právním ani faktickém smyslu a lze je tedy charakterově označit jako nereálné. Jsou to nehmotné statky, jako jsou informace, data apod. Dalším problémem je samotný čas, který je ve vztahu k právu velmi důležitou veličinou působící na Internetu jiným způsobem. V rámci Internetu neexistují časová pásma, protože přenos elektronické informace se blíží rychlosti světla. A v neposlední řadě lze uvést rozdílnost v principu teritoriality, který je pro právní řády natolik běžným principem, avšak v prostředí Internetu působí ne zcela jasně. Což je způsobeno tím, že se lze v jakémkoli okamžiku nacházet na jakémkoli místě na planetě, přičemž uživatel nemusí vědět, kde je server, s nímž komunikuje umístěn.⁵¹

2.4.3. Platnost a působnost práva na Internetu

Abychom mohli přistoupit k rozboru působnosti práva na Internetu, je nejprve potřeba zodpovědět otázku samotné platnosti práva na Internetu. V současnosti málokdo pochybuje, že by právo na Internetu neplatilo. V minulosti se však objevily názory, které popíraly legitimitu práva na Internetu a právo státu na jeho vymáhání. Prvním významným kritikem byl John Perry Barlow, který sepsal v roce 1996 Deklaraci nezávislosti kyberprostoru.⁵² V tomto díle Barlow odmítá jakoukoli intervenci státu v kyberprostoru, který se dovede regulovat sám. Pojímá kyberprostor jako sídlo myslí, kde nikdo nemá zájem o státní či jakoukoli jinou regulaci. Dochází k tomuto názoru díky přesvědčení, že lidé nikdy neposkytnou, ani neposkytnou vládě souhlas a ta tak nemá moc jim cokoli nakazovat či regulovat. Chápe kyberprostor jako jiný svět, kde nejsou třeba zákony ani žádná jurisdikce, protože všechny problémy se dají vyřešit podle zlatého pravidla morálky. Jiný přístup k platnosti práva na Internetu zastávají američtí profesori David Johnson a David Post v díle, které by se dalo předložit jako: „Právo a hranice - Vzestup práva v kyberprostoru“⁵³, kde autoři uvádí na rozdíl od Barlow

⁵⁰ Smejkal, V. *Internet po odložení růžových brýlí*. Chip, 7, 1997, č. 2, s. 18-19 a č. 3, s. 28-31.

⁵¹ SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§*. Praha: Grada Publishing, 2001. s. 21.

⁵² Viz. Barlow, J. P. *A Declaration of the Independence of Cyberspace*. Electronic frontier foundation [online]. [cit. 4. 11. 2012]. Dostupné z: <https://projects.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>

⁵³ POST, David; JOHNSON, David; *Law And Borders – The Rise of law in cyberspace*. Temple.edu [online]. [citováno 4.11.2012]. Dostupné z: <http://www.temple.edu/lawschool/dpost/Borders.html>

potřebu vytvoření určitého právního rámce, který by v kyberprostoru fungoval. Došlo by tak k vymezení jasných pravidel a všichni, kteří by vstupovali do kyberprostoru, by věděli, že přechází z práva skutečného prostoru do kyberprostoru. Platnost práva na Internetu lze již dnes brát jako fakt, který je podepřen zákony, judikaturou, ale i odbornou veřejností. V souvislosti s rozvojem Internetu a obecně informačních sítí, které stále významněji promlouvají do společenských vztahů všeho druhu, je však stále diskutovanějším tématem působnost hmotněprávních a procesních norem ve vztahu ke kyberprostoru. S problematikou působnosti tak jsou spojeny zejména dva problémy a to: 1. určení soudní pravomoci a za 2. určení práva rozhodného. Je to především způsobeno celosvětovým charakterem informačních sítí, anonymitou, ale i těžší přičitatelností konkrétních činů jednotlivým subjektům. Problém s přičitatelností je velmi často vázán na nedostatečné zjištění skutkového stavu, které může být odůvodněno již zmíněnou vyšší anonymitou, ale někdy též pouze nedostatečným vyšetřovacím postupem.⁵⁴ V níže zmiňovaném rozsudku šlo o případ trestného činu pomluvy, který se uskutečnil na internetovém diskuzním fóru a policií byl po prošetření odložen. Jak ale vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu, který o případu po stížnosti ministra spravedlnosti rozhodoval, šlo ze strany vyšetřovacích orgánů o nedostatečně provedenou práci. Nejvyšší soud uvádí, že „*vyšetřovatel nepostupoval v souladu s ustanovením § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. při zjišťování skutkového stavu věci, který musí být zjištěn tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí*“.⁵⁵ Tento případ se týkal nedostatečného zjištění skutkového vztahu. Jako podstatně problematičtější se ale jeví v celosvětovém měřítku, díky mezinárodnímu charakteru Internetu:

1. určení rozhodného práva (podle práva kterého státu se bude soudní spor rozhodovat)
2. který státní orgán je o něm oprávněn vydat rozhodnutí (nejčastěji soud)
3. který orgán může takové rozhodnutí vymoci či přímo vykonat⁵⁶

Velmi zajímavý případ, který vešel do historie pod názvem L.I.C.R.A vs. Yahoo se udál v roce 2000 na francouzské půdě. V únoru tohoto roku francouzský žid Marc Knobel, který svůj život zasvětil boji s nacismem, navštívil aukční server

⁵⁴ POLČÁK, Radim. *Právo na Internetu: spam a odpovědnost IS*. Brno: Computer Press, 2007. s. 1.

⁵⁵ Rozsudek NS sp. zn. 4Tz 265/2000, ze dne 16.1.2001.

⁵⁶ POLČÁK, Radim. *Právo na Internetu: spam a odpovědnost IS*. Brno: Computer Press, 2007. s. 7.

www.yahoo.com, přičemž zjistil, že tento server nabízí na svých webových stránkách obsáhlou nabídku nacistických předmětů. Proto se se stížností obrátil na firmu Yahoo! Inc. s požadavkem na blokaci těchto stránek. Nebylo mu však vyhověno a tak 11. dubna 2000 zažaloval jménem organizace L.I.C.R.A (Ligue Internationale Contre Le Racisme et l'Antisémitisme) Yahoo u francouzského soudu za porušování francouzských zákonů. Obrana Yahoo byla založena na tvrzení, že servery se závadnými stránkami jsou umístěny v USA a tak není možné, aby francouzské zákony platily pro web v Americe. Dále obhajoba zmiňovala, že obsah webů byl převážně určen pro americké rezidenty a že na základě prvního dodatku Ústavy USA se zaručuje svoboda projevu a jakékoli odstranění těchto stránek by bylo v rozporu s tímto dodatkem. Knobelovi právníci však poukazovali na to, že pokud firma Yahoo podniká ve Francii, kde je zakázán nacismus v televizi, v rozhlase i v psané podobě, tak neexistuje důvod, proč by měl být Internet výjimkou. Yahoo však na svoji obranu argumentovalo informacemi, že nedokáže určit, odkud se jejich zákazníci přihlašují a pokud by tedy tyto stránky odstranili a byl by tedy na ně znemožněn přístup všem, staly by se francouzské zákony celosvětovými zákony. 22. května soudce Gomez vydal rozhodnutí, v kterém tyto námitky zamítl a prohlásil, že web porušuje francouzské zákony a že firma Yahoo je povinna podniknout veškerá opatření, která zabrání navštěvování zmiňovaného aukčního serveru francouzskými uživateli. Yahoo nejdříve trvalo na svém, že nejde lokalizovat polohu uživatele. Během dvouměsíční lhůty, kterou měl Yahoo na splnění povinnosti, se na žalobce obrátil Cyril Houry, který představil technologie, které dokážou identifikovat uživatele podle jeho zeměpisného umístění. Soud tak zjistil, že aukce Yahoo se ve skutečnosti nacházejí ve Stockholmu a že dle expertních posudků by mělo být Yahoo za využití dostupného technologického poznání schopno odfiltrovat až 90 % francouzských uživatelů. Na základě výše uvedených informací vyhlásil soudce konečné rozhodnutí, v kterém Yahoo přikazoval, aby vyvinulo přiměřené a patřičné úsilí při blokaci francouzských uživatelů. I když se společnost nejprve bránila proti rozhodnutí podáním žalob v USA, pod hrozbou obstavení francouzského majetku nakonec rezignovala a zakázala prodej nacistických věcí na svých stránkách.⁵⁷ Z výše uvedeného tak jasně vyplývá, že je mnohdy velmi obtížné řešit tyto tzv. vztahy s mezinárodním prvkem, které se odehrávají v kyberprostoru. Názory na to, zda by měla existovat speciální právní úprava, tzv.

⁵⁷ GOLDSMITH, Jack; WU, Tim. *Kdo řídí Internet: iluze o světě bez hranic*. Praha: Dokořán a Argo, 2008. s. 13 a násl.

internetová jurisdikce, která by se týkala on-line světa nebo si stále vystačíme s obecnou off-line úpravou i pro informační sítě se různí a dosud se o řešení těchto problémů vedou pouze debaty. Proto se musí i nadále americké i evropské soudy poměrně obtížně potýkat se stanovením vlastní jurisdikce a následného určení rozhodného práva.⁵⁸

2.4.4 Úvaha de lege ferenda

Kromě obecných úvah o tom co je Internet, zda v něm právo platí, jakou má působnost apod., je nutné vést i logické úvahy nad tím, jak by mělo spojení práva a Internetu de lege ferenda vypadat. Osobně spatřuji zásadní problémy právní úpravy Internetu především v tom, že právní řády jsou postavené na určitých zásadách, které byly vytvořeny a fungují v reálném světě. Internet je však zvláštní v prostředí, v kterém sice bezpochyby právo platí (viz. platnost a působnost práva na Internetu), ale charakter Internetu se v určitých bodech výrazně liší od reálného světa a proto by dle mého názoru bylo třeba vyvinout větší úsilí při právní úpravě postihující Internet a ještě více prohloubit harmonizační snahy. Přijaté zákony by pak měly být schopny si poradit s interpretačními nebo terminologickými problémy vznikajícími při vymezení některých pojmů, určení rozhodného práva či při překrývání jednotlivých jurisdikcí. Reed navrhuje tato možná řešení⁵⁹:

- vytvářet multilaterální mezinárodní smlouvy, které by danou problematiku regulovaly a následně byly implementovány právních řádů jednotlivých zemí
- „vědomě“ harmonizovat právní řády
- „náhodně“ přibližovat právní řády

Při vytváření mezinárodních smluv však dochází k mnoha problémům, které pramení z toho, že Internet se velmi dynamicky rozvíjí, ale sjednání mezinárodních smluv trvá poměrně dlouhou dobu, po které musí zákonitě následovat ratifikace a tak hrozí, že bude přijatá smlouva již zastaralá a těžko použitelná. Cílená harmonizace právních řádů, kterou lze spatřovat například pomocí směrnic v Evropské unii, se tedy jeví jako vhodnější varianta vzhledem ke kratšímu časovému úseku při transpozici směrnic. K náhodnému přibližování právních řádů dochází inspirací v jiných právních rádech či cílenou mezivládní konzultací, která pak vyústí ve vypracování a přijetí podobných

⁵⁸ POLČÁK, Radim. *Právo na Internetu: spam a odpovědnost IS*. Brno: Computer Press, 2007, s.7 a násl.

⁵⁹ REED, Chris. *Internet Law – Texts and Material*. Second Edition. Cambridge: University Press, 2004. s. 311.

zákonů. Osobně spatřuji jako nejlepší cestu prostřednictvím vědomé harmonizace. Internet a jeho problémy jsou totiž globální a přijatá opatření by proto měla jeho podobu odrážet tím, že nepůjde pouze o lokální východisko z problému, ale nejlépe jeho nadnárodní řešení a to v co možná nejkratší době.

3. Užívání autorských děl v prostředí Internetu

V této části budu pojednávat o legálním užití autorských děl se zaměřením na inovativní řešení, která přinesla změnu v tomto segmentu.

3.1. Obecně

Autorský zákon stanovuje ve svém § 12. odst. 4, demonstrativní výčet způsobů užití autorského díla. Ve zpřístupnění díla pak spatřujeme znaky rozmnožování díla a sdělování díla veřejnosti. Rozmnožením bude dle § 12 odst. 4 písm. a) a na něj navazujícího § 13 AutZ jeho zhotovování, které může být například tiskovou, fotografickou, elektronickou či jinou formu rozmnoženiny. Sdělení díla veřejnosti je pak upraveno v § 12 odst. 4 písm. f) ve spojení s § 18 AutZ a paragrafy následujícími. Toto sdělení pak bude probíhat v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově a to způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby, zejména počítačovou nebo obdobnou sítí.

Výše uvedené zpřístupnění díla, ke kterému má autorská práva jeho autor či jiná oprávněná osoba, bude legálně možné pouze za předpokladu, že tato osoba k tomu dá sdělovateli či jiné osobě nezbytný souhlas. Výjimkou budou volná díla, která lze užít bez výslovného souhlasu autora. Toto užití však musí být v souladu s § 29 AutZ, který stanoví, že je možné: *„pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.“*⁶⁰

3.2. Revoluční řešení užívání děl na Internetu

Za dva revoluční přístupy k užívání autorských práv na Internetu považuji služby, které změnily (mění) svět hudby a knih. iTunes a Google Books.

3.2.1. iTunes

iTunes je aplikace sloužící jako multimediální přehrávač či knihovna, která byla vyvinuta společností Apple a je považována ve spojitosti s iTunes store za jeden z nejnovativnějších zásahů do prodeje hudby na světě.⁶¹ iTunes store funguje od roku

⁶⁰ LIBERDA, Adam. *Právní úprava zpřístupnění autorského díla prostřednictvím Internetu*. Právo IT [online]. Publikováno 7.11.2006. [cit. 2013-2-22]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/pravni-uprava-zpristupneni-autorskeho-dila-prostrednictvim-internetu>

⁶¹ iTunes; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 21.2.2013, [cit. 2013-2-21]. Dostupné z: en.wikipedia.org/wiki/iTunes

2003 a je globálně největším obchodem s hudbou v digitální podobě, v nabídce má více jak 18 miliónů hudebních skladeb a dá se říci, že teprve v současnosti, po téměř deseti letech, na něj začínají dotírat jeho hlavní konkurenti Microsoft a Google. Z toho vyplývá, o jak pokrokovou službu v době svého vzniku šlo.⁶² Virtuální obchod iTunes store začal vznikat v době, kdy hudební průmysl sužovalo porušování autorských práv v důsledku nelegálního stahování z Napsteru, Groksteru, Gnutelly nebo Kazy. Což byl také důvod, proč i Applu klesal prodej hudebních nosičů. Samotným spouštěcím mechanismem pak bylo, že zákazník Applu si do té doby musel buď hudbu kupovat na CD anebo si ji stáhnout povětšinou nelegálně z Internetu. Proto se v roce 2002 začal rozvíjet nápad na virtuální obchod s hudbou, který by byl propojen přímo s iTunes. Je třeba podotknout, že tento nápad nebyl první ani poslední, ale ve spojení se značkou Apple přinesl revoluci. Bylo to právě spojení několika zásadních věcí. Výjimečného ipodu, který byl v té době hitem, mediální podpora známých zpěváků, velkých nahrávacích společností, které Applu poskytly za podíl na zisku práva na prodej jejich hudby a co bylo hlavní, ceny. Jedna skladba za 0.99 dolarů a to, že si člověk již nemusel kupovat celé CD, ale mohl si stáhnout jen jednu píseň. Všechny tyto věci zafungovaly a hudební trh od té doby již nikdy nebude stejný.⁶³

3.2.2 Google books

Google books je služba společnosti Google, spočívající ve „vyhledávání knih“. Jejím cílem je jejich kompletní digitalizace. Postup je takový, že jsou knihy naskenovány, převedeny do elektronické podoby a zpřístupněny v databázi Google books.⁶⁴ Samotná služba se začala vyvíjet v hlavě jednoho ze zakladatelů Google, Larryho Pagea. Již v roce 2002 přemýšlel, jak dlouho by trvalo naskenovat všechny knihy světa. První kroky udělal návštěvou Michiganské univerzity, kde svůj nápad začal rozvíjet. Postupně se k tomuto projektu začala přidávat různá světová vydavatelství jako Blackwell, Hyperion, Warner books a spolupráce se mu dostávalo i od známých univerzit jako jsou Harvard, Oxford, Stanford a další. Za 5 let projekt ušel velkou cestu, již v roce 2007

⁶² MACICH, Jiří. *Microsoft uvádí Xbox Music: jak obstojí proti iTunes a jaká je konkurence v Česku?* Lupa.cz. [online]. publikováno 22.10.2012. [cit. 2012-01-17]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/microsoft-uvadi-xbox-music-jak-obstoji-proti-itunes-a-jaka-je-konkurence-v-cesku/>

⁶³ ISAACSON, Walter. *Steve Jobs*. Praha: Práh. 2011. s. 479-510.

⁶⁴ Google books; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 21.2.2013, [cit. 2013-2-21]. Dostupné z: en.wikipedia.org/wiki/Google_Books

spolupracoval s více jak 10 000 nakladatelstvími a vyhledávání bylo k dispozici již ve 35 jazycích, včetně češtiny.⁶⁵ Již v roce 2005 však musel Google čelit první žalobě za porušování autorských práv skenováním chráněných děl, kterou podala americká organizace zastupující autory (Authors Guild). Další žalobu pak na Google podalo i sdružení amerických nakladatelství (Association of publishers). Tyto případy vešly do historie jako Authors Guild vs. Google a McGraw Hill vs Google.⁶⁶ Google se při své obhajobě opírá o ustanovení amerického autorského zákona, který upravuje obecnou výjimku pro užívání autorského díla nazývaného jako „faire use“. Jde o ustanovení, které dovoluje i bez souhlasu autora či jiné oprávněné osoby využití chráněného díla pro některé účely jako jsou kritika, komentáře, zpravodajství, věda, výzkum a jiné. Při otázce, zda užití lze označit za „fair use“ se zvažuje:

1. Účel a povaha díla
2. Druh chráněného díla
3. Míra použité části k dílu jako celku
4. Vliv užití na trh či hodnotu díla.⁶⁷

Privilegovaným účelem užití podle prvního bodu bude jeho nekomerční využití, které by mělo sloužit ke vzdělávání. Tento bod splňuje Google jen z části, služba je sice přístupná zdarma a přístup ke knihám lze jistě považovat za službu podporující vzdělávání, hlavním cílem Google je však zlepšit systém vyhledávání a generovat tak zisk z inzerce. Do druhého bodu lze zařadit jak díla kreativní, tak díla věcná, tato služba zpřístupňuje oba druhy, takže nelze posoudit, zda je ku prospěchu či nikoliv. Třetí bod je jeden z hlavních argumentů Googlu a to, že nezveřejňuje celý digitální obsah, ale pouze úryvky, tzv. „snippets“. Poslední bod lze opět posoudit ve prospěch Googlu. Zpřístupnění části nemá vliv na hodnotu knihy nebo na trh. Ba naopak, lze předpokládat, že přečtením části knihy může být uživatel motivován k jejímu zakoupení.⁶⁸ I když se většina akademiků z oboru práva shoduje, že skenování úryvků

⁶⁵ Google books history. [online]. [cit. 2013-2-21]. Dostupné z: www.google.com/googlebooks/about/history.html

⁶⁶ Google books; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 21.2.2013, [cit. 2013-2-21]. Dostupné z: en.wikipedia.org/wiki/Google_Books

⁶⁷ Faire use. Copyright.gov [online]. Stránka byla naposledy editována v červnu 2012 [cit. 2013-2-21]. Dostupné z: <http://www.copyright.gov/fls/fl102.html>

⁶⁸ KŘÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*, Prah: Univerzita Karlova v Praze, 2010. s. 63-64.

knih spíše splňuje podmínky „Fair use“, tak se společnost Google rozhodla pro mimosoudní vyrovnání. Dá se to přičítat zejména nedostatku právní jistoty vzhledem k neurčitému charakteru této doktríny a neustálené rozhodovací činnosti soudů.⁶⁹ Toto mimosoudní vyrovnání mělo mít podobu dohody, označované jako „Google Books Settlement“. Tato dohoda z roku 2008 používala jako jakási zadní vrátka pro nespokojené držitele autorských práv tzv. systém „opt-out“.⁷⁰ Tedy, že se může držitel autorského práva k již naskenovanému dílu rozhodnout proti sdělování svého díla prostřednictvím Google Books. Mimo jiné stanovila, že Google bude moci uživatelům zpřístupnit až 20% obsahu knihy, individuální uživatelé si pak budou moci také v případě zájmu zakoupit i přístup k celému obsahu knihy.⁷¹ Systémem opt-out Google řeší problematiku tzv. osiřelých děl (Orphan Works). To jsou autorská díla, u kterých sice stále běží autorskoprávní ochrana, ovšem autor či jeho dědicové jsou neznámí nebo se neví, kde se nacházejí a tak nelze získat jejich souhlas k užití díla.⁷² Google Books Settlement také počítá s „odškodněním“ držitelů práv k již naskenovaným dílům. Google zaplatí minimálně 45 milionů dolarů jako kompenzaci držitelům práv, jejichž díla bez svolení naskenoval. Konkrétně pak půjde o částku mezi 5 a 60 dolarů podle poměru naskenování a charakteru zveřejněného díla. Dále budou mít držitelé práv podíl 63% na zisku z komerčního využití, které Google na projektu vydělá. Google také zaplatí 34.5 milionu dolarů za založení registru knižních práv.⁷³ Proti této dohodě se však postavili evropské vlády, velká nakladatelství (Amazon), konkurenti (Microsoft, Yahoo) i celá řada akademiků, spotřebitelů a v neposlední řadě i Americké ministerstvo spravedlnosti, které požádalo New Yorkský soud, aby dohodu nevalidoval. Všichni upozorňovali na několik faktů. Zejména, že by Google získal monopolní postavení, že by vydělával na již zmiňovaných dílech, u kterých z právního hlediska velmi pochybně

⁶⁹ SCHENKOVÁ, Kateřina. Projekt Google books a dohoda o narovnání. Právnícké fórum [online]. publikováno 16.9.2010. [cit. 2012-2-25]. Dostupné z: <http://www.pravnickeforum.cz/archiv/dokument/doc-d26343v34709-projekt-google-books-a-dohoda-o-narovnani/>

⁷⁰ DOČEKAL, Daniel. Google prohrál, dohoda v kauze Google Books odmítnuta soudem. JustIT.cz[online]. publikováno 23.3.2011. [cit. 2012-2-25]. Dostupné z: <http://www.justit.cz/wordpress/2011/03/23/google-prohral-dohoda-v-kauze-google-books-odmitnuta-soudem/>

⁷¹ KRŮŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2010. s. 64.

⁷² FALADOVÁ, Adéla. Autorské právo a digitální knihovny: osiřelá díla. Knihovna plus[online]. 2010, č.1 [cit. 2012-2-25]. Dostupné z: <http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus101/falad.htm> ISSN 1801-5948

⁷³ Google Book Settlement. googlebooksettlement.com[online]. Naposledy editováno 22.3.2011. [cit. 2012-2-25]. Dostupné z: <http://www.googlebooksettlement.com/help/bin/answer.py?hl=cs&answer=118704>

zavedl systém opt-out, čímž vlastně pro autory stanovil pozitivní povinnost zažádat o vynětí. Což je s přihlédnutím k principům autorských práv nanejvýš sporné, spíše takovou pozitivní povinnost nemá Google právo ukládat. Hlavním terčem kritiky je však to, že celá řada autorů tím, že nebyla přítomna, ani zastoupena při vyjednávání a byla tak v rozporu s článkem 23 amerického občanského soudního řádu, zkrácena na svých právech.⁷⁴ Bylo tedy nezbytné, aby celý případ rozhodl soud. Tedy, zda je dohoda v pořádku či nikoliv. Soudce Dennis Chin pak 22. 3. 2011 navrhané řešení zamítl, jako neférové, nedostatečné a nepřiměřené.⁷⁵ I bez této dohody však projekt Google books dále pokračuje, i když čelí mnoha žalobám po celém světě. Na jaře 2012 pak bylo naskenováno již přes 20 milionů knih.⁷⁶ Celkový počet knih na planetě pak v roce 2010 pak Google spočítal na 129 864 880.⁷⁷

⁷⁴ KŘÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*, Prah: Univerzita Karlova v Praze, 2010. s. 65.

⁷⁵ DOČEKAL, Daniel. *Google prohrál, dohoda v kauze Google Books odmítnuta soudem*. JustIT.cz[online]. publikováno 23.3.2011. [cit. 2012-2-25]. Dostupné z: <http://www.justit.cz/wordpress/2011/03/23/google-prohral-dohoda-v-kauze-google-books-odmitnuta-soudem/>

⁷⁶ Google books;Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 21.2.2013, [cit. 2013-2-21]. Dostupné z: en.wikipedia.org/wiki/Google_Books

⁷⁷ VÁCLAVÍK, Lukáš. *Google: Na světě je přesně 129 864 880 knih*. Cnews.cz[online]. publikováno 11.8.2010. [cit. 2012-2-25]. Dostupné z: <http://www.cnews.cz/google-na-svete-je-presne-129-864-880-knih>

4. Problémy s užíváním autorských děl v prostředí Internetu

Hlavním problémem s užíváním autorských děl v prostředí Internetu je bezpochyby jeho zneužívání. Tedy užívání bez souhlasu autora, či jiné oprávněné osoby. Mezi nejčastější případy porušování autorských práv tak lze řadit tzv. „pirátství“. Tedy jakékoli neoprávněné nakládání s autorskými díly a právy s nimi souvisejícími bez souhlasu držitelů autorských práv. Ve vztahu k tématu diplomové práce, kterým je užití autorských děl v prostředí Internetu, se budu zabývat internetovým pirátstvím (tzv. internet piracy) To je v online slovníku Cambridge definováno jako: „postup prostřednictvím Internetu, při kterém dochází k nelegálnímu kopírování softwaru a jeho předávání dalším lidem“⁷⁸ Osobně bych tuto definici spíše použil k pirátství počítačovému, které je spojeno s nelegálním software, jeho vypalováním a následným šířením. Internetové pirátství je tak spíše: „ *neoprávněné užívání chráněných děl prostřednictvím Internetu*“.⁷⁹ Samotný vznik a rozvoj internetového pirátství jde ruku v ruce s rozvojem Internetu a s masovější dostupností osobních počítačů. Ty se začaly ve firmách a poté v domácnostech více objevovat na konci 80. a následně v 90. letech minulého století. Významné jsou především dva modely a to Apple II z roku 1977 a IBM PC Model 5150 z roku 1981.⁸⁰ V poslední dekádě pak dochází k porušování autorských práv na Internetu hlavně s rozvojem peer to peer sítí a filehostingových serverů. To mimo jiné i dokládá studie MPAA z roku 2011, podle které 23, 8 % celosvětového provozu na Internetu tvoří nelegální distribuce děl chráněných autorským právem. Z toho největší podíl na porušování má BitTorrent, dále ostatní P2P sítě, Filehostingové servery a také stránky umožňující sledování filmů online.⁸¹ Více o odpovědnosti za užívání P2P sítí dále. Americká vláda v roce 2009 zveřejnila seznam zemí, které nedostatečně chrání před pirátstvím americké výrobce hudby a filmu. Na prvních dvou místech se umístila Čína a Rusko. Tyto země jsou již dlouhou dobu kritizovány pro nedostatečnou ochranu autorských práv. Zároveň to však jsou jedny

⁷⁸ Internet piracy. Cambridge dictionaries[online]. [cit. 2012-2-26]. Dostupné z: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/business-english/internet-piracy>

⁷⁹ HEČKOVÁ, Lenka; PRCHALOVÁ, Markéta. *Skripta k semináři ochrana autorských práv. V rámci vzdělávacího projektu: „filmy nejsou zadarmo“*. Česká protipirátská unie[online]. [cit. 2012-2-26]. Dostupné z: <http://www.cpufilm.cz/skripta.pdf>

⁸⁰ LEGARD, D. *PC sales surpass one billion*. PC World [online]. [cit. 2012-2-26]. Dostupné z: http://www.pcworld.com/article/102386/pc_sales_surpass_one_billion.html

⁸¹ MPAA. *MPAA press infringing use of the Internet*. Česká protipirátská unie[online]. publikováno 31.1.2011.[cit. 2012-2-26]. Dostupné z: http://www.cpufilm.cz/txt/MPAA_press_infringing_use_of_the_internet.pdf

z největších ekonomik světa, s kterými potřebuje být každý tzv. „za dobře“, a tak je nějaké konstruktivní řešení zatím spíše hudbou budoucnosti.⁸² Hlavním problémem pak je zejména obtížně postižitelný charakter internetového pirátství, které je roztrženo do desetitisíců dílčích útoků, které nejsou převážně komerčního charakteru. Samotné stažení či zhlédnutí filmu v drtivé většině případů způsobí, že dotyčný člověk již nepůjde na stejný film do kina, či si nekoupí DVD. Tím dochází k vzniku obrovských škod, jak pro společnosti, které se na produkci filmů podílejí, ale také státu, který tím přichází o finanční prostředky v podobě daňových ztrát. Už jen z tohoto důvodu by pak měl stát vystupovat aktivněji v ochraně autorských práv, protože jak se říká, jde mu i o jeho peníze. Nejde přímo o to, zda se jedná o počítačové, internetové či jiné pirátství, ztráty společností i státu a tedy potažmo každého z nás jsou enormní. Mezinárodní obchodní komora (International Chamber of Commerce) pak v roce 2010 zveřejnila studii digitálního pirátského kopírování, která uvádí, že v Evropské unii kreativnímu průmyslu v kontextu digitálního porušování autorských práv vznikla škoda přibližně 10 miliard euro. Studie uvádí, že pokud nedojde k legislativním změnám, které by poskytly větší ochranu, vzrostou tyto škody na 240 miliard euro a ubude přibližně 1,2 milionu pracovních míst.⁸³ Snížení míry softwarového pirátství o 10 % by pak pro Českou republiku, na základě studie analytické společnosti ICD, znamenalo během čtyř let vytvoření tisíců pracovních míst, vzrůst HDP o 8,9 miliardy a zvýšení výnosů z daní o 2 miliardy.⁸⁴

⁸² FIŠER, Miloslav. *ČR je na černé listině států, které podle USA porušují autorská práva.*

Novinky.cz[online]. publikováno 1.5.2009.[cit. 2012-2-26]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/internet-a-pc/software/167804-cr-je-na-cerne-listine-statu-ktere-podle-usa-porusuji-autorska-prava.html>

⁸³ International Chamber of Commerce. *International Chamber of Commerce Urges G8/G20 Action on Counterfeiting and Piracy.* International Chamber of Commerce[online]. publikováno 22.5.2010.[cit. 2012-2-26]. Dostupné z: <http://www.iccwbo.org/Data/Documents/Bascap/Canada-Press-Release/>

⁸⁴ HULLE, Tomáš. *Ztráty způsobené softwarovým pirátstvím rostou. Jaká je situace v jednotlivých částech světa.* HN Byznys [online]. publikováno 3.6.2011.[cit. 2012-2-26]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/podnikani-a-dane/c1-52009420-ztraty-zpusobene-softwarovym-piratstvim-rostou-jaka-je-v-jednotlivych-castech-sveta>

5. Odpovědnost jednotlivých účastníků sítě Internet za nelegální užití

Vymezení odpovědnosti jednotlivých subjektů, kteří se účastní procesů výměny dat prostřednictvím sítě Internet, je zřejmě mediálně nejdiskutovanější tématem v rámci autorských práv. Témata typu Megaupload, Rapidshare či Google books hýbou světem a strhávají na sebe pozornost laické i odborné veřejnosti. Proto se v tomto bodě zaměřím na analýzu odpovědnosti jednotlivých účastníků sítě Internet vzhledem k platné legislativě, která poskytuje autorským právům ochranu. Obecně lze jednotlivé možné typy odpovědnosti rozdělit na několik druhů.

5.1. Druhy možné odpovědnosti za porušení autorských práv

1. Občanskoprávní odpovědnost:

AutZ v § 40 odst. 4 uvádí možnost domáhat se ochrany svých práv a především reparace dle ustanovení ObčZ. Ten upravuje odpovědnost za škodu a bezdůvodné obohacení v §415-450. Odpovědnost za škodu můžeme rozlišovat na subjektivní odpovědnost dle § 420 a odpovědnost objektivní dle § 420a. Za základní předpoklady subjektivní odpovědnosti je považováno porušení právní povinnosti, způsobení škody, příčinná souvislost mezi způsobením škody a porušením právní povinnosti a jako poslední a odlišující kritérium od objektivní odpovědnosti, zavinění. Objektivní odpovědnost zákonodárce vystavěl na přísnějším základě, protože právním předpokladem této odpovědnosti je výkon určité zákonem konkretizované činnosti. Půjde zejména o činnosti, které mají provozní povahu, jde o možné fyzikální, chemické či biologické vlivy provozu na okolí nebo oprávněné provádění nebo zajišťování prací, jimiž dojde ke škodě na nemovitosti. Tato odpovědnost vzniká bez ohledu na zavinění. Je možné se jí zprostit jen v případě prokázání, že škoda byla způsobena neodvratitelnou událostí, která nemá původ v provozu nebo ve vlastním jednání poškozeného. Toto zproštění se nazývá liberace.

Věcně příslušné k projednávání autorskoprávních sporů jsou dle Občanského soudního řádu, § 9. Odst. 2 písm. c, Krajské soudy. Řešení sporu před soudem je však až poslední možnost, a to v případě, že k porušení autorských práv již došlo. ObčZ totiž stanovuje prevenci, aby ke škodám vůbec nedocházelo. § 415 ObčZ uvádí, že „*Každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku, na přírodě a*

životním prostředí“. Dalším prevenčním ustanovením pak je § 417 Občz, který stanoví povinnost pro toho, komu hrozí škoda, aby k odvracení přiměřeným způsobem zakročil.

Spoluodpovědnost: pojem společné odpovědnosti je uveden v § 438 ObčZ, snaží se postihovat vztahy, kdy jeden subjekt primárně poruší autorský zákon a druhý subjekt k tomuto primárnímu porušení přispěje takovou mírou, že je třeba uvažovat o jeho spoluodpovědnosti. Tato spoluodpovědnost bude solidární a vzniklou, poškozený bude tedy moci požadovat škodu po kterémkoli ze škůdců.

Zástupná odpovědnost: jde například o vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, kdy odpovědnost jedné osoby za činy druhé osoby vychází výlučně ze vztahu mezi těmito osobami. V tomto případě za škodu odpovídá poškozenému pouze jeden subjekt. Ten pak má vůči druhému subjektu, který škodu způsobil, regresní nárok. To, jak se poté mezi sebou dohodnou, už poškozeného nemusí zajímat.⁸⁵

2. Obchodněprávní odpovědnost: aplikace dle odpovědnosti za škodu podle ObchZ je upravena v § 373-378, používat se však bude spíše výjimečně, a to v případě jednání podnikatelů.

3. Autorskoprávní odpovědnost: Z porušení autorského zákona vyplývají tyto nároky:

- a) Zvláštní nároky podle § 40 odst. 1 a 2, kterými se autor může například domáhat určení svého autorství, zákazu ohrožení svého práva, sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití, odstranění následků zásahu do práva, zejména stažení, zničení či může požadovat přiměřené zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu, zejména omluvou, zadostiučiněním v penězích či nařízením zákazu poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování anebo ohrožování autorových práv. Odpovědnost za porušení autorského práva je objektivní. Není tedy podstatné, zda k porušení došlo na základě úmyslného či nedbalostního zavinění, či vůbec bez jakéhokoli zavinění. Ke vzniku odpovědnosti tedy postačí následek, kvalifikovaná událost, kterou AutZ popisuje jako neoprávněný zásah, nebo hrozba neoprávněného zásahu do autorových práv.
- b) Nároky dle § 40 odst. 3 AutZ, které stanovují právo na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení. Konkrétně, že toto právo na náhradu škody podle zvláštních právních předpisů zůstává nedotčeno. Zvláštním právním

⁸⁵ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001. s 106-112

předpisem je ObčZ, na který v tomto ustanovení AutZ odkazuje a již se dále otázkou odpovědnosti za škodu a její náhrady nezabývá.⁸⁶

4. Správněprávní odpovědnost

Autorský zákon v hlavě VI., upravuje odpovědnost za přestupky a jiné správní delikty v oblasti autorského práva. Dle § 105a AutZ, fyzická osoba spáchá přestupek, pokud neoprávněně užije autorské dílo, umělecký výkon, zvukově obrazový záznam, rozhlasové nebo televizní vysílání nebo databázi. Přestupkem je uveden v § 2 odst. 1 Přestupkového zákona jako: „*zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo trestný čin*“. Při naplnění obecných znaků (jednání, protiprávnost, trestnost, deliktní způsobilost) může být za toto jednání uložena pokuta až do výše 150 000 Kč. Přestupků se může dopustit pouze fyzická osoba. Právnické a podnikající fyzické osoby se mohou dopustit správních deliktů v souvislosti s porušováním autorských práv, za které lze opět uložit pokutu až do výše 150 000 Kč.⁸⁷

5. Trestněprávní odpovědnost:

Jde o postih *ultima ratio*. Tato odpovědnost je založena na principu subsidiarity trestní represe. Tyto činy mohou být spáchány jedním pachatelem, spolupachateli či formou účastenství. TZ upravuje v § 268 – 271 trestné činy související s porušením autorských či průmyslových práv. Ve vztahu k této práci pak půjde pouze o trestné činy, které lze spáchat prostřednictvím Internetu. Stěžejním bude § 270, který se vztahuje na porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. V prvním odstavci je stanoveno, že „*Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty*“.

Dalšími trestnými činy, které Internet usnadňuje, je například neoprávněné nakládání s osobními údaji, poškození a zneužití záznamu na nosiči informací anebo porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu či porušování průmyslových práv.

⁸⁶ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001. s 103-106

⁸⁷ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 7. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 448-455

Ve fázi trestního řízení pak bude velmi důležitá otázka dokazování, kde platí zásada materiální pravdy a princip in dubio pro reo, které kladou na orgány činné v trestním řízení povinnost zjistit vinu pachatele bez důvodných pochybností, což vzhledem k anonymitě Internetu bývá mnohdy velmi složité.⁸⁸

V rámci odpovědnosti je třeba zmínit také dispoziční zásadu, která je typickou zásadou pro civilní soudní proces. Umožňuje žalující straně dispozici s řízením a předmětem řízení. Plně tedy závisí na uvážení oprávněného subjektu (strany, jejíž autorská práva byla porušena), zda vůbec zahájí soudní řízení a bude svá práva vymáhat. V případě trestního řízení je však tento postup ovládnut principem oficiality. Ten ukládá orgánům činným v trestním řízení postupovat v řízení z úřední povinnosti.

5.2. Jednotliví účastníci sítě Internet a jejich odpovědnost

Odpovědnost, která vzniká při porušení norem autorského práva s sebou nese i vznik nových práv a povinností subjektu, kterému škoda vznikla (poškozený), tak i subjektu, který autorská práva porušil (škůdce). Tato odpovědnost je pak upravena buď přímo autorským zákoníkem nebo odkazem na ustanovení zákoníku občanského. Porušení autorského práva však může být i důvodem trestní nebo správní odpovědnosti. Jednotlivé účastníky lze obecně rozdělit na poskytovatele služeb informační společnosti: „*slovy evropského zákonodárce je poskytovatelem služby informační společnosti každá fyzická osoba nebo právnická osoba, která poskytuje určitou službu informační společnosti (ustanovení článku 2 písm. b) Směrnice o elektronickém obchodu); přitom službou informační společnosti se rozumí jakákoli služba poskytovaná elektronickými prostředky na individuální žádost uživatele podanou elektronickými prostředky, poskytovaná zpravidla za úplat (ve smyslu definice dle ustanovení čl. 2 písm. a) Směrnice o elektronickém obchodu ve spojení s čl. 1 odst. 2 Směrnice 98/34/ES o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů).*“⁸⁹ a koncové uživatele.

Mezi poskytovatele služeb informačních technologií lze zařadit:

⁸⁸ MATĚJKA, Jan; ČERMÁK, Jiří. *Odpovědnost poskytovatelů volného prostoru na Internetu za cizí obsah*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 3.12.2001. [cit. 2013-2-9]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=48792>

⁸⁹ KŘÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2011. s. 71-72.

5.2.1 Poskytovatel připojení

- odpovědnost poskytovatelů připojení a jiných služeb (angl. access provider, connection provider)

Tuto kategorii lze rozdělit na:

1. Internet service provider- viz. níže, (AOL, Mindspring)
2. Network service provider – jsou subjekty poskytující internetový přístup ISPs, (Qwest, UUNet)
3. Application service provider – poskytují pronájem software a výpočetních kapacit, (Digex, GTE)
4. Full service provider – nabízejí větší množství služeb, jako je vývoj internetových stránek, e-mailů, newsletter, e-commerce řešení atd. (EDS, Exodus)
5. Portals – stránky, které přinášejí informace z více zdrojů a poskytují je svým uživatelům, (Yahoo, AOL, iGoogle)⁹⁰

Za typické poskytovatele internetového připojení Smith⁹¹ označuje obchodní společnosti či organizace, které jsou známy jako poskytovatelé internetových služeb (zkratka ISP z anglického Internet service provider, nebo IAP z Internet access provider). Z hlediska ISPs půjde zejména o velké nadnárodní společnosti a jejich dceřiné společnosti v jednotlivých státech, které disponují vlastní sítí. Tyto společnosti zprostředkovávají přístup k Internetu nebo obecněji vzato poskytují telekomunikační a jiné služby. V České republice je to například Vodafone, Telefonica, T-mobile. Může se ale jednat i o menší společnosti, které poskytují pouze jeden druh připojení do sítě někoho jiného⁹². Tyto subjekty pak poskytují připojení k Internetu firmám či soukromým osobám a to jak pro komerční, tak i pro domácí účely. Většinou si nechávají za poskytované služby platit jedenkrát v měsíci částku, která se skládá z více položek, nejčastěji je to účet za telefon a Internet. Poskytovatele internetového připojení lze rozdělit na základní, kteří poskytují svým zákazníkům pouze určité elementární služby a na ty, kteří poskytují výrazně větší množství služeb. Z místního hlediska se pak jedná o lokální, regionální či národní společnosti. Ty největší společnosti pak

⁹⁰ HECKMANN, Oliver. *The Competitive internet service provider*. 1st edition. Chichester. Wiley-Interscience. 2006. s.12

⁹¹ SMITH, Graham J. H.. *Internet law and regulation*. 4th edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 12

⁹² jako příklad lze uvést prvního virtuálního operátora v České republice, Blesk mobil, který využívá přístupu do sítě operátora Telefoniky O2

zprostředkovávají přístup k Internetu mnoha milionům uživatelů.⁹³ U odpovědnosti poskytovatelů internetového připojení je diskutováno, zda tento poskytovatel nese odpovědnost za to, že umožnil přístup k cizímu obsahu tím, že zajišťuje internetové připojení. Jak vyplývá z evropské judikatury, není pro poskytovatele internetového připojení technicky možné, aby kontroloval obsah materiálů, ke kterým pouze zprostředkovává přístup. Není totiž objektivně možné, aby byla například přijata vnitrostátní opatření pro ISP, která by ukládala povinnost aktivního dohledu nad všemi údaji každého z jeho zákazníků. Tato povinnost by byla totiž velmi rozsáhlého charakteru a přímo by odporovala článku 3 směrnice 2004/48 o dodržování práv duševního vlastnictví, který je zaměřen na princip proporcionality ukládaných opatření. Zejména chrání před nestrannými, nepřiměřenými a nesmírně nákladnými opatřeními. Dále by taková povinnost vedla k porušení ochrany důvěrnosti komunikace mezi osobou a jejími adresáty, u kterých by například došlo k podezření z porušování autorských práv. Poskytovatel internetového připojení by totiž musel tuto komunikaci kontrolovat či preventivně blokovat a toto chování by bylo v rozporu se směrnicí o elektronickém obchodu, konkrétně pak článkem 15.⁹⁴

5.2.2. Poskytovatel volného prostoru

- odpovědnost poskytovatelů volného prostoru (angl. hosting provider)

Problematika postihu poskytovatelů volného prostoru za cizí obsah je zřejmě nejfrekventovanějším tématem odpovědnosti jednotlivých účastníků sítě Internet. V nedávné minulosti se totiž vyskytlo mnoho kauz (Megupload, Rapidshare), které znovu rozvířily diskuze nad možným postihem těchto serverů za porušování autorských práv.

Poskytovatelem volného prostoru je subjekt, který umožňuje konkrétní osobě nebo organizaci umístit na jeho server (počítač s obrovskou pamětí) například webové stránky, dokumenty či data a dovoluje návštěvníkům přístup na tyto stránky prostřednictvím jeho serveru. Tato data a dokumenty se označují jako cizí obsah. Právní úprava je obsažena v zákoně č. 480/2004 Sb., o některých službách informační

⁹³ MILLER, Deborah J. *Careers with Internet service providers*. 1st ed. New York: The Rosen Publishing Group, 2001. s. 7

⁹⁴ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 24.11.2011, sp. zn. C-70/10 Scarlet Extended, dostupné z www.curia.europa.eu

společnosti, který Česká republika transponovala do svého právního řádu na základě směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. 6. 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronickém obchodu na vnitřním trhu. Tento zákon stanovuje v §5 odst. 1, že: „*Poskytovatel služby, jež spočívá v ukládání informací poskytnutých uživatelem, odpovídá za obsah informací uložených na žádost uživatele, jen*

a) mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo

b) dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo zneprístupnění takovýchto informací.“

Poskytovatel volného prostoru tedy bude za nelegální obsah odpovídat v případě, že:

1. mohl vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah nebo jednání uživatele je protiprávní
2. prokazatelně se dozvěděl o protiprávním jednání uživatele či povaze ukládaných informací, které byly v rozporu s právním řádem, a neučinil veškeré kroky k odstranění, které učinit mohl

Nebo také dle §5 odst. 2 zákona o některých službách informační společnosti, který uvádí, že poskytovatel je odpovědný, pokud vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na činnost uživatele. Půjde nejspíše o případy, kdy má poskytovatel možnost se s daty před jejich uložením seznámit v rámci například schvalovacího či pozměňovacího procesu, ale nepřijme opatření, aby jejich zveřejnění zabránil, i když ví, že jsou protiprávní.

V § 6 je pak explicitně stanoveno, že poskytovatelé služeb nejsou povinni dohlížet na obsah či aktivně vyhledávat skutečnosti poukazující na protiprávní obsah informace.⁹⁵

Z výše uvedeného lze též dovodit, že obecná odpovědnost za škodu způsobenou poskytovatelem volného prostoru dle § 420 ObčZ je možná v případě, že půjde o subjektivní odpovědnost, tedy odpovědnost na základě zavinění. V tomto případě bude postačovat i vědomá nedbalost. Tedy, že poskytovatel o možnosti, že škodu způsobí

⁹⁵ MAREŠ, David. *K limitaci odpovědnosti providera v prostředí internetu – 1. část*. Epravo.cz. [online]. Publikováno 16.3.2012. [cit. 2013-2-9]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-limitaci-odpovednosti-providera-v-prostredi-internetu-1-cast-81280.html>

věděl, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že ji nezpůsobí. Nejčastěji půjde o případy, kdy se poskytovatel na základě podnětu dozví, že se může v poskytovaném prostoru nacházet cizí obsah, který poškozují právem chráněný zájem, ale neprověří jeho závadnost, anebo prověří, ale nic s tím neudělá. V případě nevědomé nedbalosti je pak nezbytné, aby poskytovatel volného prostoru vynaložil takovou míru opatrnosti, kterou lze od něj požadovat. Je zřejmě technicky nemožné, aby poskytovatel neustále prověřoval všechny cizí obsah, a proto ho nelze činit za nevědomou nedbalost odpovědným. Je však nezbytné, aby poskytovatel přijal mechanismy, které například budou sloužit k nahlášení závadného obsahu, což ale vychází z již zmíněné míry opatrnosti.

Co se týká objektivní odpovědnosti, lze dovodit, že poskytování volného prostoru je natolik specifickou činností, kterou nelze podřadit pod § 420 a. Vzhledem k množství dat a neustálým technickým inovacím by nebylo rozumně možné hnát poskytovatele prostoru k odpovědnosti z důvodu, že by odpovídal za výsledek. Tedy, že uživatel nahraje závadný obsah a poskytovatel za to automaticky ponese odpovědnost. Tato odpovědnost by poté mohla nahrávat nekalému jednání, kdy by se mohl kdokoliv pokusit nahrát závadný obsah, za který by poskytovatel byl odpovědný a tím ho poškodit.⁹⁶

Dále je třeba zmínit možnou odpovědnost dle Autorského zákona. Samotné sdělování díla veřejnosti je upraveno v § 18 AutZ ve spojitosti s § 12 AutZ. Přímou v § 18 odst. 2 AutZ uvádí, že: „*sdělováním díla veřejnosti není pouhé provozování zařízení umožňujícího nebo zajišťujícího takové sdělování*“. Z výše uvedeného pak lze dovodit, že poskytovatel volného prostoru nenese přímou odpovědnost za závadný obsah. Nepřímá odpovědnost je však možná jako výsledek sekundární odpovědnosti, kdy dojde k primárnímu porušení poskytovatelem obsahu, ale poskytovatel volného prostoru toho nebude dbát, i když o tom věděl.⁹⁷

V případě naplnění znaků skutkové podstaty může poskytovateli volného prostoru vzniknout i trestněprávní či přestupková odpovědnost. Při posuzování, zda bude uplatněna odpovědnost za přestupek nebo odpovědnost trestněprávní, je rozhodující míra společenské nebezpečnosti daného činu.

⁹⁶ MATĚJKA, Jan; ČERMÁK, Jiří. *Odpovědnost poskytovatelů volného prostoru na Internetu za cizí obsah*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 3.12.2001. [cit. 2013-2-9]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=48792>

⁹⁷ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001. s. 128-129

Jak jsem již uvedl na začátku, odpovědnost poskytovatelů prostoru je nejvíce diskutována a níže popsaným rozhodnutím se v České republice dává nová naděje vlastníkům autorských práv, kteří jsou nelegální distribucí poškozováni. Ročně jde podle odhadů České filmové unie o ztráty za více než 1.5 miliardy korun. Vlastníci autorských práv se tak čím dál tím více obrací se žalobami na soud. Do této chvíle se však většinou soustředili na lidi, kteří pirátské kopie pořizují a pak je na Internetu ukládají ke stahování. Je možné, že se ale se žalobami více přeorientují na poskytovatele volného prostoru. Výraznějšího úspěchu totiž dosáhl v roce 2011 Jan Svěrák, který u městského soudu v Praze zažaloval poskytovatele prostoru Share-rapid, který na svých stránkách nabízel ke stažení Svěrákův film *Kuky se vrací*. Žalobcův advokát poukazyval na to, že server Share-rapid za rychlejší stahování filmů vybírá poplatky, kdy uživatel zaplatí za jedno stažení filmu například 10 Kč, ale může jít i o větší částky v případě předplacených tarifů. Tvrdí tedy, že Share-rapid vědomě porušuje zákon, protože se obohacuje na díle, ke kterému nevlastní autorská práva. Městský soud nejprve rozhodl o předběžném opatření tímto způsobem: „*soud zakazuje žalovanému poskytování služeb, které umožňují ukládání souborů, jejichž obsahem je audiovizuální dílo či část audiovizuálního díla s názvem „Kuky se vrací“*“.⁹⁸ Je však potřeba zmínit, že za úspěchem advokáta Jana Svěráka nestojí geniální právní interpretace či nějaký odvážný extensivní výklad Městského soudu. Úspěchu dosáhl díky tomu, že si najal dva studenty, kteří měli prohledávat Internet a v případě, že našli nelegálně šířenou kopii *Kukyho*, byli provozovatelé těchto serveru upozorněni, že mají na svých uložkách nelegální kopii. Většina serverů po upozornění zareagovala a nelegální rozmnoženinu stáhla, kdežto Share-rapid vůbec nereagoval. Vzhledem k výše popsané odpovědnosti poskytovatelů volného prostoru je dle mého názoru zřejmé, že pokud Svěrákův advokát dostatečným způsobem prokázal, že Share-rapid věděl o tom, že se na jeho uložce nachází nelegální obsah a nic s tím nenadělal, lze pak konstatovat, že je odpovědný.⁹⁹

5.2.3 Poskytovatel obsahu

- odpovědnost poskytovatelů obsahu (angl. content provider)

⁹⁸ ŠNÍDL, Vladimír; KOČIČKA, Pavel. *Soud poprvé zakázal nelegální stahování filmu*. Ekonom [online]. Publikováno 31.8.2011. [cit. 2013-2-11]. Dostupné z :<http://ekonom.ihned.cz/c1-52721720-ekonom-cz-soud-poprve-zakazal-nelegalni-stahovani-filmu>

⁹⁹ ŠNÍDL, Vladimír; KOČIČKA, Pavel. *Producent: 20 Kč za stažení filmu je málo*. Ekonom [online]. Publikováno 5.9.2011. [cit. 2013-2-11]. Dostupné z :<http://ekonom.ihned.cz/c1-52718620-producent-20-kc-za-stazeni-filmu-je-malo>

Abychom našli legální definici poskytovatele obsahu, je třeba se podívat do federálních zákonů USA, kde je v 47 U.S.C § 230 Poskytovatele obsahu definován: „jako jakákoli osoba či subjekt, který je zodpovědný plně či částečně za vytvoření nebo vývoj informací poskytovaných prostřednictvím Internetu či jakékoli interaktivní počítačové služby“.¹⁰⁰

V České republice padlo do konce roku 2011 přibližně 75 pravomocných rozsudků, které potrestaly osoby porušující autorská práva a zhruba dalších 150 obviněných, kteří přistoupili na mimosoudní urovnání sporu s tím, že zaplatili náhradu škody.¹⁰¹

V případě, že dojde poskytovatelem obsahu ke sdělení díla veřejnosti v rozporu s § 18 AutZ, vzniká mu za toto jednání odpovědnost. Půjde o odpovědnost objektivní, tedy odpovědnost za výsledek. Těžko by se totiž mohl vymlouvat na to, že na server nahrál data nějakým omylem. Oprávněné osobě pak vznikají jednotlivé zvláštní nároky dle autorského zákona. Podle § 40 odst. 1 a 2 se může domáhat zejména odstranění díla chráněného AutZ z dané webové stránky či její uzavření. Může také požadovat přiměřené zadostiučinění a především má hlavně nárok na sdělení údajů o poskytovateli obsahu od provozovatele serveru. Kdyby neznal konkrétního pachatele, mohl by se totiž jen těžko po někom domáhat svých právních nároků. Dále v souvislosti s porušením § 420 ObčZ vzniká poskytovateli obsahu odpovědnost za škodu způsobenou nelegálním šířením autorského díla. Není přitom důležité, zda budeme tuto odpovědnost kvalifikovat jako subjektivní či objektivní. V obou případech nemá pachatel téměř žádnou šanci přesvědčit soud, že odpovědnost nenese. V prvním případě jsem již zmiňoval, že by jen těžko mohl argumentovat, že umístil soubor na Internet omylem a v druhém případě poukaz na neodvratitelnou událost zní stejně absurdně. Mohl by se ještě pokusit tvrdit, že nevěděl, že jedná protiprávně, to by ale bylo s odkazem na zásadu: „*neznalost zákona neomlouvá*“ stejně bezvýznamné. Požadovanou výši náhrady škody musí autor prokázat jako skutečnou škodu, která mu protiprávním jednáním vznikla. Škodou se rozumí újma v majetkové sféře poškozeného, která je stanovitelná v penězích. Dále se může autor či jiná oprávněná osoba domáhat ušlého zisku, při jeho stanovení může dojít ke komplikacím s jeho vyčíslením, a tak nám zákonodárce poskytuje vodítko ve výši dvojnásobku odměny, která by byla za získání

¹⁰⁰ SCOTT, Michael D. *Scott on Multimedia Law*. [online]. Third edition. Aspen publishers. 2008. svazek 1, s. 10-17. [cit. 11.2.2013]. Dostupné z: [doplnit google books](#)

¹⁰¹ ŠNÍDL, Vladimír; KOČÍČKA, Pavel. *Producent: 20 Kč za stažení filmu je málo*. Ekonom [online]. Publikováno 5.9.2011. [cit. 2013-2-11]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-52718620-producent-20-kc-za-stazeni-filmu-je-malo>

licence obvyklá v době neoprávněného užití díla (§ 40 odst. 4 AutZ). Je velmi pravděpodobné, že tento institut bude hlavně využíván v těch případech, kde se žalobci nepodaří prokázat skutečnou výši vzniklé škody. V poslední řadě se bude moci autor nebo jiná oprávněná osoba moci domáhat vydání bezdůvodného obohacení.¹⁰²

Jedním z nejznámějších případů v České republice, který se dostal před soud, je kauza uploadera, který vystupoval pod přezdívkou Nerez a soustavnou činností, která trvala několik let rozmnožil nejméně 2066 filmů a způsobil škodu 80 milionů Kč. O samotné škodě by se dalo diskutovat a osobně nepředpokládám, že by tuto navrhovanou částku v občanském soudním řízení poškozeným soudce přiznal. Nelze totiž vycházet z jednoduché matematiky, že každý člověk, kterýž si film stáhnul by také navštívil kino a lístek si koupil. Ze soudní praxe vyplývá, že náhrada škody za stažený film se pohybuje kolem 20 Kč za jedno stažení. Filmový pirát byl v trestním řízení odsouzen pravomocným rozsudkem na 1,5 roku podmíněně s odkladem na 3 roky, vedle trestu byl navíc odsouzen i k propadnutí počítače s příslušenstvím.¹⁰³

Z počtu odsouzených poskytovatelů volného prostoru a poskytovatelů obsahu v České republice je zřejmé, v jakém případě je pro autora či oprávněného snadnější domoci se rozhodnutí v jejich prospěch. To samo o sobě ale není zárukou, že podobný odsuzující rozsudek, jako v případě uploadera Nereze, má pro vlastníka autorských práv nějaký význam. Poškozeným osobám jde zpravidla hlavně o finanční kompenzaci za způsobenou škodu, kterou nelegálním užitím autorova díla poskytovatel obsahu způsobil. Vymáhat ale škodu po poskytovateli obsahu, kterými jsou často i nezletilé osoby, je velmi komplikované a vymoci tak částku, která by pokryla reálnou škodu je často skoro nemožné. Odškodnění poskytovateli volného prostoru, kteří ze stahování nejvíce profitují a často disponují dostatečnými finančními prostředky k odškodnění, je však vzhledem k aktuální právní úpravě velmi obtížné. Jak z výše uvedeného vyplývá, může za určitých podmínek být poskytovatel obsahu také správně či trestně odpovědný. Rozlišení mezi těmito druhy odpovědnosti pak bude záležet v míře společenské nebezpečnosti protiprávního jednání.

¹⁰² ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001. s. 122-124

¹⁰³ PUK, Jaromír. *Filmový pirát Nerez dostal podmínku. Za mříže nepůjde*. AVmania.cz.[online]. Publikováno 23.5.2012.[cit. 2013-2-11]. Dostupné z: <http://avmania.e15.cz/filmovy-pirat-nerez-dostal-podminku-za-mrize-nepujde>

5.2.4 Poskytovatel odkazu

- odpovědnost poskytovatelů odkazu (angl. hyperlink supplier)

Poskytovatele odkazu, což je jednoduše řečeno ukazatel na cizí stránku, lze označit za zvláštní kategorii poskytovatele obsahu. Sám cizí obsah přímo neuploaduje, ale poskytuje na něj na svých internetových stránkách odkaz (links, hyperlinks). To samo o sobě není protiprávní a již se tím judikatura mnohokrát zabývala. Možná odpovědnost nastává v případě, že je dílo chráněné AutZ zpřístupněno neoprávněně. Ale i v tomto případě se stejně jako u poskytovatelů volného prostoru musí postupovat individuálně a nelze u nich shledat okamžité porušení z důvodu objektivní odpovědnosti. Především bude záležet, k jak velké škodě prostřednictvím odkazu dojde, jakou mírou se na poskytnutí odkazu na neoprávněně zpřístupněné dílo webová stránka podílí, jaké procento koncových uživatelů prostřednictvím odkazu „zneužije“ odkaz a například nelegální film si stáhne apod. Dle své velikosti můžeme poskytovatele odkazů rozlišovat na malé, u kterých není poskytování odkazů hlavní činností, půjde zejména o obyčejné webové stránky, blogy, které byly zřízeny za jiným účelem a ty stránky, které byly zřízeny za účelem poskytování odkazů. V tomto případě půjde zejména o internetové katalogy, které shromažďují obrovská množství odkazů. Oprávněný či autor má možnost postupu proti jakémukoli účastníku sítě Internet, u kterého se domnívá, že porušil jeho zákonem zaručená práva. Přesto bude za určitých podmínek pro tuto osobu nejsnadnější bránit své zájmy proti poskytovateli odkazu. Půjde zejména o případy, kdy je závadný obsah uložen na serveru v cizí zemi a vymáhání práva by bylo z důvodu orientace v tomto prostředí, odlišného právního řádu či jazykové vybavenosti velmi obtížné. Oprávněný však aspoň může zamezit poskytování odkazu z České republiky. Jako příklad by šlo uvést, když někdo na čínský server nahraje počítačový program českého softwarového vývojáře, který má převážnou část zákazníků z ČR a nějaký navštěvovaný český web bude na tento čínský server odkazovat a tím bude způsobovat vývojáři škodu. V takovém případě bude jistě pro oprávněného snadnější podniknout právní kroky vůči poskytovateli odkazu.¹⁰⁴

Jak již bylo zmíněno, poskytovateli odkazu nevyplývá z poskytnutí odkazu na nelegální obsah přímá odpovědnost, můžeme ale mluvit o odpovědnosti nepřímé. Na

¹⁰⁴ ČERMÁK, Jiří. *Právní aspekty odkazů (hyperlinks) – část 2.: Odpovědnost za odkazovaný cizí obsah*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 5.6.2002. [cit. 2013-2-9]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?tisk=1&x=92888>

základě dispozičního práva však autor či jiná oprávněná osoba musí podniknout právní kroky, kterými donutí poskytovatele odkazu k ukončení činnosti neoprávněně zasahující do jejich autorských práv. Těmito kroky bude postup podle § 40 odst. 1 a 2 AutZ. I když to není dáno explicitně, z § 40 odst. 1 písm. a) AutZ, lze dovodit, že se autor či jiná oprávněná osoba, může domáhat odstranění odkazu na dílo chráněné AutZ z dané webové stránky. Jelikož tato povinnost není pro poskytovatele odkazu daná přímo zákonem, je možné, že odkaz dobrovolně neodstraní, v tom případě je třeba se obrátit s nárokem na soud. Toto neodstranění pak může pro poškozeného zakládat nárok na náhradu škody dle § 420 ObčZ za porušení obecné povinnosti stanovené v § 415. Odpovědnost za škodu se bude nejbližší podobat odpovědnosti poskytovatele volného prostoru, její dokazování bude ale nejspíš komplikovanější. Abychom mohli mluvit o povinnosti nahradit škodu, musí dojít k naplnění znaků skutkové podstaty.

1. Porušení právní povinnosti
2. Vznik škody
3. Příčinná souvislost
4. Zavinění

1. Porušení právní povinnosti dle § 415 bude vycházet z obecné prevenční povinnosti. Například v případě, že se poskytovatel odkazů zaměřoval pouze na poskytování odkazu s jistou tematikou, u které dochází velmi často k porušování autorských práv. Nejčastěji půjde o filmy, hudbu, počítačové programy. V tomto případě by mohl dle mého názoru soud dojít k závěru, že si poskytovatel odkazu počínal v rozporu s § 415, tedy že si nepočínal tak, aby nedocházelo ke škodám majetku. 2. Prokázání vzniku škody bude zřejmě o něco snazší, půjde vedle skutečné škody zejména o ušlý zisk, který poškozený legitimně očekával, ale který neobdržel. Stanovení jeho skutečné výše bývá často obtížné. Jako vodítko nám může pomoci již zmiňovaný § 40, odst. 4 AutZ, v rámci odměny za získání potřebné licence. Bude však velmi obtížné rozdělit odpovědnost mezi poskytovatele odkazu, obsahu či volného prostoru, bude záležet na konkrétním posouzení a chování vyjmenovaných subjektů. 3. Zavinění může být úmyslné či nedbalostní. Nejčastěji půjde o posuzování z hlediska nedbalosti vědomé. Tedy, že poskytovatel odkazu ví, že odkazovaný materiál je zpřístupněn v rozporu s autorským právem (například ho na to upozorní autor či jiná oprávněná osoba). 4. Jako poslední bude nezbytné prokázání příčinné souvislosti mezi zaviněním a vznikem škody. Opět půjde o obtížné dokazování, které bude záviset na individuálním

posouzení případu. Při zjišťování, zda je naplněn znak příčinné souvislosti bude soud vycházet ze zásad umělé izolace jevů a z gradace příčinné souvislosti.

Porovnání odpovědnosti mezi specializovanými stránkami, které působí buď jako internetové katalogy, anebo fulltextové vyhledávače spočívá především v poměru lidské práce, která je nutná vynaložit k poskytnutí odkazu. Internetové katalogy mají větší poměr lidské práce. Při zařazování odkazu do katalogu dochází totiž ve většině případů ke kontrole třetími osobami. Samotná kontrola je však vzhledem k počtu odkazů spíše symbolická, proto se nelze domnívat, že by byl poskytovatel odkazu odpovědný na základě nevědomé nedbalosti. Zde je třeba, aby si provozovatel byl vědom toho, že odkazovaný obsah je závadný. Může se tak dozvědět například na základě upozornění třetí osobou. Pokud bude tedy provozovatel informován o tom, že odkazovaný materiál je zpřístupněn v rozporu s autorským právem, může být při splnění podmínek odpovědný za vzniklou škodu na základě porušení § 415 ObčZ.¹⁰⁵

Fulltextové vyhledávače jsou od katalogů odlišné tím, že to jsou plně automatizovaní roboti, kteří mají předem nastavený příkaz k vyhledání určitých slov. Zařazení vyhledávačů mezi jednotlivé účastníky sítě Internet není úplně jednoduché. Jsou totiž na pomezí mezi poskytovateli služeb, tedy ISP a poskytovateli odkazu. Jde spíše o takového hybrida a záleží jakým typem vyhledávače konkrétně je. Pokud se totiž bude pouze zaměřovat na vyhledávání klíčových slov, budeme ho řadit k poskytovatelům odkazu. Pokud však bude mimo vytváření databáze internetových odkazů poskytovat emailové, informační a jiné služby, lze ho spíše řadit mezi ISP. Jeden z nejznámějších soudních sporů s internetovým vyhledávačem, je případ švédského vyhledávače souborů BitTorrent Pirate Bay, který byl obviněn z porušování autorských práv. Provozovatelé tohoto vyhledávače byli shledáni vinnými z porušování autorských práv a odsouzeni k trestu odnětí svobody na jeden rok a náhradě škody poškozeným. V odůvodnění rozsudku soud stanovil, že šlo o vědomou nedbalost. Obvinění totiž věděli, že se velký počet uživatelů podílí na nelegálním sdílení materiálů chráněných autorským zákonem, ale nedbali na to a nepodnikli žádné kroky k tomu, aby porušování autorských práv zabránili.¹⁰⁶

¹⁰⁵ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001. s. 165-170

¹⁰⁶ Rozsudek obvodního soudu ve Stockholmu ze dne 17. dubna 2009, sp.zn. B 13301-06

5.2.5. Koncový uživatel

- odpovědnost koncových uživatelů (end user, klient)

Je osoba, která prostřednictvím počítače, který je připojen do sítě Internet, surfuje, stahuje či hledá informace. Může to být z prostředí domova, školy, zaměstnání nebo internetové kavárny. Koncový uživatel je početně nejrozšířenější skupina osob, které lze považovat za účastníky sítě Internet, je to valná většina z normálních lidí, kteří na Internetu konzumují obsah.

Odpovědnost koncových uživatelů se nejčastěji diskutuje ve dvou úrovních.

1. Možná odpovědnost koncových uživatelů za „běžné“ stahování (rozmnožování) děl

Autorský zákon stanovuje v § 30 odst. 1, že: „za užití díla podle tohoto zákona se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu“ a dále uvádí § 30 odst. 2, že: „do práva autorského tak nezasahuje ten, kdo pro svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla.“

Přesto k porušení AutZ může dojít. Například v případě neoprávněného stahování (rozmnožování softwaru), protože takové jednání není nikdy kryto výše zmíněnou výjimkou. Jak judikatura¹⁰⁷, tak i odborná veřejnost se shoduje na tom, že odpovědnost za porušení autorských práv dle výše uvedených podmínek koncovým uživatelům nevzniká. I z hlediska autorů a jiných oprávněných osob lze chápat, že s ohledem na malou škodlivost jednání koncových uživatelů při stahování dat, je třeba především postihovat jiné účastníky sítě Internet. Je však třeba, aby užití pro osobní potřebu splnilo podmínky dle § 29 AutZ, který v prvním odstavci uvádí že: „výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených v tomto zákoně a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jim nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.“

2. Možná odpovědnost koncových uživatelů za stahování (rozmnožování) díla v rámci tzv. peer to peer sítí.

P2P sítě jsou založené na vzájemné komunikaci jednotlivých uživatelů, kteří tyto sítě navštěvují a tím se fakticky podílí na jejich chodu. Jednotliví uživatelé jsou si zcela

¹⁰⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2009, sp.zn. 5 Tdo 234/2009

rovni, jak vychází z anglického překladu „rovný s rovným“. Tyto sítě fungují na základě výměny všech informací přímo mezi uživateli, kteří se k sobě připojují navzájem. Čím více lidí se připojí, tím větší je rychlost. Zatímco klasický model spočívá v tom, že se uživatelé většinou připojují k nějakému serveru, kde platí, že čím více lidí, tím je nižší rychlost. Nejznámější sítě jsou tzv. torrenty, které se staly synonymem pro peer to peer sítě. Většinou je koncoví uživatelé používají ke stahování hudby a filmů, často však nelegálně. P2P sítě jsou totiž postaveny na modelu nabídky a poptávky, na výměně mezi jednotlivými klienty. V těchto sítích se totiž koncový uživatel stává účastníkem za podmínek, že nabídne i svoje data ke sdílení poskytovatelem obsahu. Za určitých podmínek dokonce i poskytovatelem volného prostoru, který nabízí svůj počítač jako server a data v něm uložená, které zpřístupnil, jako obsah. V těchto případech se pak stává za toto své jednání odpovědným.¹⁰⁸

Pokud koncový uživatel zpřístupní ostatním uživatelům peer to peer systému určitá data prostřednictvím svého počítače, platí, že naplňuje podstatu ustanovení o sdělování díla veřejnosti ve smyslu § 18 odst. 2 AutZ. Jde tedy o užití díla dle § 12 AutZ a kromě několika výjimek, jako je například volné dílo, musí mít ke svému jednání souhlas autora nebo jiné oprávněné osoby, pokud takový souhlas nemá, jedná protiprávně a autorovi nebo jiné oprávněné osobě, tak vzniká nárok dle § 40 AutZ. Jednotlivé možnosti obrany jsem již dříve uvedl. V § 40, odst. 4 AutZ je pak stanoveno právo na náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení dle § 420 a § 451 Občanského zákoníku. V případě odpovědnosti za škodu se bude jednat o porušení obecné prevenční povinnosti. Protože jde o odpovědnost subjektivní, bude předpokladem jejího vzniku zavinění porušitele. Zákon zde presumuje zavinění ve formě nevědomé nedbalosti a je na porušiteli, aby prokázal, že škodu svým jednáním nezavinil.¹⁰⁹ Lze vycházet z premisy, že je běžný uživatel přinejmenším srozuměn s tím, že data v P2P sítích nejsou z větší části poskytovány v souladu s autorskými právy. Ke stanovení náhrady škody musí autor, či jiná oprávněná osoba, prokázat výši skutečné škody. Což, jak jsem již zmiňoval, může být v určitých situacích obtížné a poškozeným se snáze bude prokazovat ušlý zisk. Ten bývá někdy definován jako majetková újma spočívající

¹⁰⁸ *Peer-to-peer sítě: jak fungují a kde je problém?* Bezpečně-online. [online]. [cit. 2012-13-2]. Dostupné z: <http://www.bezpecne-online.cz/surfuj-bezpecne/sosani-a-sdileni-dat/co-uz-neni-legalni/241-3/peer-to-peer-site-jak-funguji-a-kde-je-problem>

¹⁰⁹ FIALA, Josef a kol. *Občanské právo hmotné*. 3. Opravené a doplněné vydání. Brno: Doplněk. 2002. s. 366

v tom, že se majetek poškozeného očekávaným způsobem nezvýšil.¹¹⁰ Při jeho stanovení pomáhá § 40 odst. 4 AutZ. Odpovědnost za bezdůvodné obohacení pak bude koncipována jako získání prospěchu z nepoctivých zdrojů. Ten, kdo takové obohacení získal, má povinnost jej vydat. V rámci P2P sítí připadá v úvahu i odpovědnost správní či trestní, v případě, že bude tento uživatel sdílet obsah chráněný autorským právem.

Využívání těchto sítí koncovými uživateli rozhodně není zanedbatelné a například Nejvyšší soud již o porušování autorských práv koncovými uživateli dvakrát rozhodoval.¹¹¹ P2P sítě jsou koncovými uživateli oblíbeny z několika důvodů, jedním z nich je bezesporu skoro ideální anonymita. Ta je však na druhou stranu pro autory či jiné oprávněné osoby jedním z hlavních problémů při vymahatelnosti nároků plynoucích z porušení příslušných autorskoprávních norem užitím P2P sítí pro nelegální sdílení autorských děl. V těchto sítích tedy není hlavní problém právní posouzení jednotlivých způsobů užití díla, ale prokazování následné odpovědnosti za porušení práv chráněných AutZ. Odpovědnost koncových uživatelů P2P sítí tak mnohdy závisí na prolomení zmíněné anonymity, druhým faktorem pak ale je, zda má proti malým uživatelům smysl zasahovat. V určitých případech je totiž rozdrobenost poskytovaného obsahu taková, že je pro autory či jiné oprávněné osoby takřka zbytečné a vzhledem k nákladům a času, který bude nutné vynaložit na ochranu svých práv, i nevýhodné odpovědné osoby postihovat. Postih teoreticky hrozí i tvůrcům protokolu a provozovatelům P2P sítí, ne za nelegální užití, ale za to, že uživatelům systému umožňují nelegální užití a tím se tak určitou formou účastní na porušování autorských práv. K tomuto závěru lze dojít na základě interpretace § 415 ObčZ, který stanovuje dle principu *neminem laedere*, obecnou povinnost počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám. Proti těmto osobám by šlo podat žalobu o náhradu škody podle § 420 ObčZ. Podle tohoto paragrafu odpovídá každý za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Konkrétní odpovědnost bude snazší dovodit v případě P2P sítí s centrálním vyhledáváním, než u sítí decentralizovaných, kde je odpovědnost tvůrců protokolu

¹¹⁰ HOLUB, Milan a kol. *Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním*. 2. Aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde. 2004. s. 17

¹¹¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2011, sp.zn. 5 Tdo 164/2011. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.12.2010, sp.zn. 5 Tdo 1312/2010

zřejmě zcela vyloučena.¹¹² Jako nejpodstatnější se tedy ukazuje soudní postup proti provozovatelům peer to peer sítí.

Mezi stěžejní soudní spory patří spor A&M Records v. Napster. Peer to peer systém Napster vytvořil v roce 1999 spolu s Johnem Fanningem a Seanem Parkerem, Shawn Fanning, devatenáctiletý student bostonské Northeastern university. Šlo o první masově využívaný systém založený na systému peer to peer, který se specializoval na segment hudebního průmyslu. V dobách své největší slávy tuto síť využívalo několik desítek milionů uživatelů. Na konci roku 1999 však již čelil závažné žalobě od sdružení nahrávacích společností RIAA (Recording Industry Association of America). V únoru 2001 odvolací soud rozhodl, že Napster musí zamezit výměně chráněných děl prostřednictvím jeho služby.¹¹³ V reakci na toto rozhodnutí nabídl Napster nahrávacím společnostem jednu miliardu dolarů, kterou měl získat zavedením placených služeb pro uživatele, výměnou za pětiletou licenci jejich děl a mimosoudní ukončení sporu.¹¹⁴ Hudební společnosti tuto nabídku odmítly. Napster s definitivní platností ukončil svoji činnost na podzim roku 2002.

Dalším důležitým sporem bylo řízení Buma/Stemra vs KaZaA. Ta byla žalována nizozemským kolektivním správcem autorských práv za porušování těchto práv v souvislosti s jejím komunikačním programem sdílení souborů v peer to peer síti, založeným na technologii FastTrack, která je vlastně vylepšenou verzí technologie Gnutella. V prvním rozsudku bylo společnosti KazaA přikázáno, aby zastavila užívání svého programu v souvislosti s porušováním autorských práv. To bylo ale vzhledem k charakteru technologie, kterou uživatelé KazaA používali, absolutně nemožné. V té době totiž byly mezi uživatele rozšířeny miliony kopií tohoto softwaru a samotný systém byl na rozdíl od Napsteru postaven na sdílení bez potřeby centrálního místa. Na jaře roku 2002 pak došlo k velmi nečekanému rozhodnutí, které je považováno za velký úspěch provozovatelů peer to peer sítí. Odvolací soud totiž původní rozhodnutí ve věci KazaA zrušil.

¹¹² JĚŽEK, Jiří a kol. *Prosazování práv z duševního vlastnictví - učební texty*. 1. vydání. Dusevniivlastnictvi.cz [online]. [cit. 2013-2-15]. s. 38-40. Dostupné z: <http://www.dusevniivlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/prosazovanipravdusevniivlastnictvi.pdf>

¹¹³ NAPSTER; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 6.2.2013, [cit. 2013-2-15]. Dostupné z: en.wikipedia.org/wiki/Napster

¹¹⁴ SALKEVER, Alex. *Napster's Pound-Foolish Billion-Dollar Offer*. Business Week .[online]. publikováno 22.2.2001. [cit. 2013-2-15]. Dostupné z : http://www.businessweek.com/bwdaily/dnflash/feb2001/nf20010222_477.htm

A jako třetí důležitý spor je třeba zmínit žalobu RIAA vs tvůrci programů. V této žalobě se RIAA domáhá, aby sítě pracující na protokolu typu Gnutella (Morpheus, KazaA, Grokster) přestaly s šířením těchto programů, prostřednictvím kterých jejich uživatelé porušují autorská práva. První rozhodnutí bylo vyneseno ve prospěch tvůrců těchto programů, kdy soud rozhodnutí odůvodnil tím, že provozování P2P sítí samo o sobě neporušuje autorská práva, neboť se tito provozovatelé neliší například od výrobců kopírek, které se také dají zneužít pro porušování autorských práv.¹¹⁵

Společnosti RIAA a MPAA podaly odvolání, o kterém v srpnu 2004 rozhodoval odvolací soud, jenž rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil. Ještě na konci tohoto roku se případ dostal před Nejvyšší soud Spojených států amerických, který v červnu 2005 vynesl převratný rozsudek, v němž rozhodl o odpovědnosti Groksteru za porušování autorských práv jeho uživateli. Toto rozhodnutí je zásadním zvratem v druhotné odpovědnosti tvůrců počítačových programů za jednání svých uživatelů, kteří se do té doby mohli spoléhat na argument z Betamax Case, jenž stanovoval, že výrobce zařízení, které má i využití neporušující autorská práva, nemůže být odpovědný za porušování práv svými uživateli. Nejvyšší soud však definoval nový typ druhotné odpovědnosti těmito slovy: „*Ten, kdo distribuuje zařízení s cílem propagovat jeho užívání směřující k porušování autorských práv buď výslovným projevem, nebo jinými souhlasnými kroky podniknutými k podpoře porušování (autorských) práv, je odpovědný za výsledné porušení práva třetími stranami*“.

Tímto rozhodnutím tak nejenomže odmítl interpretovat do té doby dva tradiční modely spoluodpovědnosti, ale vytvořil de facto model nový.¹¹⁶

¹¹⁵ JĚŽEK, Jiří a kol. *Prosazování práv z duševního vlastnictví - učební texty*. 1. vydání.

Dusevni vlastnictvi.cz [online]. [cit. 2013-2-15]. s. 38-40. Dostupné z :

<http://www.dusevni vlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/prosazovanipravdusevni vlastnictvi.pdf>

¹¹⁶ TOPKA, Pavel. *Napster, Kaza, Grokster – významné spory ohledně peer-to-peer sítí v zahraničí*.

ITpravo.cz. [online]. Publikováno 7.11.2006. [cit. 2013-2-15]. Dostupné z:

<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=1931571>

6. Kauzy: Acta, Megaupload, Rapidshare, Anonymous

6.1. ACTA

ACTA (anglicky Anti-Counterfeiting Trade Agreement, česky Obchodní dohoda proti padělatelství)

Dohoda ACTA je již v tuto chvíli pro EU „mrtvým dokumentem“. Poslanci Evropského parlamentu smlouvu ACTA 4. července 2012 ve veřejném hlasování odmítli. Proti jejímu schválení hlasovalo 478 poslanců, pro schválení pouze 39 poslanců. Parlament tak využil nové pravomoci odmítnout mezinárodní obchodní smlouvu, kterou získal po přijetí Lisabonské smlouvy.¹¹⁷

Acta je vícestranná obchodní dohoda proti padělatelství mezi Evropskou unií a jejími členskými státy [(22 z 27 zemí unie přistoupilo k podpisu dohody, za Českou republiku ji podepsala v Tokiu mimořádně zplnomocněná velvyslankyně České republiky v Japonsku Kateřina Fialková, kterou zmocnil prezident Václav Klaus na základě vládního doporučení- usnesení č. 825 z 9. listopadu 2011) přistoupení odmítli Německo, Slovensko, Nizozemsko, Estonsko a Kypr. Pro návrh naopak hlasovali Rakousko, Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Finsko, Francie, Řecko, Maďarsko, Irsko, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Spojené království)] a Austrálií, Kanadou, Japonskem, Korejskou republikou, Spojenými státy mexickými, Marockým královstvím, Novým Zélandem, Singapurskou republikou, Švýcarskou konfederací a Spojenými státy americkými, která byla v roce 2006 iniciována jedněmi z nejvýznamnějších držitelů práv k duševnímu vlastnictví, a to USA a Japonskem. Aby se dohoda stala platnou, bylo nezbytné, aby ji ratifikovalo 6 signatářských států. Samotným účelem dohody je vzájemné uznání a sladění standardů ochrany duševního vlastnictví k obchodním účelům. Toto posílení práv by mělo být v rámci signatářských států zbraní v boji proti šíření nelegálních kopií a padělků, zejména ve filmovém a hudebním průmyslu, u značkových výrobců textilu, elektroniky, léků a dalších odvětví, v kterých jsou nejčastěji porušována práva k duševnímu vlastnictví. Iniciátoři této dohody pokládají tato porušení za stále větší hrozbu pro trvalý a udržitelný rozvoj světové ekonomiky. Počítá se navíc i se zřízením orgánu, který bude na dodržování

¹¹⁷ DOČEKAL, Daniel. *ACTA odmítnuta Evropským parlamentem, mohla by to být i dobrá zpráva*. Pooh.cz.[online]. Publikováno 5.7.2012. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://www.pooh.cz/pooh/a.asp?a=2017762>

dohody smluvními státy dohlížet, mělo by jít o výbor ACTA, který bude složen z jednotlivých členů dohody.¹¹⁸ Dohoda ACTA není na rozdíl od dohody TRIPS vázána na žádnou světovou organizaci a je tedy její výhodou, že do ní mohou vstupovat i nečlenové TRIPS. Oproti dohodě TRIPS, ACTA zpřísňuje a rozšiřuje určité standardy ochrany autorských práv. Je to však dáno především tím, že dohoda TRIPS je z roku 1994 a rozvoj internetového pirátství v té době a dnes nelze srovnávat. Jak jsem již uvedl, ACTA je dohoda obchodněprávního charakteru a směřuje převážně do mezinárodního obchodu. Má tak primárně řešit obchodněpolitické otázky a ne být pohromou pro „svobodný Internet“.¹¹⁹ Takto však byla prezentována od první chvíle, kdy pronikly informace, že se podobná dohoda připravuje. Veškerá přípravná jednání kolem dohody byla označena za tajná. Samotné pochyby pak začaly narůstat zejména po úniku dokumentů souvisejících s průběhem vyjednávání, které unikly na tehdy již velmi navštěvovaný server WikiLeaks, z kterých bylo patrné, že se na přípravě jako poradci podílejí i zástupci zábavního průmyslu. Což přinášelo obavy, že je tato dohoda pouhým lobby, které je šito na míru velkým společnostem.¹²⁰ Celou situaci pak jen zhoršovalo, když státy odmítaly žádosti o informace o průběhu vyjednávání ACTY zveřejňovat. Například Rada EU odmítla žádost Foundation for a Free Information Infrastructure (FFII) s tím, že by mohlo dojít k poškození zájmů jednotlivých států.¹²¹ To samé zdůvodnění poskytly i americké úřady na žádost o informace, o které žádala organizace Electronic Frontier Foundation (EFF).¹²² Kritika na průběh vyjednávání přišla i z Evropského parlamentu, který se dožadoval transparentnosti stavu jednání ve svém usnesení z 10. března 2010. V něm mimo jiné uvádí, že již ve své zprávě z 11. března 2009 vyzval Komisi, aby: „*okamžitě zveřejnila všechny dokumenty související s probíhajícími mezinárodními jednáními o obchodní dohodě o boji proti padělatelství.*“

¹¹⁸ ANTI-COUNTERFEITING TRADE AGREEMENT; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 8.1.2013. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Anti-Counterfeiting_Trade_Agreement

¹¹⁹ TELEČ, Ivo. *ACTA nejsou akta ani akty*. Jinepravo.blogspot.cz[online]. publikováno 18.2.2012. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2012/02/ivo-telec-acta-nejsou-akta-ani-akty.html>

¹²⁰ LOVE, James. *Who are the cleared advisors that have acces to secret ACTA documents?* Knowledge Ecology Notes[online]. publikováno 13.3.2009. [cit. 2013-2-22]. Dostupné z: <http://www.cs.helsinki.fi/u/strommer/docs.html>

¹²¹ SILVA, Tiago. *EU Council refuses to release secret ACTA documents*. Neowin.net [online]. publikováno 11.11.2008. [cit. 2013-2-22]. Dostupné z: <http://www.neowin.net/news/main/08/11/11/eu-council-refuses-to-release-secret-acta-documets>

¹²² LOVE, James. *White House says ACTA text a State Secret. EU parliament says time for more transparency*. Knowledge Ecology Notes[online]. publikováno 31.1.2009. [cit. 2013-2-22]. Dostupné z: <http://keionline.org/blogs/2009/03/12/acta-state-secret>

Poslanci totiž byli nespokojeni, že navzdory ujištění komise o prohloubení spolupráce s parlamentem, k žádnému velkému posunu nedošlo. Alarmující pro poslance bylo i to, že se na veřejnost dostaly informace, že v rámci jednání se diskutuje i o tzv. „telekomunikačním balíčku“, jenž byl v procesu schvalování. Tím dal Parlament najevo, že by nemělo při vyjednávání obchodních dohod docházet k obcházení řádných rozhodovacích procesů v rámci EU.¹²³ Dříve než byl návrh této dohody zveřejněn oficiální cestou, došlo k jeho úniku na Internet. V polovině dubna pak po jednáních v novozélandském Wellingtonu bylo dohodnuto, že 21. dubna dojde k zveřejnění aktuální verze dohody.¹²⁴ To však již bylo pozdě, samotné utajování, netransparentnost a nemožnost veřejnosti se podílet na podobě ACTY vyvolala neutuchající demonstrace napříč světovými metropolemi, které měly různé formy. Od osobní kritiky na sociálních sítích až po masové demonstrace tisíců lidí.¹²⁵ V souvislosti s protesty se také vyrojila celá řada spekulací o tom, co všechno ACTA mění a jak postihne svobodu Internetu. Šlo zejména o to, že na základě dohody ACTA budou moci být odpojeny domácnosti od Internetu, že dojde k zakázání stahování děl z Internetu pro soukromou potřebu a takové chování bude kriminalizováno a v neposlední řadě, že bude narušena ochrana soukromí. Převážná část těchto prvotních dezinformací vycházela z určité hysterie a neerudice osob, které se vyjadřovaly k Actě a zejména k jejím původním návrhům, které se velmi lišily od finální verze. V říjnu 2010 pak byl zveřejněn návrh, který reflektoval dosavadních jedenáct vyjednávacích kol. Tato verze byla oproti prapůvodním návrhům, které děsily veřejnost, daleko mírnější.¹²⁶ Odpojování domácnosti ani zákaz stahování pro soukromou potřebu tato dohoda nikdy neobsahovala. Jak jsem již zmínil, dohoda ACTA je dohoda obchodní povahy, která se týká především hospodářství a trhu. Výsledkem této dohody je oddělení soukromí (užití pro osobní potřebu) a obchodu (prodej nelegálních kopií).¹²⁷ Na druhou stranu však nelze ignorovat již zmiňovaný

¹²³ *Usnesení Evropského parlamentu o transparentnosti a stavu jednání o dohodě Acta*. publikováno 10.3.2010. [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010IP0058:CS:HTML>

¹²⁴ Heger Tomáš. *Návrh textu ACTA bude zveřejněn*. Abclinuxu.cz[online]. publikováno 17.4.2010. [cit. 2013-2-24]. Dostupné z: <http://www.abclinuxu.cz/zpravicky/navrh-textu-acta-bude-zverejnen>

¹²⁵ *Ve světě i v Česku se demonstrovalo proti dohodě ACTA*. Tn.nova.cz[online]. publikováno 11.2.2012. [cit. 2013-2-24]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/zpravy/domaci/ve-svete-i-v-cesku-se-demonstrovalo-proti-dohode-acta.html>

¹²⁶ GEIST Michael. *ACTA Ultra-lite: The U.S. Cave on the internet chapter complete*. Michael Geist blog[online]. publikováno 6.10.2010. [cit. 2013-2-24]. Dostupné z: <http://www.michaelgeist.ca/content/view/5352/125/>

¹²⁷ TELEC, Ivo. *ACTA nejsou akta ani akty*. Jinepravo.blogspot.cz[online]. publikováno 18.2.2012. [cit. 2013-2-24]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2012/02/ivo-telec-acta-nejsou-akta-ani-akty.html>

postup, kterým byla ACTA připravována. Takový postup lze označit jako tzv. „*forum shifting*“. Jde o obcházení standartního legislativního procesu prostřednictvím mezinárodních úmluv. Jako tomu bylo například při vyjednávání již zmiňované dohody TRIPS.¹²⁸ Profesor Peter K. YU z Drake University pak shrnuje, z jakých čtyř důvodů se ACTA stala tak obávaným dokumentem:

- nedostatek transparentnosti
- velmi omezená participace veřejnosti
- nedemokratický průběh tvorby a vyjednávání
- faktický nedostatek vnitrostátní nebo mezinárodní zodpovědnosti¹²⁹

Osobně tyto důvody považuji za správné resumé a také pravý důvod, proč nebylo možné ACTU přijmout. Je třeba pochopit, že ať byl text dohody dobrý nebo špatný, společenská vyhocenost, kterou ACTA a proces jejího přijetí vyvolal, z této dohody udělal mrtvý dokument ještě před hlasováními o jejím přijetí. Najednou už se nikomu z politické garnitury, která byla pro její přijetí, nechtělo za tuto dohodu bojovat. Ztratili by tím totiž zcela zbytečně politické body. Rozhodnutí o případném přijetí tak ovládl racionální kalkul a populismus. Samotní politici totiž nemohli ignorovat stav, kdy se kvůli nějaké dohodě pořádají tisícové demonstrace a miliony lidí po celém světě podepisují petice.

6.2. Megaupload

Jedna z největších internetových kauz v dosavadní historii odstartovala 19. ledna 2012, kdy FBI odstavila server Megaupload (spolu s několika dalšími stránkami- Megavideo, Megaclick aj.) a následně zadržela i neznámějšího spolumajitele firmy Megaupload Limited, Kima Schmitze (alias Kima Dotcoma). Filehostingový server (dle kategorií této diplomové práce jde o poskytovatele volného prostoru, viz. odpovědnost poskytovatelů volného prostoru) MegaUpload byl dlouhá léta za porušování autorských práv kritizován a několikrát i obžalován, ovšem bez výsledku. Šlo však o dosti podivuhodné načasování, které zapříčinilo vznik mnoha spekulací, což bylo pravým důvodem odstavení a zatčení lidí kolem tohoto serveru. 18. 1. 2012 se velké světové

¹²⁸ SELL, Susan. Trips was never enough: vertical forum shifting, FTAS, ACTA, and TPP. Infojustice.org[online]. publikováno 23.6.2011. [cit. 2012-2-24]. s.450 Dostupné z: <http://infojustice.org/download/gcongress/dii/Sell%20-%20TRIPS%20Was%20Never%20Enough%20-%20June%202011.pdf>

¹²⁹ YU. P. K. *Six secret (and now open) fears of ACTA*. Ownlive.com[online]. publikováno 6.8.2010. [cit. 2013-2-24]. s.17 Dostupné z: <http://ownlive.com/files/2010/08/SSRN-id1624813.pdf>

servery včetně Wikipedie postavily proti americkým anti-pirátským zákonům SOPA (Stop Online Piracy Act - V původním návrhu zákona se počítalo s možností amerického ministerstva spravedlnosti, ale i držitelů autorských práv, usilovat o soudní příkaz proti každému webu, který by byl podezřelý z porušování autorských práv odkazováním či sdílením nelegálního obsahu. Takový zákrok by se poté mohl realizovat na základě jakéhokoliv rozhodnutí federálního soudu.)¹³⁰ a PIPA (Protect Intellectual Property Act – cílem této předlohy amerického zákona bylo, aby federální americká vláda a držitelé autorských práv dostali silný právní nástroj k omezení přístupu k internetovým stránkám, které participují na porušování autorských práv a to zejména těm, které jsou registrované mimo Spojené státy americké.)¹³¹ A den po těchto událostech došlo k zmiňovanému odstavení tohoto a mnoha dalších serverů spadajících pod internetovou firmu sídlící v Hong Kongu, Megaupload Limited. Kim Dotcom a další lidé byli zatčeni a obviněni ze spáchání několika trestných činů. Osobně nepřipisují samotnému načasování nějaký spiklenecký charakter, jde spíše o to, že se ukázal přesný opak toho, co tvrdili zastánci těchto dvou protipirátských zákonů a to, že v tuto chvíli úřady nemají v rukou zákony, na jejichž základě by mohlo dojít k tvrdým postihům vůči porušovatelům autorských práv.

Samotné zatčení například komentoval spoluzakladatel Applu, jedné z největších firem světa, Steve Wozniak na Entel Summitu v Chile takto: „ *Kim Dotcom byl tak úspěšný a byl velmi dobře známý pro svou výstřednost, sportovní a závodní auta, a styl života, že se stal snadným terčem. Byl největší na světě, a tak ho potopili.*“¹³² K tomuto tvrzení se přidávají i další názory, které rozšiřují řady spekulací, co bylo hlavním důvodem a spouštěcím mechanismem k odstavení Megauploadu a samotnému zatčení lidí okolo tohoto serveru. Sám Dotcom přičítá persekuci vůči své osobě a serveru Megaupload druhému nejvyššímu státnímu činiteli v USA, viceprezidentovi Joe Bedenovi. Ten měl ve spolupráci s bývalým senátorem a dnešním šéfem Motion Picture Association of America (MPAA), jedné z nejvlivnějších firem zastupujících zájmy

¹³⁰ PETERKA, Jiří. *Čeká nás cinknuté DNS?* Lupa.cz. [online]. publikováno 21.11.2011. [cit. 2012-01-17]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/ceka-nas-cinknute-dns/>

¹³¹ PROTECT IP Act ; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 13.5.2012. [cit. 2012-11-6]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/PROTECT_IP_Act

¹³² DAVIES, Chris. *Steve wozniak speaks megaupload frustrations microsoft praise and google glass lust.* Slashgear [online]. publikováno 10.5.2012. [cit. 2012-10-23]. Dostupné z: <http://www.slashgear.com/steve-wozniak-speaks-megaupload-frustrations-microsoft-praise-and-google-glass-lust-10237868/>

hollywoodských filmových studií jako jsou Paramount Pictures, Walt Disney Motion Pictures Group, Sony Pictures Entertainment, 20th Century Fox, Universal Studios, Warner Bros., Chrisem Doddem přesvědčit státního zástupce, aby zakročil vůči Megauploadu a postaral se o jeho vypnutí. V Bílém domě se totiž v červnu uskutečnila schůzka mezi Bidenem, Doddem a zástupci hollywoodských studií. Z této samotné informace nelze dovozovat žádné závěry, vždyť státní zástupce a jiné americké orgány mají stíhat účastníky sítě Internet, kteří porušují autorská práva. Jde spíše o okolnosti případu, jeho načasování, pravé důvody, včetně toho, že Bílý dům toto obvinění nijak nekomentoval. Je třeba také zmínit, že MPAA za lobbying v americkém kongresu, na ministerstvu spravedlnosti, FBI a dalších státních institucích ročně utratí několik milionů dolarů, přičemž MPAA patří k významným sponzorům předvolebních kampaní a to převážně demokratů. Nutno však podotknout, že český a americký lobbying nelze srovnávat. Zatímco v České republice je slovo lobbista používáno téměř jako nadávka, v USA má dlouholetou tradici a jeho podmínky jsou upraveny v zákonech. Proto ani tento fakt nelze považovat za jakési zkorumpování americké vlády. Jak jsem již ale zmínil, jednotlivé střípky případu vytvářejí poměrně pochybný obraz o skutečnostech spojených s uzavřením jednoho z největších poskytovatelů volného prostoru na světě. Těmto spekulacím nahrává zejména nestandardní průběh celého vyšetřování. Například to, že se záhadně z domovní prohlídky ztratil její videozáznam. Dále i samotný fakt, že na konci června novozélandská soudkyně Helena Winkelman rozhodla, že zabavení pevných disků, na kterých byly uloženy informace podporující obžalobu, bylo nelegální. Stejně tak i celá domovní prohlídka v Dotcomově sídle na Novém Zélandu. Což by mohl být pro žalobce v pozdějším procesu podstatný problém, protože z textu obžaloby se dá vyčíst, že se policie právě z e-mailové komunikace mezi obviněnými a dalších údajů z jejich osobních počítačů dozvěděla mnohá fakta, na kterých později stavěla obžalobu. Vyplývá to i z toho, že v jejím textu několikrát odkazuje na konkrétní témata, o kterých si obvinění mezi sebou měli psát.¹³³

Samotná žaloba, kterou vypracoval v USA úřad státního návladního má 72 stránek. Kim Dotcom je v ní viněn ze:

- spiknutí za účelem vydírání

¹³³ VYLEŤAL, Martin. *Novozélandský premiér chce vyšetřit nezákonné špehování, které vedlo k zadržení zakladatele Megauploadu*. Lupa.cz. [online]. publikováno 24. 9. 2012. [cit. 2012-10-24]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/zpravicky/novozelansky-premier-chce-vysetrit-nezakonne-spehovani-agentum-ktere-vedlo-k-zadrzeni-zakladatele-megauploadu/>

- spiknutí za účelem porušení autorských práv
- spiknutí za účelem praní špinavých peněz
- porušení autorských práv šířením kopií autorského díla prostřednictvím Internetu a navádění pomoci k tomu
- porušení autorských práv prostřednictvím elektronických prostředků a navádění a pomoc k tomu

Dle žalobce se měli provozovatelé serveru dopouštět porušování autorských práv zejména tím, že:

- osobně na web nahrávali hudbu, filmy, hry, software a jiné autorsky chráněné soubory
- nejaktivnějším uživatelům, kteří chráněné soubory nahrávali, přímo platili
- bránili mazání chráněných souborů, které jim nahlásili majitelé práv

Žalobce v dokumentu definuje činnost obžalovaných jako "Megaspiknutí" (Mega Conspiracy), tedy vytvoření zločinecké mezinárodní organizace, která se zabývala porušováním autorských práv a praní špinavých peněz.

Megaupload podle obžaloby způsobil autorům a jiným oprávněným osobám škodu ve výši 500 milionů dolarů. Provozovatelé serveru si pak měli sami vydělat 175 milionů dolarů. Většinu z toho, 150 milionů dolarů, měli provozovatelé serveru vydělat jednak prémiovými účty, které uživatelům poskytovaly výhody při nahrávání a stahování obsahu. Druhým zdrojem příjmů byla reklama umístěná na jednotlivých webech. Provozovatelé podle obvinění přímo podporovali nahrávání autorsky chráněného obsahu tím, že uživatelům, kteří na server nahráli nejvíce stahovaného obsahu, za to přímo platili obrovské částky, které dosahovaly celkově až několika milionů dolarů. Provozovatelé serveru však odpovědnost odmítali s odůvodněním, že služba Megaupload byla jen pouze jakousi internetovou úschovnou, která nemohla plně odpovídat za porušování autorských práv svými uživateli. To však obžaloba vyvrací s poukazem na to, že Megaupload disponoval technologií, která mu umožňovala automaticky identifikovat a mazat potenciálně nelegální soubory. Šlo například o soubory s dětskou pornografií, kde byla tato technologie úspěšně využívána. Stejnou funkci tak mohla odvádět při identifikaci a odstraňování obsahu porušujícího autorská práva. Provozovatelé Megauploadu však tvrdili, že jednání v souladu s americkým zákonem DMCA a autorsky chráněná díla z uložistiště okamžitě stahují, ihned, jak na

tento nelegální obsah přijdou nebo je na něj někdo upozorní. Proto byl také na stránkách zřízen tzv. Abuse Tool, prostřednictvím kterého mohl být nahlášen nelegální obsah. Žalobce však tvrdí, že šlo pouze o řešení problému naoko. Systém totiž v případě shody názvu souboru vygeneroval pro nahrávaný soubor zcela unikátní URL adresu. K jednomu souboru tak mohla existovat celá řada odlišných URL. a když někdo poté nahlásil porušení autorských práv v případě konkrétního odkazu, tak ho provozovatel serveru sice smazal, avšak všech ostatních odkazů, které také porušovaly autorská práva si nevšímal. Provozovatelé přitom podle obžaloby měli přístup k seznamu všech alternativních odkazů a mohli tedy nelegální obsah odstranit kompletně. Navíc byl také systém nastaven tak, aby obsah neregistrovaných uživatelů, který si nikdo během 21 dní nestáhl, smazal. Tím tak zvýhodňoval soubory, které si lidé často stahují, což jsou zejména nelegální filmy, hudba apod. Pokud uživatel nechtěl, aby byl jeho obsah smazán, i když nebyl stažen, musel si předplatit prémiový účet. Pouze totiž soubory platících prémiových uživatelů mohly v systému zůstat trvale.¹³⁴

V tuto chvíli čeká Kim Dotcom na rozhodnutí soudu Nového Zélandu, který má rozhodnout o jeho vydání k trestnímu stíhání do Spojených států, kde mu hrozí až 55 let vězení. Soud by měl rozhodnout v březnu letošního roku. Od zavření Megauploadu uplynul rok, on a další tři šéfové uzavřeného serveru však již stačili spustit nový server s názvem Mega. Mělo by jít o stejný typ uložení, jako byl Megaupload, mělo by ale být dle Dotcomových slov „*větší, lepší, chytřejší, silnější a bezpečnější*“. Hlavním rozdílem oproti původnímu serveru je v tom, že k veškerým souborům, které na Mega uživatelé nahrají, systém automaticky vygeneruje unikátní šifrovací klíč. Jen tento uživatel ho pak může poskytnout dalším uživatelům, kteří si chtějí soubor ze serveru stáhnout. Tím, že budou veškeré soubory šifrovány a provozovatel Mega nemá přístup k dešifrovacím klíčům, tak vlastně nebude vědět, jaký konkrétní obsah bude na server nahrán. Tato funkce by měla zajistit, aby nové uložení nedopadlo jako Megaupload. Samotná MPAA se však nechala slyšet, že šifrování souborů by uložení Mega nemuselo ochránit před případnou odpovědností za porušování autorských práv. Nicméně sám Dotcom veřejně prohlásil, že chce s majiteli autorských práv spolupracovat a na jejich žádost závadný

¹³⁴ SLÍŽEK, David. *Co stojí v žalobě na Megaupload: Bylo to megaspiknutí*. Datarama [online]. publikováno 20.1.2012. [cit. 2012-10-24]. Dostupné z: <http://datarama.aktualne.centrum.cz/clanek.phtml?id=729760>

obsah okamžitě odstraní.¹³⁵ Ihned po spuštění nového uložiště se na něm zaregistrovalo přes 100 000 lidí a v tuto chvíli to je již více než 3 000 000 registrovaných uživatelů. Dotcom proto bude potřebovat peníze na další rozvoj a sám již prohlásil, že by je rád v blízkém horizontu získal vstupem na burzu.¹³⁶

6.3. GEMA vs Rapidshare/Youtube

Jeden z největších filehostingových serverů na světě se již řadu let soudí s Německým svazem autorů a vydavatelů (GEMA), který se snaží o soudní postih serverů, na kterých dochází k porušování autorských práv chráněných touto asociací. Stejně jako například nejznámější webové stránky pro přehrávání videí Youtube, tak i Rapidshare čelí četným žalobám ze strany Gemy, která se snaží tyto webové stránky dohnat k odpovědnosti za obsah nahraný jejich uživateli. V dubnu 2012 Německý soud v Hamburgu rozhodl 2 roky se táhnoucí bitvu mezi Gemou a Googlem (provozovatelem serveru Youtube), který vznikl ohledně 12-ti nahraných videoklipů, ke kterým neměli uživatelé Youtube práva. Soud dospěl k názoru, že Google nezasáhl dostatečným způsobem, aby ochránil obsah členů asociace. Google tak musí zaplatit hudební asociaci za nelegálně uložený materiál na svém serveru, ale i nasadit filtry, které by měli videa chráněná autorskými právy blokovat.¹³⁷ Google se ale odvolal, takže rozhodnutí není pravomocné. Ještě delší dobu se táhne soudní bitva mezi Rapidsharem a Gemou, o které s definitivní platností rozhodne až Nejvyšší německý soud. Do této chvíle rozhodovaly různé soudy v Kolíně, Dusseldorfu či Hamburgu několikrát. Z verdiktů je zřejmé, že i v rámci Německé justice nepanuje shoda na odpovědnosti těchto účastníků sítě Internet. Zde jsou nejdůležitější rozsudky:

Již v roce 2007 rozhodl Kolínský okresní soud, že je Rapidshare odpovědný za porušování autorských práv obsahem nahraným jeho uživateli. V důsledku tohoto rozhodnutí byl nucen zastavit distribuci autorských děl, která Gema spravuje a postarat

¹³⁵ VYLEŤAL, Martin. *Mega je dalším dějstvím v šachové partii Kima Dotcoma s USA*. Lupa.cz [online]. publikováno 21.1.2013. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/mega-je-dalsim-dejstvím-v-sachove-partii-kima-dotcoma-proti-usa/>

¹³⁶ STROUHAL, Jan. *Otec uzavřeného Megauploadu si věří. S novou službou Mega chce hned na burzu*. HN Byznys. [online]. publikováno 15.2.2013. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi-svet/cl-59327380-otec-uzavreneho-megauploadu-si-veri-s-novu-sluzbou-mega-chce-hned-na-burzu>

¹³⁷ *Youtube must remove seven videos, german court rules*. Dw.de. [online]. publikováno 20.4.2012. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://www.dw.de/youtube-must-remove-seven-videos-german-court-rules/a-15900125-1>

se tak o jejich odstranění ze svého uložení.¹³⁸ Na začátku roku 2008 rozhodoval podobný spor Gema vs Rapidshare městský soud v Dussledorfu. Ten shledal Rapidshare odpovědný za počínání svých uživatelů, avšak nad rámec zmiňovaného rozhodnutí německého soudu v Kolíně stanovil i další povinnosti. A to, že nejen, že je Rapidshare povinen k odstranění souborů porušujících autorská práva Gemy, ale musí i zajistit preventivní ochranu nahrávání souborů, které by porušovaly autorská práva umělců, které Gema sdružuje.¹³⁹ V roce 2010 ale odvolací soud tento rozsudek Dussledorfského soudu zrušil a odmítl odpovědnost provozovatele za činnost svých uživatelů. Ve svém rozhodnutí uvedl, že pro Rapidshare neexistuje žádná smysluplná cesta, jak soubor kompletně kontrolovat.¹⁴⁰ Jedním z dalších rozhodnutí bylo rozhodnutí z roku 2009, kdy Německý soud v Hamburgu vynesl rozsudek ve prospěch ochranného svazu Gema, který sdružuje 65 000 zástupců hudebního průmyslu. Stanovil, že Rapidshare musí zabránit dalšímu šíření hudby, konkrétně zhruba 5000 skladeb. Ty soud ocenil na 24 milionů Euro, díky čemuž v tisku proběhla zpráva, že tuto částku musí Rapidshare uhradit, posléze však byla vyvrácena s tím, že šlo pouze o ocenění skladeb. Šíření tohoto nelegálního obsahu by měl provozovatel zabránit aktivním filtrováním.¹⁴¹ V Hamburku probíhalo i další řízení, tentokrát před německým Vyším regionálním soudem, který působil jako soud odvolací pro soudní řízení, které začalo již v roce 2009. Tento soud nejdříve na počátku roku 2012 rozhodl podobným způsobem, když potvrdil rozsudky nižších soudů s tím, že, Rapidshare „nedělá dost“. Nařídil mu tedy aktivně vyhledávat a mazat podezřelý obsah svých uživatelů.¹⁴² Soud mimo jiné uvedl, že uploading souborů je legální, protože uploadování samo o sobě není zveřejňováním. Tím se stává pod podmínkou, že na tento soubor na jiných webech odkazují „linky“ (odkazy), což by měl právě Rapidshare monitorovat a starat se o jejich

¹³⁸ SMITH, Robert W. *GEMA obtains injunctions against data Exchange services*. Heise [online]. publikováno 19.1.2007. [cit. 2013-2-18]. Dostupné

z:<http://web.archive.org/web/20080103071923/http://www.heise.de/english/newsticker/news/83948>

¹³⁹ ENIGMAX. *Rapidshare to be forced to shut down following court defeat?* Torrentfreak [online].

publikováno 29.1.2008. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z:<http://torrentfreak.com/rapidshare-to-be-forced-to-shut-down-following-court-defeat-080129/>

¹⁴⁰ ROETTGERS, Janko. *Rapidshare wins in court*. Gigaom [online]. publikováno 3.5.2010. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z:<http://gigaom.com/2010/05/03/rapidshare-wins-in-court/>

¹⁴¹ NIEMANN, Fabian. *Hamburg court rules on copyright liability of Rapidshare*. Bird and Bird [online].

publikováno 27.10.2009. [cit. 2013-2-18]. Dostupné

z:http://www.twobirds.com/English/News/Articles/Pages/Hamburg_Court_rules_copyright_liability_RapidShare.aspx

¹⁴² ERNESTO. *Court orders Rapidshare to filter user uploads*. Torrentfreak [online]. publikováno

15.3.2012. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z:<http://torrentfreak.com/court-orders-rapidshare-to-filter-user-uploads-120315/>

mazání. Dále soud upozorňuje, že díky faktu, že měl Rapidshare bonus program pro odměňování uživatelů, který podporoval masové nahrávání, musí se i sám podílet na prohledávání nahrávaných dat a jejich prověřování. Za nejdůležitější část tohoto rozsudku lze považovat vyjádření soudu k tomu, že uploading souborů je legální, ale další odkazování a šíření je publikací a je nepřipustné.¹⁴³ Z tohoto názoru totiž tento soud znovu vyšel, když na konci března 2012 změnil svůj dřívější rozsudek a v zatím posledním rozsudku rozhodl ve prospěch file-hostingového serveru Rapidshare. Oproti dřívějšímu rozsudku stanovil, že provozovatel nemusí aktivně filtrovat nahrávané soubory a podezřelý obsah preventivně mazat. Je však povinen monitorovat externí webové stránky a pátrat na nich po odkazech na svou službu. I když se však dá tento rozsudek považovat za částečné vítězství, jde spíše o vítězství Pyrrhovo. Rapidshare bude odpovědný za něco, co nikdy objektivně nebude moci zvládnout ohlídat sto procentně a tak bude moci Gema před soudem možnost vždy použít větu: „milý soude, on nedělá dost, aby ochránil naše práva“. Celou kauzu tak definitivně rozhodne až Nejvyšší soud.¹⁴⁴

Z výše popsaného je patrné, že rozhodovací praxe není v Německu konstantní a že se právě čeká na rozhodnutí Nejvyššího soudu, který by stejně jako Nejvyšší soud v České republice, měl přispívat ke sjednocování judikatury. Německé soudy se v rámci kauzy Gema vs. Rapidshare, jak je z rozsudků patrné, nemohou nejčastěji shodnout na odpovědnosti poskytovatelů volného prostoru za činnost svých uživatelů. Konkrétně pak, zda by měl Rapidshare aktivně filtrovat soubory svých uživatelů či nikoliv. Do celého sporu pak vnáší nové světlo nejdříve stanovisko generálního advokáta a posléze i rozhodnutí Soudního dvoru Evropské unie v kauze Sabam vs. Netlog. Generální advokát Cruz Villalón 14. dubna 2011 vydal stanovisko k případu belgického kolektivního správce autorských práv Sabam. Ten požadoval vydání předběžného opatření proti firmě Scarlet Extended SA. V něm žádal, aby soud vyřkl vůči zmiňované společnosti povinnost filtrace, s cílem blokovat přístup k nelegálně šířeným dílům. Generální advokát pak ve svém stanovisku, které návrhem na rozhodnutí soudu uvedl, že takové nařízení je nepřipustné. Tím, že by měl tento subjekt takovou povinnost, tedy instalovat a filtry a blokační systémy, kterými by zasahoval do základních práv člověka.

¹⁴³ BECKER, Alexander. *The Rapidshare vs. Gema story*. Eurotech [online]. publikováno 30.3.2012. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://www.eurotechies.eu/the-rapidshare-vs-gema-story/>

¹⁴⁴ ERNESTO. *Rapidshare declared legal in court, with a twist*. Torrentfreak [online]. publikováno 27.3.2012. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://torrentfreak.com/rapidshare-declared-legal-in-court-with-a-twist-120327/>

Zejména by bylo zasaženo do respektování soukromé komunikace a ochrany soukromých dat. Dále generální advokát uvádí, že takové omezení práv a svobod by bylo přípustné pouze v případě, že by bylo upraveno v zákonech na vnitrostátní úrovni a bylo by zároveň obhajitelné, proporcionální a předvídatelné.¹⁴⁵ Sabam tento přípa prohrál, když Evropský soudní dvůr stanovil, že ochrana soukromí je nadřazena zájmům zábavního průmyslu. Tak v rámci jiného sporu (Sabam proti sociální síti Netlog) rechtbank van eerste aanleg te Brussel přerušil řízení a položil Evropskému soudu prejudiciální otázku.¹⁴⁶ Soudní dvůr rozhodl ve 16.2.2012 ve prospěch Netlogu v případě aktivního filtrování, přičemž stanovil, že: *„nelze soudním příkazem stanovit povinnost, aby poskytovatel hostingových služeb zavedl sporný systém filtrování, který by tomuto poskytovateli ukládal povinnost aktivního dohledu nad takřka veškerými údaji všech uživatelů jeho služeb za účelem předcházení jakémukoliv budoucímu porušování práv duševního vlastnictví. Z toho vyplývá, že uvedeným soudním příkazem by byla poskytovateli hostingových služeb uložena obecná povinnost dohledu, která je ustanovením čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31 zakázána (viz obdobně výše uvedený rozsudek Scarlet Extended, bod 40).“¹⁴⁷*

Je právě rolí Soudního dvoru Evropské unie, aby v rámci v Evropské unie pomáhal sjednocovat právní stanoviska a nedocházelo tak k neodůvodněné nejednotnosti při výkladu a aplikaci práva v členských zemích. Ta je v tuto chvíli z hlediska posuzování odpovědnosti poskytovatelů volného prostoru v různých státech, na různé soudní úrovni, nekonstantní.¹⁴⁸ Ačkoli neexistuje výslovné stanovení závaznosti rozhodnutí Soudního dvoru Evropské unie pro budoucí rozhodování ostatních soudů v rámci

¹⁴⁵ VILLALLOIN, Cruz. Advocate general's opinion in case C-70/10. publikováno 14.4.2011. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011-04/cp110037en.pdf>

¹⁴⁶ „Umožňují směrnice 2001/29 a 2004/48, ve spojení se směrnicemi 95/46, 2000/31 a 2002/58, vykládané zvláště se zřetelem k článkům 8 a 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod [podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950], aby členské státy dovolily vnitrostátnímu soudu, který má rozhodnout v řízení ve věci samé na základě jediného zákonného ustanovení, podle kterého může vnitrostátní soud vydat ‚[p]říkaz k ukončení protiprávního jednání [...] také vůči zprostředkovatelům, jejichž služby jsou třetí osobou využívány k porušování autorského práva nebo práv s ním souvisejících‘, aby poskytovateli hostingových služeb uložil povinnost zavést vůči všem jeho zákazníkům, obecně, preventivně, na vlastní náklady a bez časového omezení, systém filtrování většiny informací ukládaných na jeho serverech zaměřený na vyhledávání počítačových souborů na těchto serverech obsahujících hudební, filmová a audiovizuální díla, k nimž svaz SABAM údajně vlastní práva, a následně blokovat výměnu těchto souborů?“

¹⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 16. února 2012, sp. zn. C-360/10 Sabam vs Netlog, dostupné z www.curia.europa.eu

¹⁴⁸ Viz například Youtube vs Gema v Německu a Youtube vs TF1 ve Francii

společensví, je nepochybné a vyplývá to i ze soudní praxe, že působí svou značnou silou přesvědčivosti a váhy.¹⁴⁹

6.4. Anonymous

O tomto hnutí pojednám jen krátce, samo o sobě nemá ve vztahu k autorským právům právně uchopitelný význam. Je spíše výplodem boje mezi globálními společnostmi chránícími autorská práva, jednotlivými vládami a svobodným Internetem, jehož představitelé jsou právě roztroušení lidé. Wikipedia definuje Anonymous, jako „*anonymní a na sobě nezávislé, nehierarchické hnutí.*“¹⁵⁰ Pod tímto názvem pak ve slovníku najdeme slova jako anonymní, nepodepsaní, neoznačený jménem. Jedním ze symbolů Anonymous je pak maska Guye Fawkese, který se pokusil v 17. století vyhodit do povětří Britský parlament. Hnutí funguje zhruba od roku 2003. Mluvit se o něm výrazněji začalo až ve spojitosti s útoky na instituce, jež ohrožovaly činnost serveru WikiLeaks. Samo hnutí lze považovat za decentralizovanou organizaci, která je roztroušená po celém světě a je spojena převážně s útoky na určité weby a s nesmířlivým postojem vůči kontrole Internetu. Její činnost je označována jako hacktivismus, což je složenina slov hacker a aktivismus.¹⁵¹ Tito hackeři pak útočí na zacílené stránky prostřednictvím Dos útoků (Denial of Service), v překladu odmítnutí služby. Jde o zapojení velkého množství počítačů, které útočí na internetové služby nebo stránky, při čemž se je snaží přehltit požadavky a tím dochází k pádu či nefunkčnosti těchto stránek či služeb.¹⁵² Mezi nejznámější patří útoky na Sony, FBI, Bílý dům, Universal studios, MPAA, RIAA. V České republice jsou pak známé útoky na OSA, ODS, web vlády, apod.

¹⁴⁹ BLAHUŠIAK, Igor. *Judikatura ESD*. Euroskop.cz [online]. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/106/sekce/judikatura-esd/>

¹⁵⁰ ANONYMOUS; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 10.2.2013, [citováno 19.2. 2012]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Anonymous_\(skupina\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Anonymous_(skupina))

¹⁵¹ ANONYMOUS. Centrum.cz [online]. publikováno 27.10.2011. [cit. 2013-2-19]. Dostupné z: <http://wiki.aktualne.centrum.cz/anonymous/>

¹⁵² DENIAL OF SERVICE. Compunet [online]. [cit. 2013-2-19]. Dostupné z: <http://www.compunet.cz/denial-of-service/>

7. Zhodnocení situace užívání autorských děl na Internetu a výběr možných návrhů řešení

7.1. Obecně

Jak je vidět z předcházejících kapitol této diplomové práce, situace s užíváním autorských děl na Internetu a odpovědností za nelegální užívání není vůbec jednoduchá a pro správné posouzení odpovědnosti za porušování autorských práv musí soudy vynakládat nemalé úsilí. Čelí často mnoha problémům a nejasnostem, které se díky neustálému rozvoji Internetu a stále se zvětšujícímu počtu počítačů v chudých zemích, budou i nadále zhoršovat. Po celém světě se tak v rámci návaznosti na rostoucí podíl nelegálně užívaných autorských děl zvyšuje snaha po stanovení nových, jasnějších a přísnějších pravidel pro jejich užívání a zároveň odpovědnosti za jejich zneužití. V nedávné době lze za tyto snahy pokládat například neúspěšné Americké zákony PIPA a SOPA nebo také evropskou ACTU. Společnou mají snahu, ale také neúspěch. Ten byl zapříčiněn ne úplně jasnými informacemi o průběhu vyjednávání při tvorbě těchto zákonů a tím, pro koho jsou vlastně tyto zákony dobré a zda nejde jen o lobby velkých firem, které chtějí znásobit své již obrovské zisky. Běžný člověk se tak dozvídal prostřednictvím medií pouze o bouřlivých protestech, útocích Anonymous na různé vládní weby a zvěrstvu, kterými tyto návrhy pro svobodu Internetu jsou. Je však nutno podotknout, že úprava stávajících podmínek ochrany autorských práv, zejména pak na mezinárodní úrovni, je nezbytná. Proto se v této kapitole zaměřím na již fungující úpravy ochrany autorských práv ve světě.

7.2. Graduated response

Systém graduated response (postupná odpověď) nebo-li také Three strikes (tříkrát a dost). Jde o systém namířený proti nelegálnímu sdílení porušujícím autorská práva, který byl přijat již v několika zemích světa. Například ve Francii pod názvem Hadopi Law, na Novém Zélandě pod názvem Copyright Amendment Act, v Jižní Korei jako Copyright law of South Korea nebo také ve Velké Británii jako Digital Economy Act ¹⁵³ Tento systém je charakteristický jakousi střední cestou, která uživatelům Internetu poskytuje dostatečné varování, aby se nepodílel na nezákonném on-line sdílení obsahu,

¹⁵³ Graduated response; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 25.1.2013, [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Graduated_response

s kterým mohou nakládat pouze držitelé autorských práv. Je výsledkem snahy veřejnosti po nalezení efektivní metody, která by vyřešila masivní porušování autorských práv na Internetu.¹⁵⁴

Systém fungování metody Graduated response vysvětlím na příkladu nejznámější verze tohoto systému, na Francouzském HADOPI law.

7.3. HADOPI

Celým názvem Haute Autorité pour la diffusion des oeuvres et la protection des droits sur Internet (Zákon na ochranu tvůrčí práce na Internetu). Již v roce 2007 začala francouzská vláda mluvit o potřebě přijetí protipirátského zákona. Poté, co potřebu protipirátských pravidel podpořil i prezident Sarkozy, byl návrh předložen francouzskému senátu. Ten jej již v roce 2008 projednal a schválil. V roce 2009 se dostal i do parlamentu, kde byl částečně pozměněn a schválen. Poté byl však předložen návrh na posouzení zákona s ústavou francouzské Ústavní radě, ta ho však zamítla s odůvodněním, že nerespektuje základní práva.¹⁵⁵ Zásadním problémem nesouladu Deklarace práv člověka a občana s Hadopi byl zejména fakt, že posuzovaná verze tohoto zákona počítala s tím, že rozhodovat o uložení sankcí za porušení zákona nebude soud, ale samotný úřad Hadopi.¹⁵⁶ Navrhovatelé původní chyby vytýkané Ústavní radou opravili a ta jeho revizní podobu, po opětovném schválení obou komor francouzského parlamentu, 22.11.2009 potvrdila. Po podepsání prezidentem pak tento zákon začal v roce 2010 platit.¹⁵⁷ Zřízený úřad Hadopi (správní úřad pro šíření děl a ochrany práv na Internetu) dohlíží na dodržování uvedeného zákona. Ten stanovuje odpovědnost vlastníka připojení, tzn. jakousi objektivní odpovědnost typu „duty of care“. Nejde tedy o to, zda samotný vlastník připojení porušil autorská práva, ale že byla porušena v rámci jeho připojení.¹⁵⁸ Zákonná úprava však upravuje i případy, kdy osoba, která poruší autorská práva není totožná s osobou majitele internetové přípojky. Může jít například o děti, které bez vědomí rodičů na P2P sítích stahují a vyměňují chráněná díla. V těchto

¹⁵⁴ YU, P.K. *The Graduated response*. SSRN [online]. Florida Law Review. Vol.62. pp.1373-1430. 2010. [cit. 2013-2-20]. s.1374-1379. Dostupné: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1579782

¹⁵⁵ WIFT. *Nová francouzská ministryně utlumí Hadopi*. Diit.cz [online]. publikováno 4.9.2012. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: <http://diit.cz/clanek/blizi-se-konec-hadopi>

¹⁵⁶ Rozhodnutí francouzské ústavní rady (Conseil constitutionnel) sp.zn. . 2009-580 DC ze dne 10. Června 2009. Dostupné z: www.conseil-constitutionnel.fr

¹⁵⁷ SONG, Halyan. S. *New Challenges of Chinese Copyright- Law in the Digital Age*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2011. s. 30

¹⁵⁸ *Třikrát a dost*. Česká protipirátská unie [online]. publikováno 13.5.2009. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: http://www.cpubfilm.cz/new/www/aktuality/dost_130509.html

případech je rodič zodpovědný za nedbalostní zavinění a v případě trojnásobného zopakování prohřešku mu může být soudem uložen zákaz přístupu na internet na dobu maximálně jednoho měsíce.¹⁵⁹ Obecně lze říci, že pokud k porušení autorských práv prostřednictvím internetového připojení dojde a podá-li některý držitel autorských práv k úřadu stížnost, úřad po prověření podnětu zahájí s vlastníkem připojení specifický proces, který se dělí na tři fáze:

- Zašle vlastníkovvi připojení email, v kterém uvede IP adresu, čas a způsob porušení autorských práv a zároveň musí poskytovatel připojení započít s monitorováním jeho připojení
- Pokud je u vlastníka připojení zjištěno další porušení, je mu zaslán tentokrát již certifikovaný email s dokumentem k podepsání, který potvrzuje, že vlastník toto upozornění obdržel
- V případě, že dojde k třetímu prohřešku prostřednictvím jedné přípojky, je vlastník vyzván, aby se dostavil k soudu, který mu může jako jediný uložit sankci¹⁶⁰

Tou může být například pokuta 1500 EUR či dočasné odpojení od internetu až na jeden rok. Během tohoto odpojení pak žádný poskytovatel připojení nesmí nabídnout této osobě na černé listině žádné připojení. V polovině roku 2011 poprvé zveřejnily francouzské úřady konkrétní údaje, a to, že celkem 18 milionů uživatelů stahovalo nebo sdílelo autorským právem chráněný obsah na Internetu. Z důvodů omezené kapacity zatím obdrželo první email 470 000 lidí, druhý 20 000 a k soudu se zatím dostalo celkem 10 lidí.¹⁶¹ Poslední informace francouzských úřadů pak mluví po třech letech o 1.15 milionů obeslaných první výzvou, 100 000 upozorněných podruhé a 340 případech, které se dostali až do třetího stadia. Z toho tři případy byly definitivně skončeny rozhodnutím soudu.¹⁶² Hadopi se však netýká pouze koncových uživatelů, ale

¹⁵⁹ BEDNÁŘ, Miroslav. *Nové pojetí odpovědnosti uživatelů Internetu dle francouzské právní úpravy*. Juristic.cz[online]. publikováno 31.12.2009. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: <http://obcanske.juristic.cz/679679/clanek/obcan5.html>

¹⁶⁰ *Třikrát a dost*. Česká protipirátská unie [online]. publikováno 13.5.2009. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: http://www.cpubfilm.cz/new/www/aktuality/dost_130509.html

¹⁶¹ KOČÍ, Petr. *Digitální gilotina: Francie už vystopovala 18 milionů stahovačů*. Lupa.cz[online]. publikováno 15.7.2011. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/digitalni-gilotina-francie-uz-vystopovala-18-milionu-stahovac/>

¹⁶² FALOT, Nathalie. *Hadopi three years later: 1.15 milion notices result in two convictions*. Future of Future of copyright [online]. publikováno 31.12.2012. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z:

dopadá i na poskytovatele internetového připojení a to v případě nedodržení povinnosti realizace zamezení přístupu k internetu. K tomu je poskytovateli připojení stanovena lhůta 15 dní a v případě jejího nedodržení mu hrozí pokuta až 5000 EURO.¹⁶³ Co se týče konkrétních výsledků na hudebním trhu, Hadopi přineslo prokazatelné zlepšení v uvažování francouzského obyvatelstva. Zejména to, že tento úřad svojí činností nutí lidi k ostražitosti z jakých zdrojů si hudbu stahují a nutí je spíše si hledat legální zdroje. Tento výsledek uvádí i studie vytvořená americkou Wellesly College a Carnegie Mellon Univerzity, která sledovala vztah mezi systémem třikrát a dost a iTunes music a došla k závěru, že došlo ve Francii k nárůstu nákupu hudby až o 25%.¹⁶⁴ Opačného názoru je však aktuální francouzská ministryně Aurélie Filippetti, která se v rozhovoru pro francouzský server La Nouvel Observateur vyjádřila na adresu úřadu Hadopi ne zcela lichotivě. Tvrdí, že Hadopi nesplnilo svůj cíl, kterým bylo vytvoření legální nabídky a že provoz, který stojí 12 milionů eur ročně pro 60 zaměstnanců je za rozeslání milionu emailů velmi drahý. Sama pak bude požadovat snížení výdajů na provoz úřadu.¹⁶⁵

Souhlasím s francouzskou ministryní kultury pouze z části. A to v bodě, že provoz úřadu je velmi drahý. Vždyť jeho hlavní činnost by šla označit jako „hromadné spamování“ a to provoz tohoto úřadu se 60-ti zaměstnanci stojí přibližně 300 milionů korun ročně. Nicméně, snížení výdajů by mělo být právě v manažerských schopnostech paní ministryně a možná ve změně financování systému, na kterém by se měli dle mého názoru částečně podílet i držitelé autorských práv. Touto kritikou však nelze znevažovat výsledky, které doposud Hadopi Law ve Francii má a já osobně je považuji za dobré. Nevím však, co konkrétně měla na mysli, když hovořila o vytvoření legální nabídky. Předpokládám však, že myslela, že lidé začnou více využívat legální zdroje. Což se ale myslím, alespoň dle výsledků vysokoškolské studie, podařilo. Dle mého názoru je metoda „Postupné odpovědi“ správným krokem k ochraně autorských práv v 21. století a dle stávajících reportů z Francie či z Velké Británie se byt' aspoň částečně osvědčila.

<http://www.futureofcopyright.com/home/blog-post/2012/12/31/hadopi-three-years-later-115-million-notices-result-in-two-convictions-html>

¹⁶³ BEDNÁŘ, Miroslav. *Nové pojetí odpovědnosti uživatelů Internetu dle francouzské právní úpravy*. Juristic.cz[online]. publikováno 31.12.2009. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z:

<http://obcanske.juristic.cz/679679/clanek/obcan5.html>

¹⁶⁴ DANAHER, Brett et all. *The Effect of graduated response anti-piracy laws on music sales: evidence from an event study in France*. SSRN [online]. publikováno 21.1.2012. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z:

http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1989240

¹⁶⁵ ANDREWS, Robert. *France will cut funding to its piracy police*. Paidcontent.com[online]. publikováno 3.8.2012. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: <http://paidcontent.org/2012/08/03/france-will-cut-funding-to-its-piracy-police/>

V posledně jmenované zemi test tohoto systému například prokázal, že 70% uživatelů v prvních 6-ti měsících přestalo porušovat autorská práva po první obdržené výzvě a dalších 16 % po druhém upozornění.¹⁶⁶ Je sice pravda, že počet koncových uživatelů, kteří se dostali k soudu, může někomu připadat směšný. Z mého pohledu naopak vypadá pozitivně a to díky tomu, že zafungovala ona hrozba postihu. Protože pokud desetitisíce lidí obdrží první výzvu a valná část již druhý prohřešek nespáchá, tak to považuji za krok správným směrem, který napomůže lepší prevenci před masovým porušováním autorských práv.

7.4. Úvaha de lege ferenda

Obecně lze považovat represii za pozdní řešení problému, které nastupuje v případě, že selhala prevence. O to větší důraz by se tak měl v autorskoprávní ochraně klást na preventivní opatření, která by se snažila řešit a kompenzovat porušování autorskoprávní ochrany dříve, než by k jejímu porušení došlo. Zajímavou inspiraci by tak například mohl poskytnout Ochranný svaz autorský (OSA), který vybírá poplatky ze zakoupených CD a DVD. Tyto poplatky pak platí, ať vědomě či nevědomě, každý z nás při zakoupení těchto nosičů. V rámci internetu by tak mohlo jít o vytvoření podobného systému vybírání poplatků, ve smyslu pevné autorské odměny z internetových přípojek. Kdyby zákon stanovil určitou částku na kompenzaci ztrát autorům a jiným oprávněným osobám, které jsou poškozovány nelegálním užíváním autorských děl. Tato částka by tak byla zahrnuta do pořizovací ceny internetového připojení, kterou by uživatel při nákupu internetu zaplatil. Další úvahou pak může být přímé zavedení odpovědnosti majitele internetové přípojky, z které dochází k nelegálnímu stahování. Za podobný systém lze konkrétně považovat již zmiňovaný HADOPI či obecně Graduated response. V České republice pak lze toto řešení přirovnat k situaci, kdy se automobilový řidič vymlouvá při spáchání přestupku, který nebyl zjištěn ihned na místě, na osobu blízkou. To samé se děje v rámci internetové odpovědnosti za porušování autorských práv. Je mnohdy takřka nemožné pro orgány činné v trestním řízení zjistit, kdo konkrétně z osob v jedné domácnosti nese odpovědnost za porušování autorských práv. V případě stanovení odpovědnosti majitele internetové přípojky by došlo k vyřešení těchto problémů. Jednoduše řečeno by nesl odpovědnost ten „kdo platí účty“ a bylo by již na

¹⁶⁶ SOOKMAN, Barry. GLOVER, Daniel, *Why the Copyright act needs a Graduated response systém, The Lawyers Weekly*[online]. publikováno 22.1.2010. [cit. 2013-2-21]. Dostupné z: <http://www.lawyersweekly-digital.com/lawyersweekly/2934/m3/Page.action?pg=10>

něm, s kým si to následně vyřídí. Je však nepochybné, že v obou případech by musely být stanoveny jasné mantinely, které by nebyly zneužívány pro zájmy určité skupiny osob na úkor skupin jiných. Dále je pak nezbytné v zájmu prevence stanovit postupnou cestu k represí. Ta by měla být dlážděna jedním či dvěma upozorněními, které budou působit na daného člověka výchovným způsobem. Cílem autorskoprávní ochrany není posílat lidi do vězení, ale převážně mladou generaci vychovávat způsobem, který jí vštíjí, že hudba ani filmy nejsou zadarmo. A teprve až v případě, kdy prevence selže, nastolit vhodně zvolenou represí, která bude reflektovat osobní, majetkové, ale i charakterové vlastnosti každého dopadeného pachatele.

8. Seznam použité literatury:

Knižní:

ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001. 195 s., ISBN 80-7201-295-9

FALK, Bennett. *Internet roadmap: průvodce světem Internetu*. 2. dopl. vyd. Praha: Computer Press, 1995. 323 s. ISBN 80-85896-34-6

FIALA, Josef a kol. *Občanské právo hmotné*. 3. Opravené a doplněné vydání. Brno: Doplněk, 2002. 436 s. ISBN: 80-7239-111-9

GOLDSMITH, Jack; WU, Tim. *Kdo řídí Internet: iluze o světě bez hranic*. Praha: Dokořán a Argo, 2008. 271 s. ISBN 978-80-7363-184-0 (Dokořán) ISBN 978-80-257-0044-0 (Argo)

HECKMANN, Oliver. *The Competitive internet service provider*. Chichester: Wiley-Interscience. 2006. 370 s. ISBN – 10 : 0470012935, ISBN – 13: 978-0470012932

HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 7. Vydání. Praha: C.H.Beck, 2009. 837 s. ISBN 978-80-7400-049-2

HOLUB, Milan a kol. *Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním*. 2. Aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde. 2004. 496 s. ISBN: 80-7201-486-2

ISAACSON, Walter. *Steve Jobs*. Praha: Práh. 2011. 678 s. ISBN 978-80-7252-352-8

KNAP, Karel a kol. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*. 5. podstatně přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 1996. 551 s. ISBN 80-7201-049-2

KNAPPOVÁ, Marta; ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan. *Občanské právo hmotné* 3. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: ASPI Publishing, 2007. 343 s. ISBN 978-80-7357-230-3

KŘÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2010. 92 s. ISBN 978-80-87146-41-5

KŘÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2011. 109 s. ISBN 978-80-87146-56-9

KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy související*. Praha: Linde, 2005. 792 s. ISBN 80-7201-546-X

MILLER, Deborah J. *Careers with Internet service providers*. 1st ed. New York: The Rosen Publishing Group, 2001. 64 s. ISBN 0-8239-3425-X

POLČÁK, Radim. *Právo na Internetu: spam a odpovědnost IS*. Brno: Computer Press, 2007. 150 s. ISBN 978-80-251-1777-4

REED, Chris. *Internet Law – Texts and Materials Second Edition*. Cambridge: University Press, 2004. 372 s. ISBN 8175344741.

SCOTT, Michael D. *Scott on Multimedia Law*. [online]. Third edition. Aspen publishers. 2008. 1600 s. ISBN-10: 0735575517, ISBN-13: 978-0735575516. [cit. 11. 2. 2013]. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=FLWE7wmECDYC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

SMEJKAL, Vladimír a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. Praha: C. H. Beck, 2001. 542 s. ISBN 80-7179-552-6

SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§*. Praha: Grada Publishing, 2001. 284 s. ISBN 80-247-0058-1

SMITH, Graham J. H. *Internet law and regulation*. 4th edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. 1296 s. ISBN 978-0-421-909908.

SONG, Halyan. S. *New Challenges of Chinese Copyright- Law in the Digital Age*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011. 87 s. ISBN 978-90-411-3793-7

ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. 196 s. ISBN 80-251-1090-7

TELEC, Ivo. *Autorský zákon a předpisy související*. 2. doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 1996. 283 s. ISBN 80-7179-100-8

TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon*. Praha: C. H. Beck, 2007. 971 s. ISBN 978-80-7179-608-4

Internetové zdroje:

Ada Lovelace; In Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 1.1.2013, [cit. 2013-2-6]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ada_Lovelace

ANDREWS, Robert. *France will cut funding to its piracy police*. Paidcontent.com[online]. publikováno 3.8.2012. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: <http://paidcontent.org/2012/08/03/france-will-cut-funding-to-its-piracy-police/>

Anonymous; In Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 10.2.2013, [citováno 19.2. 2012]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Anonymous_\(skupina\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Anonymous_(skupina))

Anonymous. Centrum.cz [online]. publikováno 27.10.2011. [cit. 2013-2-19]. Dostupné z:<http://wiki.aktualne.centrum.cz/anonymous/>

BARLOW, J. P. *A Declaration of the Independence of Cyberspace*. Electronic frontier foundation [online]. [cit. 2012-11-4]. Dostupné z: <https://projects.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>

BECKER, Alexander. *The Rapidshare vs. Gema story*. Eurotech [online]. publikováno 30.3.2012. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z:<http://www.eurotechies.eu/the-rapidshare-vs-gema-story/>

BLAHUŠIAK, Igor. *Judikatura ESD*. Euroskop.cz [online],[cit. 2013-2-18]. Dostupné z:<https://www.euroskop.cz/106/sekce/judikatura-esd/>

DAVIES, Chris. *Steve Wozniak speaks megaupload frustrations microsoft praise and google glass lust*. Slashgear [online]. publikováno 10.5.2012. [cit. 2012-10-23]. Dostupné z: <http://www.slashgear.com/steve-wozniak-speaks-megaupload-frustrations-microsoft-praise-and-google-glass-lust-10237868/>

Denial of service. Compunet [online],[cit. 2013-2-19]. Dostupné z:<http://www.compunet.cz/denial-of-service/>

DOČEKAL, Daniel. *ACTA odmítnuta Evropským parlamentem, mohla by to být i dobrá zpráva*. Pooh.cz.[online]. Publikováno 5.7.2012. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://www.pooh.cz/pooh/a.asp?a=2017762>

DOČEKAL, Daniel. *Google prohrál, dohoda v kauze Google Books odmítnuta soudem*. JustIT.cz[online]. publikováno 23.3.2011. [cit. 2012-2-25]. Dostupné z: <http://www.justit.cz/wordpress/2011/03/23/google-prohral-dohoda-v-kauze-google-books-odmitnuta-soudem/>

DOLEČEK, Marek; *Autorské právo - výjimky a omezení práva autorského*. Bussinesinfo.cz [online]. publikováno 1.3.2009. [cit. 2012-11-2]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/autorske-pravo-vyjimky-a-omezeni-opu-4576.html>

ENIGMAX. *Rapidshare to be forced to shut down following court defeat?* Torrentfreak [online]. publikováno 29.1.2008. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://torrentfreak.com/rapidshare-to-be-forced-to-shut-down-following-court-defeat-080129/>

ERNESTO. *Court orders Rapidshare to filter user uploads*. Torrentfreak [online]. publikováno 15.3.2012. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://torrentfreak.com/court-orders-rapidshare-to-filter-user-uploads-120315/>

ERNESTO. *Rapidshare declared legal in court, with a twist*. Torrentfreak [online]. publikováno 27.3.2012. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://torrentfreak.com/rapidshare-declared-legal-in-court-with-a-twist-120327/>

Faire use. Copyright.gov[online]. stránka byla naposledy editována v červnu 2012[cit. 2013-2-21]. Dostupné z: [www.http://www.copyright.gov/fls/fl102.html](http://www.copyright.gov/fls/fl102.html)

FALOT, Nathalie. *Hadopi three years later: 1.15 milion notices result in two convictions*. Future of copyright [online]. publikováno 31.12.2012. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: <http://www.futureofcopyright.com/home/blog-post/2012/12/31/hadopi-three-years-later-115-million-notices-result-in-two-convictions-html>

FIŠER, Miloslav. *ČR je na černé listině států, které podle USA porušují autorská práva*.

Novinky.cz[online]. publikováno 1.5.2009.[cit. 2012-2-26]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/internet-a-pc/software/167804-cr-je-na-cerne-listine-statu-ktere-podle-usa-porusuji-autorska-prava.html>

Google books history. [online]. [cit. 2013-2-21]. Dostupné z: www.google.com/googlebooks/about/history.html

Google books settlement. Googlebooksettlement.com[online]. Naposledy editováno 22.3.2011. [cit. 2012-2-25]. Dostupné z: <http://www.googlebooksettlement.com/help/bin/answer.py?hl=cs&answer=118704>

Google books; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 21.2.2013, [cit. 2013-2-21]. Dostupné z: en.wikipedia.org/wiki/Google_Books

Graduated response; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 25.1.2013, [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Graduated_response

HEGER, Tomáš. *Návrh textu ACTA bude zveřejněn*. Abclinuxu.cz[online]. publikováno 17.4.2010. [cit. 2013-2-24]. Dostupné z: <http://www.abclinuxu.cz/zpravicky/navrh-textu-acta-bude-zverejnen>

HRABÁNEK, Jiří; *Film z hlediska autorského práva – otázky a odpovědi*. Epravo.cz [online]. publikováno 20.3.2009. [cit. 2012-11-2]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/film-z-hlediska-autorskeho-prava-otazky-a-odpovedi-55613.html>

HULLE, Tomáš. *Ztráty způsobené softwarovým pirátstvím rostou. Jaká je situace v jednotlivých částech světa*. HN Byznys[online]. publikováno 3.6.2011.[cit. 2012-2-26]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/podnikani-a-dane/c1-52009420-ztraty-zpusobene-softwarovym-piratstvim-rostou-jaka-je-v-jednotlivych-castech-sveta>

International chambre of commerce. *International Chamber of Commerce Urges G8/G20 Action on Counterfeiting and Piracy*. International Chamber of Commerce[online]. publikováno 22.5.2010.[cit. 2012-2-26]. Dostupné z: <http://www.iccwbo.org/Data/Documents/Bascap/Canada-Press-Release/>

Internet piracy. Cambridge dictionaries[online]. [cit. 2012-2-26]. Dostupné z: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/business-english/internet-piracy>

Internet. In Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, last modified on 29. 10. 2012, [cit. 2012-11-6.]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Internet>

Internet; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 24.10.2012, [cit. 2012-11-6.]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Internet>

KOČÍ, Petr. *Digitální gilotina: Francie už vystopovala 18 milionů stahovačů*. Lupa.cz[online]. publikováno 15.7.2011. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/digitalni-gilotina-francie-uz-vystopovala-18-milionu-stahovacu/>

LEGARD, D. *PC sales surpass one billion*. PC World[online]. [cit. 2012-2-26]. Dostupné z: http://www.pcworld.com/article/102386/pc_sales_surpass_one_billion.html

LOVE, James. *White House says ACTA text a State Secret. EU parliament says time for more transparency*. Knowledge Ecology Notes[online]. publikováno 31.1.2009. [cit. 2013-2-22]. Dostupné z: <http://keionline.org/blogs/2009/03/12/acta-state-secret>

LOVE, James. *Who are the cleared advisors that have acces to secret ACTA documents?* KnowledgeEcologyNotes[online]. publikováno 13.3.2009. [cit. 2013-2-22]. Dostupné z: <http://www.cs.helsinki.fi/u/strommer/docs.html>

MACICH, Jiří. *Microsoft uvádí Xbox Music: jak obstojí proti iTunes a jaká je konkurence v Česku?* Lupa.cz. [online]. publikováno 22.10.2012. [cit. 2012-01-17]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/microsoft-uvadi-xbox-music-jak-obstoji-proti-itunes-a-jaka-je-konkurence-v-cesku/>

MPAA. *MPAA press infringing use of the Internet*. Česká protipirátská unie[online]. publikováno 31.1.2011.[cit. 2012-2-26]. Dostupné z: http://www.cpunfilm.cz/txt/MPAA_press_infringing_use_of_the_internet.pdf

MUSIL, Marek. *Vývoj Internetu*. ihistory.webzdarma.cz [online]. [cit. 2012-11-6.]. Dostupné z: <http://ihistory.webzdarma.cz/chap/1faze.php>

Napster; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 6.2.2013, [cit. 2013-2-15]. Dostupné z: en.wikipedia.org/wiki/Napster

NIEMANN, Fabian. *Hamburg court rules on copyright liability of Rapidshare*. Bird and Bird [online]. publikováno 27.10.2009. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: http://www.twobirds.com/English/News/Articles/Pages/Hamburg_Court_rules_copyright_liability_RapidShare.aspx

Over two billion people now connected to Internet, but digital divide remains. United Nations [online]. Publikováno 6.11.2012. [citováno 8. 11. 2012]. Dostupné z: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=43424&Cr=digital+divide&Cr1=#.UJvtfodPgg4>

Peer-to-peer-sítě: jak fungují a kde je problém?. Bezpečně-online [online]. [cit. 2012-11-2]. Dostupné z: <http://www.bezpecne-online.cz/surfuj-bezpecne/sosani-a-sdileni-dat/co-uz-neni-legalni/241-3/peer-to-peer-site-jak-funguji-a-kde-je-problem>

PETERKA, Jiří. *Čeká nás cinknuté DNS?* Lupa.cz. [online]. publikováno 21.11.2011. [cit. 2012-01-17]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/ceka-nas-cinknute-dns/>

PUK, Jaromír. *Filmový pirát Nerez dostal podmínku. Za mříže nepůjde*. AVmania.cz.[online]. Publikováno 23.5.2012.[cit. 2013-2-11]. Dostupné z: <http://avmania.e15.cz/filmovy-pirat-nerez-dostal-podminku-za-mrize-nepujde>

ROETTIGERS, Janko. *Rapidshare wins in court*. Gigaom [online]. publikováno 3.5.2010. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z:<http://gigaom.com/2010/05/03/rapidshare-wins-in-court/>

SALKEVER, Alex. *Napster's Pound-Foolish Billion-Dollar Offer*. Business Week .[online]. publikováno 22.2.2001. [cit. 2013-2-15]. Dostupné z: http://www.businessweek.com/bwdaily/dnflash/feb2001/nf20010222_477.htm

SILVA, Tiago. *EU Council refuses to release secret ACTA documents*. Neowin.net [online]. publikováno 11.11.2008. [cit. 2013-2-22]. Dostupné z: <http://www.neowin.net/news/main/08/11/11/eu-council-refuses-to-release-secret-acta-documents>

SLÍŽEK, David. *Co stojí v žalobě na Megaupload: Bylo to megaspiknutí*. Datarama [online]. publikováno 20.1.2012. [cit. 2012-10-24]. Dostupné z: <http://datarama.aktualne.centrum.cz/clanek.phtml?id=729760>

SMITH, Robert W. *GEMA obtains injunctions against data Exchange services*. Heise.de[online]. publikováno 19.1.2007. . [cit. 2013-2-18].]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20080103071923/http://www.heise.de/english/newsticker/news/83948>

Software; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, stránka byla naposledy editována 7.2.2013, [cit. 2013-2-9]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Software>

STROUHAL, Jan. *Otec uzavřeného Megauploadu si věří. S novou službou Mega chce hned na burzu*. HN Byznys [online]. publikováno 15.2.2013. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi-svet/cl-59327380-otec-uzavreneho-megauploadu-si-veri-s-novu-sluzbou-mega-chce-hned-na-burzu>

ŠNÍDL, Vladimír; KOČIČKA, Pavel. *Producent: 20 Kč za stažení filmu je málo*. Ekonom [online]. Publikováno 5.9.2011. [cit. 2013-2-11]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-52718620-producent-20-kc-za-stazeni-filmu-je-malo>

ŠNÍDL, Vladimír; KOČIČKA, Pavel. *Soud poprvé zakázal nelegální stahování filmu*. Ekonom [online]. Publikováno 31.8.2011. [cit. 2013-2-11]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-52721720-ekonom-cz-soud-poprve-zakazal-nelegalni-stahovani-filmu>

Třikrát a dost. Česká protipirátská unie [online]. publikováno 13.5.2009. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: http://www.cpubfilm.cz/new/www/aktuality/dost_130509.html

Usnesení evropského parlamentu o transparentnosti a stavu jednání o dohodě ACTA. publikováno 10.3.2010. [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010IP0058:CS:HTML>

VÁCLAVÍK, Lukáš. *Google: Na světě je přesně 129 864 880 knih*. Cnews.cz[online]. publikováno 11.8.2010. [cit. 2012-2-25]. Dostupné z: <http://www.cnews.cz/google-na-svete-je-presne-129-864-880-knih>

Ve světě i v Česku se demonstrovalo proti dohodě ACTA. Tn.nova.cz[online]. publikováno 11.2.2012. [cit. 2013-2-24]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/zpravy/domaci/ve-svete-i-v-cesku-se-demonstrovalo-proti-dohode-acta.html>

VYLEŤAL, Martin. *Král Megauploadu. Kim Dotcom se z gaunera mění v obětního beránka.* Lupa.cz. [online]. publikováno 12. 7. 2012. [cit. 2012-10-24]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/kral-megauploadu-kim-dotcom-se-z-gaunera-meni-v-obetního-beranka/>

VYLEŤAL, Martin. *Mega je dalším dějstvím v šachové partii Kima Dotcoma s USA.* Lupa.cz. [online]. publikováno 21.1.2013. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/mega-je-dalsim-dejstvim-v-sachove-partii-kima-dotcoma-proti-usa/>

VYLEŤAL, Martin. *Novozélandský premiér chce vyšetřit nezákonné špehování, které vedlo k zadržení zakladatele Megauploadu.* Lupa.cz. [online]. publikováno 24. 9. 2012. [cit. 2012-10-24]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/zpravicky/novozelansky-premier-chce-vysetrit-nezakonne-spehovani-agentum-ktere-vedlo-k-zadrzeni-zakladatele-megauploadu/>

WIFT. *Nová francouzská ministryně utlumí Hadopi.* Diit.cz [online]. publikováno 4.9.2012. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: <http://diit.cz/clanek/blizi-se-konec-hadopi>

Youtube must remove seven videos, german court rules. Dw.de. [online]. publikováno 20.4.2012. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://www.dw.de/youtube-must-remove-seven-videos-german-court-rules/a-15900125-1>

Judikatura:

Advocate general's opinion ze dne 14. 4. 2011, in case C-70/10

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2009, sp.zn. 30 Cdo 4924/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 1. 2001, sp. zn. 4Tz 265/2000

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 24. 11. 2011, sp. zn. C-70/10

Rozsudek obvodního soudu ve Stockholmu ze dne 17. 4. 2009, sp.zn. B 13301-06

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2009, sp.zn. 5 Tdo 234/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2011, sp.zn. 5 Tdo 164/2011.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.12.2010, sp.zn. 5 Tdo 1312/2010

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 16. února 2012, sp. zn. C-360/10

Rozhodnutí francouzské ústavní rady ze dne 10. 6. 2009 (Conseil constitutionnel) sp.zn. 2009-580 DC

Časopisecké:

Smejkal, V. *Internet po odložení růžových brýlí*. Chip, 7, 1997, č. 2, s. 18-19 a č. 3, s. 28-31

Právní předpisy:

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. 9. 1886

Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví TRIPS ze dne 22. 12. 1994

Listina základních práv a svobod

Směrnice Rady 91/250/EHS o právní ochraně počítačových programů ze dne 14. 5. 1991

Směrnice Rady 92/100/EHS o právu na pronájem a půjčování, jakož i o některých právech příbuzných právu autorskému v oblasti duševního vlastnictví ze dne 19. 11. 1992

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/6/EHS o právní ochraně databáze ze dne 11. 3. 1996

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES o harmonizaci některých aspektů práva autorského a práv s ním souvisejících v informační společnosti ze dne 22. 5. 2001

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o prosaditelnosti práv k duševnímu vlastnictví ze dne 29. 4. 2004

Směrnice 2000/31/ES o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronickém obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu) ze dne 8. 6. 2000

Směrnice 98/34/ES o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů ze dne 22. 5. 1998

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Odborné články:

BEDNÁŘ, Miroslav. *Nové pojetí odpovědnosti uživatelů Internetu dle francouzské právní úpravy*. Juristic.cz[online]. publikováno 31.12.2009. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: <http://obcanske.juristic.cz/679679/clanek/obcan5.html>

ČERMÁK, Jiří. *Právní aspekty odkazů (hyperlinks) – část 2.: Odpovědnost za odkazovaný cizí obsah*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 5.6.2002. [cit. 2013-2-9]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?tisk=1&x=92888>

DANAHER, Brett et al. *The Effect of graduated response anti-piracy laws on music sales: evidence from an event study in France*. SSRN[online]. publikováno 21.1.2012. [cit. 2013-2-20]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1989240

FALADOVÁ, Adéla. *Autorské právo a digitální knihovny: osiřelá díla*. Knihovna plus[online]. 2010, č. 1 [cit. 2012-2-25]. Dostupné z: <http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus101/falad.htm> ISSN 1801-5948

GEIST Michael. *ACTA Ultra-lite: The U.S. Cave on the Internet chapter complete*. Michael Geist blog[online]. publikováno 6.10.2010. [cit. 2013-2-24]. Dostupné z: <http://www.michaelgeist.ca/content/view/5352/125/>

HAVLÍK, Michal. *Patentovatelnost počítačových programů – část právní*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 4.2.2003. [cit. 2013-2-9]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=117187>

JĚŽEK, Jiří a kol. *Prosazování práv z duševního vlastnictví - učební texty. 1. vydání*. Dusevnivlastnictvi.cz [online]. [cit. 2013-2-15]. 264 s. Dostupné z: <http://www.dusevnivlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/prosazovanipravdusevnivlastnictvi.pdf>

LIBERDA, Adam. *Právní úprava zpřístupnění autorského díla prostřednictvím Internetu*. Právo IT [online]. Publikováno 7.11.2006. [cit. 2013-2-22]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/pravni-uprava-zpristupneni-autorskeho-dila-prostrednictvim-internetu>

MAREŠ, David. *K limitaci odpovědnosti providera v prostředí Internetu – 1. část*. Epravo.cz [online]. Publikováno 16.3. 2012. [cit. 2013-2-9]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-limitaci-odpovednosti-providera-v-prostredi-internetu-1-cast-81280.html>

MATĚJKA, Jan; ČERMÁK, Jiří. *Odpovědnost poskytovatelů volného prostoru na Internetu za cizí obsah*. ITprávo.cz. [online]. Publikováno 3.12.2001. [cit. 2013-2-9]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=48792>

POPELKOVÁ, Věra; ŠTROS, David; VOBORNÍK Martin. *Prosazování práv z duševního vlastnictví- učební texty. 2. Díl*, Dusevnivlastnictvi.cz [online]. 2007. [cit. 2012-10-31]. [dokument ve formátu PDF]. dostupné z: <http://www.dusevnivlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/pprII1.pdf>

POST, David; JOHNSON, David; *Law And Borders – The Rise of law in cyberspace*. Temple.edu [online]. [cit. 2012-11-4]. Dostupné z: <http://www.temple.edu/lawschool/dpost/Borders.html>

SELL, Susan. *Trips was never enough: vertical forum shifting, FTAS, ACTA, and TPP*. Infojustice.org[online]. publikováno 23.6.2011. [cit. 2012-2-24]. s.450 Dostupné z: <http://infojustice.org/download/gcongress/dii/Sell%20-%20TRIPS%20Was%20Never%20Enough%20-%20June%202011.pdf>

SCHENKOVÁ, Kateřina. *Projekt Google books a dohoda o narovnání*. Právnické fórum[online]. publikováno 16.9.2010. [cit. 2012-2-25]. Dostupné z: <http://www.pravnickeforum.cz/archiv/dokument/doc-d26343v34709-projekt-google-books-a-dohoda-o-narovnani/>

SOOKMAN, Barry. GLOVER, Daniel, *Why the Copyright act needs a Graduated response systém*, *TheLawyersWeekly*[online]. publikováno 22.1.2010. [cit. 2013-2-21]. Dostupné z: <http://www.lawyersweekly-digital.com/lawyersweekly/2934/m3/Page.action?pg=10>

STERLING, Bruce; *"INTERNET" (aka "A Short History of the Internet"*. Electronic frontier foundation [online]. publikováno v: THE MAGAZINE OF FANTASY AND SCIENCE FICTION, únor 1993. [cit. 2012-11-6]. Dostupné z: http://w2.eff.org/Net_culture/internet_sterling.history.txt

SÝKORA, Martin. *Definice díla v prostředí Internetu*. Právo IT [online]. Publikováno 30.4.2008. [cit. 2012-10-31]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/definice-dila-v-prostredi-internetu-i>

TELEC, Ivo. *ACTA nejsou akta ani akty*. Jinepravo.blogspot.cz[online]. publikováno 18.2.2012. [cit. 2013-2-18]. Dostupné z: <http://jnepravo.blogspot.cz/2012/02/ivo-telec-acta-nejsou-akta-ani-akty.html>

TOPKA, Pavel. *Napster, Kazaa, Grokster – významné spory ohledně peer-to-peer sítí v zahraničí*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 7.11.2006. [cit. 2013-2-15]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=1931571>

YU, P.K. *The Graduated response*. SSRN [online]. Florida Law Review. Vol.62. pp.1373-1430. 2010. [cit. 2013-2-20]. s. 1374-1379. Dostupné: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1579782

YU. P. K. *Six secret (and now open) fears of ACTA*. Ownlive.com[online]. publikováno 6.8.2010. [cit. 2013-2-24]. s.17 Dostupné z: <http://ownilive.com/files/2010/08/SSRN-id1624813.pdf>

9. Resumé v českém jazyce

Za cíl této práce jsem si v úvodu stanovil vytvoření diplomové práce, z které by na jednu stranu byly patrné základy autorského práva a na stranu druhou také vysvětlena na konkrétních příkladech složitost uplatňování autorskoprávní ochrany v reálném světě. S tímto záměrem jsem i koncipoval diplomovou práci tak, že jsem se v první části pokusil obecně vymezit, co jsou autorská práva, autorská díla a Internet. Pojednal jsem též o kategoriích autorských děl, historii autorského práva v českých zemích, Internetu a pramenech právní úpravy autorských práv. To mi posloužilo jako základ a úvod do prostředí autorskoprávní ochrany na Internetu. Věřím, že stejně jako já, i kdokoliv, kdo se s touto prací setká a není právník specializovaný na autorské právo, bude mít po přečtení první části alespoň základní povědomí nezbytné pro bližší pochopení zbylých kapitol. Následující část pojednává o užití autorských děl, problémech s jejich užíváním a odpovědností jednotlivých účastníků sítě Internet. Z mého pohledu jde o mnohem zajímavější čtení, než v části první. Dostáváme se totiž do skutečného světa, který se názorově rozchází například v tématu Google Books, jedni ho považují za největší pokrok ve světě knih od sestrojení Gutenbergova knihtisku a jiní za největší krádež autorských děl v historii. Převážně pak kapitolu 5 považuji já osobně za jednu z nejdůležitějších. Jde o velmi široké téma, na které by se dala napsat samostatná práce. Účastníci sítě Internet a jejich odpovědnost je totiž základem pro uplatňování postihu za nelegální užívání autorských děl na Internetu. V části poslední jsem se pak pokusil přiblížit známé kauzy, jako je odmítnutí dohody ACTA, zavření největšího uložiště na světě Megaupload či spory Rapidshare v Německou s místním ochranným svazem GEMA. Je třeba říci, že většina těchto sporů stále nekončí, budou mít dohru, ať v konkrétních případech anebo v rámci důležitých rozhodnutí, kterými se bude zbytek světa v posuzování odpovědnosti inspirovat. Zejména pak v USA, kde se na rozdíl od kontinentálního typu práva, závazně užívá soudní precedens. Jako poslední kapitolu jsem se pokusil přiblížit francouzský systém HADOPI, který je velmi diskutovaný a je jakousi možnou inspirací a poučením pro ostatní státy, nutno říci, že jak v tom dobrém, tak i špatném. Diplomová práce, vzhledem ke svému omezenému rozsahu, nemohla komplexním způsobem postihnout téma užití autorských děl v prostředí Internetu v celé jeho šíři, ale ani si to však nekladla za cíl. Některé oblasti jsou v této práci pouze nastíněné a pro podrobnější prostudování těchto témat či kauz je nutno odkázat čtenáře na další literaturu či informační zdroje. Pro inspiraci mohou například posloužit použité

prameny. Hlavní cíl této práce, přiblížit rámcové základy autorského práva a reálnou komplikovanost poskytování autorskoprávní ochrany v konkrétních případech, lze však dle mého názoru považovat za splněný.

10. Resumé v anglickém jazyce

When I was writing this thesis, I set two main objectives that I would like to focus on: firstly, explain the basics of copyrights and secondly, show the complexity of applying copyright protection on the real examples from today's world. The first part of this thesis generally describes the basics of copyright protection; obtaining and enforcing copyright, rights applicable to different types of work and issues with the copyrights on the Internet. Moreover, I also researched different categories of original work, copyright history and copyright legislation in the Czech Republic. Those findings helped me understand the copyright legislative environment on the Internet. I believe this thesis will be of interest not only to lawyers specializing in copyrights but also to regular readers, who are not from the industry. Understanding the first part of this thesis is crucial for understanding the remaining chapters as the second part focuses more on concrete problems with obtaining copyrights on the Internet and the responsibilities of individual Internet users. From my perspective, the second part of this thesis is more interesting due to its real life examples. Some people, for instance, value Google Books as the greatest progress book industry since the invention of the Gutenberg's printing press. On the other hand, there are also people who think that Google Books project has become the biggest robbery of original works in history. I personally consider chapter five to be of the most important chapters. It covers a topic that could be easily covered in its own thesis. Internet users and their responsibilities are the basis for application of penalties for illegal use of copyright works on the Internet. In the last part of this thesis, I focused on famous cases such as the rejection of the ACTA agreement, shut down of the world's largest online data storage provider known as Megaupload, or the problems between Rapidshare and local association GEMA in Germany. It is necessary to mention that most of these cases have not yet resulted in court decisions. However, when these decisions are made, they will set a global example that will have an impact on other cases and the rest of the world will use them as inspiration. Especially in the U.S., where, unlike in the continental type of judicial system, the judicial precedent is being used. In the last chapter, I had tried to describe the French Hadopi system, which has been the source of much debate and inspiration in other countries (in a good way as well as in a bad way). Due to its limited range, this thesis could not thoroughly cover the complexity of Internet copyright works, but that was not even its objective. Some parts of this thesis are only outlined. Therefore, it is necessary to refer the reader to

further literature or other sources of information. The cited sources may be used as sources of inspiration. However, in my opinion, the main objectives of this thesis - the definition of the basics of copyright law and the description of the fair complexity of providing copyright protection on specific cases were successfully fulfilled.